

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 1/2 (462/463)

1992 gegužė

R i n k i m i n i a i m e t a i

Vokietijos LB nariai kas treji metai renka VLB Tarybą. Šiemet ji bus renkama lapkričio 7 korespondenciniu būdu.

Rinkimų komisija (žr. psl. 5) darbą jau pradėjo: išsiuntinėjo visoms Vokietijos LB apylinkių valdyboms aplinkraštį Nr. 1, prašydama iki gegužės 30 prisiųsti savo apylinkės narių-rinkikų sąrašus su jų adresais, kad galėtų kiekvieną betarpiškai informuoti rinkimus liečiančiais klausimais.

Mūsų visų pareiga uoliai dalyvauti rinkimuose, kad į VLB Tarybą patektų sumaniausi tautiečiai.

P A R E I Š K I M A S

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS TARYBA 1992 kovo 14 savo metiniame suvažiavime apsvarsčiusi naujausius įvykius Lietuvoje ir išeivijoje, pareiškia:

1

Lietuvių tauta po penkiasdešimt metų sunkios kovos pasiekė savo tikslą - atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Lietuvos žmonės savo ryžtinga, bet taikia ir beginkle revoliucija, Lietuvos valdžia savo tiesioginiu ir nepalaužiamu kryptingumu privedė prie pergalės.

Lietuviška išeivija, savo atkaklumu per visą okupacijos laiką neleisdama pasaulio valstybėms pamiršti Lietuvai daromos skriaudos, savo tėvynei buvo užnugaris, jos pavaduotoja bei papildytoja.

2

Laukiame, kad Lietuvos žmonės lygiai sumaniai ir ryžtingai įtvirtintų demokratiniais pagrindais tvarkomą teisinę valstybę, kurioje būtų užtikrintos pagrindinės žmogaus teisės ir įgyvendintas socialinis teisingumas. Ekstranizmas, ar jis ateitų iš kairės ar iš dešinės, atmetinas.

3

Pasiekę laisvę, su pagarba minime visus tuos, kurie kovojo už Lietuvos nepriklausomybę, bet kuriems nebuvo lemta jos sulaukti. Didžiujam visais Lietuvos gyventojais, kovojusiais krašte. Reiškiame padėką: tiems svetimtaučiams, kurie parėmė mūsų kovą, Vokietijos lietuviams, kurie ištvėrė lietuviškume ir sąžiningai vykdė savo pareigas.

4

Lietuvių Charta išeivijai stato du pagrindinius tikslus:

- 1) išlaikyti lietuvių tautos gyvybę ir ją perduoti ateities kartoms, kad amžinai gyventume (2 str.) ir
- 2) apginti ir išlaikyti nepriklausomą Lietuvos valstybę (6 str.).

2

Atkovojus Lietuvai nepriklausomybę, šie tikslai nepraranda svarbos. Lietuvybė išlaikytina, kad būtų išsaugota savą tapatybę ir vystoma išei-
viška kultūra, kuri yra savita ir svarbi bendros lietuviškos kultūros
atmaina.

Išėivijos parama, ypač jos patirtis ir įgytos žinios, labai reikalingos
nepriklausomos valstybės atstatymui.

5

Kviečiame visus lietuvius Vokietijoje dar labiau burtis prie savo Bend-
ruomenės, neleisti sužlugti jos sukurtoms įstaigoms bei organizacijoms
ir visomis jėgomis remti atsikuriančią Lietuvos valstybę.

6

Lietuva, atkovojus nepriklausomybę, tapo pilnateise laisvųjų tautų šeimos
nare. Tačiau svetimos kariuomenės buvimas Lietuvos teritorijoje sudaro
grėsmę nepriklausomybei ir trukdo atstatymo darbus.

VLB Taryba prašo Federalinės Vokietijos vyriausybę savo įtaka paveikti
Rusijos vyriausybę, kad ši nedelsiant išvestų savo kariuomenę iš Lietu-
vos.

VOKIETIJOS LB TARYBOS m e t i n ė s e s i j a

įvyko š.m. kovo 14 Romuvos pilyje. Iš 15 tarybos narių į suvažiavimą atvyko 12. Trū-
ko Ričardo Baliulio, dipl.inž.Roberto Šneiderio ir Algio-Valterio Vitkaus.

Pirmininkavo Tarybos prezidiumo pirmininkas inž.Jonas K.VALIŪNAS, sekretoriavo Alina
GRINIENĖ. Pradėdamas posėdį, pirmininkas apžvelgė padėtį Lietuvoje. Bent dalinai at-
kritus politiniam darbui, kuris dabar gula ant Lietuvos įstaigų pečių, mūsų Bendruome-
nei teks susitelkti prie lietuviybės išlaikymo, rūpinantis ypač Vasario 16 gimnazija,
ir ūkine bei humanitarine parama Lietuvai, o taip pat tiltų statymu tarp Lietuvos ir
Vokietijos.

Atsistojimu ir susikaupimo minute prisiminti trys neseniai mirę Vokietijos LB darbuo-
tojai: buv. Berlyno apylinkės pirmininkas Mykolas Žilinskas, miręs ir palaidotas Lie-
tuvoje, Vokietijos LB valdybos įgaliotinis Nordrhein-Westfalijos kraštui ir Bocholto
apylinkės pirmininkas Jeronimas Gulbinas ir prieš porą dienų mirusi gimnazijos bei LB
stambi rėmėja Veronika Sutkienė.

Patvirtinta pasiūlyta 15-kos punktų darbotvarkė ir tuoj imtasi vykdyti.

Vokietijos LB valdybos pirmininkas Arminas LIPŠYS apžvelgė jos vienerių metų veiklą.
Didžiausias darbas buvo Lietuvių informacijos biuro įsteigimas ir išlaikymas. Vokiečių
reikalavimas žinių apie Lietuvą buvo toks didelis, jog nei Vasario 16 gimnazijos, nei
LB darbuotojai nebeįstengė jo patenkinti. Įsteigus Lietuvių informacijos biurą, Lietu-
vos Aukščiausioji Taryba jam vadovauti atsiuntė gerai vokiečių kalbą mokantį ir suge-
bantį su žmonėmis megzti ryšius savo narį Antaną Račą su plačiais įgaliojimais. Per ke-
letą mėnesių jis surado Lietuvai daug gerų draugų bundestage ir vokiečių ūkio sluoks-
niuose. Ne be jo tarpininkavimo bundestago narys prof.dr. von Stetten pakvietė Lietuvos
parlamentarų delegaciją, kurią sudarė Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko pava-
duotojas prof.Bronius Kuzmickas, Užsienio reikalų komisijos pirmininkas Emanuelis Zin-
geris, Ekonomijos komisijos pirmininkas prof.Kazimieras Antanavičius, Krašto apsaugos
komisijos pirmininko pavaduotojas ir Demokratų partijos pirmininkas Saulius Pečeliūnas
ir Antanas Račas. Delegacija balandžio 17-20 turėjo keletą susitikimų su vokiečių par-
lamentarais bei vyriausybės nariais. Balandžio 19 ji apsilankė Romuvoje ir praleido va-
karą kalbėdamasi su Vasario 16 gimnazijos bei Vokietijos LB darbuotojais.

Labai iškilmingai Romuvoje buvo sutiktas š.m. vasario 12 malūnsparniu iš Stuttgarto
atskridęs Lietuvos Aukšč. Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis su žmona. Su-
tikime dalyvavo ir keletas vokiečių parlamentarų bei daug vietos įstaigų vadovų.

Savo kalboje Landsbergis sakė, kad jo lankymas Vasario 16 gimnazijoje reikia laikyti
Lietuvos padėka Vokietijos lietuviams už jų suteiktą ir tebeteikiamą pagalbą. Lands-
bergio priėmimo Romuvoje dalyvavo ir Lietuvos švietimo ministras Darius Kuolys.

Prieš Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą teko ne tik iš vietos daug informuoti apie
Lietuvą, bet ir, vokiečių kviečiamiems, važinėti į jų susirinkimus su pranešimais. Tai
teikė ne tik politinės, bet dažnai ir ūkinės naudos. Taip pvz. Jaunieji Wormso krikš-
čionys demokratai (Junge Union) ta proga pravedė rinkliavą Alytaus vaikų internatui.
Iš mūsų gautos informacijos vokiečių žurnalistai paruošė pranešimus apie Lietuvą savo
laikraščiams, radijui bei televizijai.

Mūsų tarpininkavimu, Lampertheimas užmezgė draugystės ryšius su Kėdainiais. Vokietijos LB valdybos nariai teikė ne tik informaciją apie Lietuvą, bet ir jų vadovaujamos organizacijos bei institucijos, kaip Lietuvių kultūros institutas, Lietuvių šalpos draugija LABDARA, organizavo ir siuntė milijoninės vertės paramą vaistais, drabužiais, maistu ir kitomis gėrybėmis.

Vokietijos LB valdyba rūpinosi ne tik įvairiopa parama Lietuvai, bet jai teko traukti ir Vokietijos lietuvių veiklos bei atstovavimo vežimą. 1991 liepos 26-28 Pasaulio LB valdyba Romuvoje suruošė kraštų LB vadovų suvažiavimą, prie kurio rengimo prisidėjo ir kuriam aktyviai dalyvavo ir Vokietijos LB valdyba. Dalyvavo ir aukštieji svečiai iš Lietuvos: Aukščiausiosios Tarybos vicepirmininkas Kaz.Motieka ir daug kitų. VLB valdyba parėmė ir tuoj po suvažiavimo liepos 28 - rugpjūčio 4 taip pat Romuvoje vykusią Europos lietuviškųjų studijų savaitę. Lapkričio 23 surengtas Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas. Rugsėjo 8 buvo lyg ir padėkos šventė už visuotinį Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą. Gimnazijos kieme sugiedojus Lietuvos bei Vokietijos himnus ir pakėlus Lietuvos, Vokietijos ir Europos vėliavas, kalbėjo bundestago nariai dr.Kübler ir dr.Kappes. Labai iškilmingas ir gausus buvo Vokietijos LB suruoštas šiemetinis Vasario 16 minėjimas Hüttenfelde. Prakalbą pasakė Lietuvos Respublikos ambasadorius Vokietijai prof.Vaidotas Antanaitis. Gražiai kalbėjo Saksonijos landtago pirmininkas Erich Iltgen ir kiti garbės svečiai. Dalyvavo per 600 žmonių. Vokietijos LB valdyba dalyvavo Lietuvos ambasados priėmime Bonnoje š.m.vasario 13, į kurią atsilankė ir LAT pirmininkas V.Landsbergis. Valdybos nariams keletą kartų teko vykti į Frankfurto oro uostą susitikti su prakrendančiais arba į Vokietiją atvykstančiais Lietuvos valdžios atstovais. Vis dar nesibaigia rūpesčiai su įvairiais keliais ir tikslais į Vokietiją atvykstančiais tautiečiais iš Lietuvos.

Vokietijos LB valdybos išdininkas Antanas ŠIUGŽDINIS pranešė, jog pr.metų gruodžio 31 balansas siekė per 13 milijonų DM, o pr.metų apyvarta - apie 140 tūkstančių DM. Visiems Tarybos nariams išdalyti finansiniai dokumentai parodo, iš ko tos sumos susidaro.

Kontrolierė Eugenija LUCIENĖ perskaitė Kontrolės komisijos protokolą ir padarė išvadą, kad valdybos balansas ir 1991 sąmatos įvykdymas tikri. Siūlė atleisti valdybą nuo atsakomybės.

Garbės teismo pirmininkas Justinas LUKOŠIUS painformavo, jog praėjusiais metais jokie skundai teismo nepasiekė, nors vienoje kitoje apylinkėje ginčų netrūko.

Vasario 16 gimnazijos darba apžvelgė jos direktorius Andrius ŠMITAS. Šiais mokslo metais mokosi 88 mokiniai: 44 berniukai ir tiek pat mergaičių; 56 iš Vokietijos, 10 iš Lietuvos, 9 iš JAV-bių, po 3 iš Argentinos, Brazilijos bei Kanados ir po 1 iš Australijos, Mali, Urugvajaus bei Rusijos. Bendrabutyje gyvena 42 berniukai ir 38 mergaitės. Mokyklą lanko 64 katalikai, 18 evangelikų, 5 žydai ir 1 ortodoksas. Mokslas einamas pagal vokiečių gimnazijų programą. Mokiniai iš užsienio mokomi ir dar jiems reikalingų dalykų. 13b klase sudaro užsienyje jau baigę gimnazijas. Jie išeina dar sustiprintą lituanistinę programą. Mokiniai iš Lietuvos sustiprintai mokomi vokiečių kalbos. Šiemet tik 4 abiturientai.

Netrūksta ir saviveiklos. Veikia tautinių šokių grupė, šiemet neturėjusi pastovios vadovės. Muzikos mokyt.Arvydas Paltinas vadovauja mokinių chorui bei orkestrui. Keletas dainininkių yra sudarę dainų būrelį ir kanklininkių ratelį. Skautams priklauso 25 mokiniai, ateitininkams - 11. Jų veikla gan gyva.

Lėšų pakako. Pr.metais turėta 2.138.304,27 DM pajamų ir tik šiek tiek daugiau išlaidų. Metai baigti su 16.205,86 DM skola.

Pasikeitus politiniam Europos žemėlapiui, sunku numatyti gimnazijos ateitį. Šalia gimnazijos arba ir vietoje jos čia galėtų rasti vietos Lietuvos informacijos centras, išplėstas Lietuvių kultūros institutas su savo skyriais, kursai atsikuriančios Lietuvos ūkio ir kitų sričių vadovų ruošimui ir t.t. Romuvos ir gimnazijos ateitis nemaža dalimi priklauso ir nuo mūsų sumanumu bei ryžto išlaikyti šį lietuvių kultūros židinį Vokietijoje.

Aukoms telkti ir skirstyti yra įsteigtas Vasario 16 gimnazijai remti fondas. Jo išdininkas Antas ŠIUGŽDINIS pranešė, kad per savo gyvavimo laiką nuo 1983 iki 1991 fondas yra turėjęs per milijoną DM pajamų ir šiek tiek mažiau negu milijoną DM išlaidų. 1991 fondas turėjo apie 195.000,--DM pajamų ir per 165.000,--DM išlaidų. Pr.metų pabaigoje fonde buvo 72.323,45 DM. Sumažėjo lietuvių, ypač Vokietijos, aukos.

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos veiklą apibūdino jos pirmininkas stud.Tomas BARTUŠEVIČIUS. Sąjungos sąrašuose yra apie 150 jaunuolių, bet tik apie 20 aktyvesnių narių.

Bendradarbiauja su Vokietijos LB, su pabaltiečių bei Lietuvos jaunimo organizacijomis. Kasmet surengia po politinį seminarą, dalyvauja metinio Pabaltiečių jaunimo kongreso ruošime. Rengė bei aktyviai dalyvavo demonstracijoje už Pabaltijo ir Lietuvos laisvę. 1989 buvo šeimininkais Pasaulio LJS sąskrydžio Vokietijoje, kuriame pirmą kartą dalyvavo ir Lietuvos jaunimo atstovai. Buvo pradėtas leisti biuletenis KIBIRKŠTIS, bet tapęs PLJ sąjungos organu, nustojo ejęs.

Didžiausias rūpestis - palyginti nedaug Vokietijos lietuviškojo jaunimo pavyksta įtraukti į VLJ sąjungos veiklą. Skundžiamasi laiko stoka, dideliais nuotoliais. Pini-ginė padėtis gera, bet trūksta lėšų iškviešti bei išlaikyti daugiau jaunimo iš Lietu-vos. Daugelis čionykščių jaunuolių nepakankamai moka lietuvių kalbą, bet vis tik ge-riau, negu kitose šalyse. Ateityje reiktų megzti tamesnius ryšius su vokiečių jau-nimu ir skatinti jį santykiuoti su Lietuvos jaunimu.

Pranešimai turbūt buvo aiškūs bei išsamūs, nes dėl jų ilgesnių diskusijų nekilo.

Vokietijos LB pirmininkas A.Lipšys supažindino su Pasaulio LB pirmininko dr.V.Bie- liausko raštu apie sudarymą komisijos, kuri peržiūrėtų PLB statutus ir pasvarstytų: a) ar nevertėtų Pasaulio LB padaryti ne tik koordinacinę, bet ir vadovaujančią insti- tucija? b) Ar nesteigtina Pasaulio LB taryba, kuri būtų tarpininke tarp PLB valdybos ir PLB seimo? c) Ar persvarstytini PLB santykiai su kraštu LB?

A.Lipšys savo atsakyme dr.Bieliauskui išreiškė neigiamą nuomonę dėl Pasaulio LB kompetencijos praplėtimo. Svarstytinas kraštų LB pirmininkų suvažiavimo šaukimas kasmet. Jis galėtų tapti institucija, panašia į siūlomą PLB tarybą. Sunku būtų su- vienodinti LB narystės aptarimą įvairiuose kraštuose. Vokietijos LB yra šalies teis- me įregistruota draugija su aiškiai nustatytomis nario kvalifikacijomis. Suvažiavimas A.Lipšio atsakymui pritarė.

Suvažiavimas patvirtino Vokietijos LB valdybos 1991 gruodžio 31 balansą 13.014.691,05 DM, 1991 sąmatos įvykdymą 139.870,79 DM ir 1992 sąmatą 109.040,--DM ir atleido Vokie- tijos LB valdybą nuo atsakomybės.

Svarstyta, kuo Vokietijos lietuviai galėtų kultūriškai padėti Lietuvai - gal ruošti bendrus lietuvių-vokiečių seminarus ar pan.? Konkretaus atsakymo nerasta. Keltas klausimas, ar bevarta minėti Vasario 16, kai kovo 11 taip pat minima kaip ne- priklausomos Lietuvos atkūrimo data. Gal reiktų abi tas datas minėti kartu? Buvo pastebėta, kad Vasario 16 Lietuvoje ne tik minima, bet ir švenčiama, tad ir mums reikia ją toliau minėti.

Prezidiumo pirmininkas J.K.Valiūnas pasiūlė rezoliuciją - prašyti Vokietijos valdžią, kad panaudotų savo įtaką buv.Sovietų Sąjungos valstybėms ir paragintų jas nedelsiant išvesti savo karinius dalinius iš Lietuvos. Jo ir V.Bartusevičiaus vėliau pateiktam pareiškimui galutinai suredaguoti paprašyti V.Bartusevičius, dr.K.Ivinskis ir A.Šmitas.

Į Vokietijos LB valdybą išrinkti buvusieji jos nariai, kurie dar tą pačią dieną pa- siskirstė jau eitomis pareigomis: pirmininkas Arminas Lipšys, vicepirmininkas Vincas Bartusevičius, sekretorė Elena Tesnau, išdininkas Antanas Šiugždinis, jun. ir narys Andrius Šmitas.

Į Kontrolės komisiją išrinkti buvę kontrolieriai Jonas Vitkus bei Eugenija Lucienė ir naujas narys Vilius Lemkė. Kandidatė - Laima Veršelienė.

Garbės teismo pirmininku perrinktas Justinas Lukošius, o teisėjais - dr.Saulius Gir- nius ir Romanas Dirgėlas.

Vokietijos LB tarybos atstovais į Vasario 16 gimnazijos kuratorią perrinkti buvę at- atstovai - Vingaudas Damijonaitis, OŠER, dr.Kęstutis Ivinskis, dr.Vilius Lenertas ir inž.Jonas K.Valiūnas.

Į Vasario 16 gimnazijai remti fondą perrinkti 6 anksčiau buvę jos nariai: Vincas Bar- tusevičius, MA., dr.Kęstutis Ivinskis, Arminas Lipšys, Antanas Šiugždinis, jun., Mari- ja Šmitienė ir inž.Jonas K.Valiūnas. Vietoje į JAV-bes sugrįžusio dipl.inž.Juozo Sabo 7-ju nariu išrinktas Romanas Dirgėlas.

Vokietijos LB atstovais į VIII PLB seimą, įvyksiantį š.m. liepos 1-4 Lemonte (JAV-se, netoli Čikagos), išrinkti ir sutiko savo lėšomis vykti tik 4 asmenys (reikėjo išrinkti 7) - stud.Tomas Bartusevičius, Romanas Dirgėlas, direktorius Andrius Šmitas ir inž.Jonas K.Valiūnas. Jei kas sutiktų savo lėšomis vykti į JAV-bes ir atstovauti Vo- kietijos LB VIII PLB seime, maloniai prašomas pranešti Vokietijos LB valdybai.

Išrinkta ir Vokietijos LB tarybos rinkimų komisija rinkimams š.m. rudenį pravesti:

Jonas Vitkus, Eugenija Lucienė ir Jonas Vaicekauskas. Kandidatai - Vilius Lemkė, Bronė Lipšienė, Marija Žiobrienė ir Laima Veršelienė.

Priimtas Vokietijos LB tarybos pareiškimas (žr. 1 psl.). Sugiedotas Lietuvos himnas.

--- oOo ---

PRO DOMO SUA. Dėl darbų krūvio, užgulusio LB valdybos raštine, sutriko jos INFORMACIJŲ leidimas. Tikimės, jog šiemet jis pagerės. Šis numeris tapo beveik metraščiu. Spausdiname ir senesnę informaciją. Daugeliui, kurie stovi toliau nuo mūsų Bendruomenės gyvenimo bei veiklos, ji turėtų būti dar įdomi. Kiekvienu atveju ji bus naudinga Vokietijos lietuvių gyvenimo tyrinėtojams ateityje.

----- xXx -----

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTŲ PIRMININKŲ SUVAŽIAVIMAS

įvyko 1991 liepos 26-28 Romuvoje (Hüttenfeld). Dalyvavo apie pusšimtis tautiečių. Romuvos pilies bokštas pasipuošė lietuviška trispalve, kuri plevėsavo 10 dienų - ir per po suvažiavimo vykusią 38-tąją lietuviškųjų studijų savaitę.

Suvažiavimas pradėtas liepos 26 vakarė didžiojoje pilies salėje. Atidarė Pasaulio LB valdybos pirmininkas dr. Vytautas BIELIAUSKAS. Pasveikines dalyvius pranešė, kad atsilankė ir Lietuvos valdžios bei visuomenės atstovai: Aukščiausiosios Tarybos pirmininko pavaduotojas Kazimieras Motieka, Lietuvos kultūros ir švietimo ministerijos ryšių su tautiečiais mezgėjas Audrys Antanaitis, LR premjero patarėjas Aleksas Bočiarovas, SAJŪDžio vadovai - pirmininkas Juozas Tumelis, vicepirmininkas Alfonsas Vaišnoras, atsak. sekretorius bei reikalų vedėjas Andrius Kubilius ir kit.

Vadinamojo kapitalistinio pasaulio LB atsiuntė savo pirmininkus arba jų atstovus.

Dalyvavo: Pasaulio LB valdybos pirmininkas dr. Vytautas Bieliauskas ir vicepirmininkė Gabija Petrauskienė, JAV-bių LB vicepirmininkas dr. Tomas Remeikis ir sekretorius Bronius Juodelis, Kanados LB vicepirmininkai Vytautas Bireta ir advok. Algis Pacevičius, Argentinos ALOS tarybos pirmininkas Arnaldo Verbickas, Didž. Britanijos lietuvių sąjungos pirmininkas Klemensas Tamošiūnas, Belgijos LB pirmininkė Stasė Baltus, Šveicarijos LB pirmininkas Narcizas Prielaida, Vokietijos LB pirmininkas Arminas Lipsys. Prancūzijos LB atstovavo Žiba ir Petras Klimai, Austrijos lietuviams - Irena Joerg-Naudžiūnaitė. Buvusių vad. socialistinių bei sovietinių kraštų: Estijos lietuvių draugijos pirmininkė Milda-Marija Trinskytė, Moldovos lietuvių draugijos pirmininkė Danutė Skramtai, Petrapičio LB pirmininkė Regina Zutkuvienė, Vengrijos LB pirmininkas dr. Vytautas Griņius, Vidurio Europos ir Sov. Sąjungos LB SANRYŠOS pirmininkas Alfonsas Augulis.

Netrūko ir lietuviškojo jaunimo vadovų. Svarstybose gyvai dalyvavo VII Pasaulio LJ kongreso ruošos komitete pirmininkė Ariana Rastauskaitė, PLJ sąjungos vicepirmininkė Mirga Šaltmiraitė, Vokietijos LJ sąjungos pirmininkas stud. Tomas Bartusevičius.

Į svarstybas paveikiai įsijungė ir Romuvos šeimininkai: Vasario 16 gimnazijos kuratorijos pirmininkas dr. Jonas Norkaitis, direktorius Andrius Šmitas, Vokietijos LB tarybos prezidiumo pirmininkas inž. Jonas K. Valiūnas, visa Vokietijos LB valdyba bei jos reikalų vedėjas J. Lukošius, Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas Bartusevičius ir dar keletas Vokietijos LB veiklesnių narių, o taip pat svečių iš Lietuvos.

Kiek vėliau į suvažiavimo darbus įsijungė Lietuvos kultūros ir švietimo ministras Darius Kuolys. Suvažiavimą labai uoliai filmavo Lietuvos televizijos operatoriai. Nemažiau kruopščiai jie filmavo ir po suvažiavimo vykusią 38-ją Europos lietuviškųjų studijų savaitę, pažadėdami pagaminti atskirą filmą.

Pirmasis sveikino Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos vicepirmininkas Kazimieras MOTIEKA. Lietuvos ir visos Sovietų Sąjungos lietuviai daug metų jautė užsienio lietuvių politinę, moralinę ir daugelis materialinę paramą. Tai teikė pasididžiavimą prieš kitus Sovietų Sąjungos žmones. Lietuvos gyventojų vardu dėkojo už paramą ir tikėjosi netrūksiant jos ir ateityje. Linkėjo sėkmės.

Pasaulio LB vicepirmininkė ryšiams su kraštų LB Gabija PETRAUSKIENĖ išreiškė viltį, jog šis labai reikalingas ir naudingas suvažiavimas taps kasmetiniu. Dirbdami kartu, galim daug padėti Lietuvai. Labai svarbu yra asmeninės pažintys ir pasikeitimai veiklos patirtimi. Nemažiau svarbu yra nustatyti finansinį pajėgumą. Nusakė klausimus, kuriuos teks suvažiavime svarstyti.

Vokietijos LB pirmininkas Arminas LIPŠYS, tik vakar grįžęs iš iškylos į Altajaus kraštą, sakė, jog Romuva yra tapusi Europos lietuvių išeivių centru ir susitikimo su žmonėmis iš Lietuvos vieta. Nesame vienoki. Lietuvos žmonėse gilius pėdsakus paliko atėjūnai iš Rytų. Užsienio lietuviai yra įsiurbę gyvenamų kraštų savitumą. Nepaisant tų skirtumų, reikia mums jungtis ir rasti bendrą kalbą.

Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius ŠMITAS pastebėjo, kad ši graži sodyba įgyta ne tik gimnazijos, bet visų lietuvių reikalams. Daugelio kraštų lietuviai ją rėmė, pelnydami nuoširdžią padėką. Čia visų lietuvių namai. Pirmininkas dr.V.Bieliauskas padovanojo A.Šmitui V.Landsbergio knyga "Atgavę viltį" ir pakvietė visus į konferencijų kambarį atsigaiivinti gerimėliais ir pasistiprinti užkandėliais, arčiau susipažinti, pasišnekučiuoti.

Liepos 27 Pasaulio LB valdybos darbus ir planus pranešė jos pirmininkas dr.Vytautas BIELIAUSKAS. Pabrėžė du pagrindinius LB tikslus - lietuviybės išlaikymą išeivijoje ir Lietuvos nepriklausomybės įtvirtinimą. Lietuvių kultūrai užsienyje išlaikyti tarnauja penkios komisijos: kultūros, švietimo, visuomeninių bei socialinių reikalų ir ryšiams su kraštais palaikyti. Išleistos dvi knygos - Bindokienės apie lietuviškus papročius ir Landsbergio "Atgavę viltį", o taip pat video juosta su penkiomis pasakomis vaikams. Rūpinamasi mokinių į Vasario 16 gimnaziją siuntimu ir jiems stipendijų gavimu. Organizuojami pasikeitimai kultūrinėmis programomis ir kultūrininkais bei menininkais. Leidžiamas mėnesinis PASAULIO LIETUVIO žurnalas. Pasaulio LB valdybos nariai lanko lietuvius įvairiuose kraštuose. Padeda rengti VII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Palaikomi glaudūs ryšiai su Lietuva; pirmininkas dalyvavo steigiamajame SAJŪDŽIO seime 1988. Vėliau jis pats, vicepirmininkai G.Petrauskienė ir Alg.P.Gureckas po du kartus lankėsi Lietuvoje - stebėjo ten vykstančius pasikeitimus. Pageidavo, kad jie būtų spartesni. Vyriausybės darbus trukdo senieji aparatai. Rūpestį kelia per didelis susiskaldymas. Raganų deginti nereikia, bet juo mažiau reikia jas apdovanoti. Nerišotos laisvės siekimas primena kadaise buvusį liberum veto ir gresia valstybės egzistencijai. Finansinė parama Lietuvai: kaupiamos lėšos (daugiausiai jų sudeda JAV-bių bei Kanados lietuviai), stengiantis derinti jų paskirstymą ir tartis dėl panaudojimo. Politinė pagalba teikiama vadin. neoficialios diplomatijos būdu, spaudžiant gyvenamų kraštų įtakingus politikus ir vyriausybes pripažinti Lietuvą ir užmegzti su ja diplomatinis santykius.

Jaučiamas vadovėlių trūkumas lituanistinėms mokykloms. Trūksta ir informacinių leidinių įvairiomis kalbomis apie Lietuvą. Daugelio išeivijos lietuvių kultūrinių renginių programoms atlieka įvairūs ansambliai iš Lietuvos. Tai atima proga vietos menininkams bei kultūrininkams pasirodyti ir norą dirbti.

Po pranešimo vyko gyvos diskusijos, daugiausiai išeivijos ir Lietuvos santykių klausimais. Išeiviai sakėsi nenorį diktuoti Lietuvai, bet pageidauja, kad jų balsas būtų girdimas ir respektuojamas. Pastebimas didėjantis išeivijos ignoravimas, išskiriant iš pilietybės, iš pasinaudojimo paveldėjimo teise, nepaisant, kad Lietuvių Charta ir SAJŪDIS skelbia tuos pačius principus: viso pasaulio lietuviai sudaro vieną lietuvių tautą. Lietuvoje gyvena apie 3 milijonai, o užsienyje - apie 1,5 milijono lietuvių.

Didž.Britanijos lietuvių veiklą apžvelgė to krašto Lietuvių sąjungos pirmininkas Klemensas TAMOŠIUNAS. Savo darbus DBLS derina su Lietuvos pasiuntinybe Londone. Šiomet Anglijoje lankėsi vadovaujantys Lietuvos ir Pasaulio LB pareigūnai: Aukšč.Tarybos pirmininkas V.Landsbergis, Užsienio reikalų ministras Saudargas, Pasaulio LB pirmininkas dr.V.Bieliauskas ir kiti. Jie susitiko su britų valdžios ir spaudos žmonėmis ir su to krašto lietuviais. Sausio 13 surengta demonstracija prieš Sovietų ambasadą ir spaudos konferencija. Demonstruota ir Gorbačiovui lankantis Londone. Vasario 16 suruoštas priėmimas britų vyriausybės ir užsienio valstybių atstovams. Įsteigtas Pagalbos Lietuvai fondas, kurio lėšomis įkurtas ir išlaikomas Lietuvių informacijos centras. Pagalbą Lietuvai telkia ir kiti fondai, kaip Tautinės paramos fondas, remias politinius kalinius ir kitus nuo sovietinio teroro nukentėjusius lietuvius, Vaikų fondas, Lietuvos Raudonasis Kryžius. Nuo seno veikia VLIKO kontroliuojamas Tautos fondas, surenkas nemažai lėšų, bet Didž.Britanijos lietuvių politinė veikla iš jo paramos nesulaukia. Plušama ir lietuvių kultūros bei švietimo dirvonuose. Veikia dainų ir šokių ansamblis LIETUVA, lituanistinė savaitgalio mokykla su 20 mokinių, leidžiamas savaitraštis "Europos lietuvis", kurio dideli nuostoliai dengiami Lietuvių namų lėšomis. Didelių išlaidų pareikalavo keturių ansamblių ir aukštų pareigūnų iš Lietuvos lankymasis.

Argentinos lietuvių organizacijų sąjungos (ALOS) tarybos pirmininkas Arnaldo VERBICKAS apgailėstavo, kad apie 50 metų ryšiai su Lietuva buvo nutrūkę ir padarė didelių

nuostolių lietuvybei Pietų Amerikos kraštuose. Nuo 1989 iš Lietuvos atvyksta daug ansamblių, kurių nariai nuoširdžiai priimami privačiuose namuose. Tarp tautiečių užsimezgę ryšiai. Įsteigta Pagalbos Lietuvai komisija. Organizuojama parama lėšomis ir vaisiais, kurie siunčiami per Raudonąjį Kryžių. Sausio 13 žudynės Vilniuje iššaukė dideles demonstracijas. Vyriausybei įteiktos peticijos. V.Landsbergių į Vilnių nuvežta keletas milijonų parašų, surinktų Tarptautinės draugijos už krikščioniškų papročių ir šeimų išlaikymą. Lietuvybė išlaikoma daugiausiai šeimose. Pakviestas mokytojas iš Lietuvos dėstyti lietuvių kalbą ir šokius. Siunčiami mokiniai ir į Vasario 16 gimnaziją. Surengta paroda apie Lietuvą. Sparčiai ruošiamasi VII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresui, kuris vyks ir Argentinoje. IV Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse Lietuvoje iš Argentinos dalyvavo 21 sportininkas.

Australijos LB atsiuntė pranešimą raštu. Dabartinės LB valdybos būstinė yra sostinėje Čanberroje. Daugelis lietuvių kolonijų turi savo namus-klubus. Veikli Lietuvių jaunimo sąjunga. Į VII PLJ kongresą ji siųs net 14 atstovų. 56 sportininkai ir daug bendrakerelių skrenda į IV pasaulio lietuvių sporto žaidynes Lietuvoje. Leidžiami du lietuviški savaitraščiai. Lietuvių katalikų sielovadoje dirba 8 kunigai. Australijos lietuvių fondas iki šiol yra išmokėjęs lietuviškiems reikalams 50.000 dolerių. Surošta keletas demonstracijų. Lietuvos vyriausybė savo ryšininku su Australijos vyriausybe yra paskyrusi vietos lietuvių veikėją dr.Kabailą. ALB yra Australijos baltų tarybos narys. Lapkritį-gruodį suruošiama Baltų diena. Veikli iš 18 narių susidedanti Kultūros ir švietimo taryba. Ji leidžia knygas, yra suruošusi teatro festivalį. Į Lietuvą jau pasiuntė 11 siuntinių su mokomąja medžiaga. Vaistų persiuntimo į Lietuvą išlaidas sumoka Pagalbos Lietuvai fondas. Brangiai (apie 30.000 dol.) kainavo ministrės pirmininkės K.Prunsienės lankymasis. Veikia ir Pagalba sausio 13 aukoms.

Belgijos LB pirmininkė Stasė BALTUS papasakojo apie organizacinio lietuvių gyvenimo Belgijoje pradžią, kai pokario metais į anglies kasyklas atvyko apie 2.000 lietuvių iš Vokietijos. Jų vaikus lituanistinėse mokyklose mokė vienuolės. Dabar liko tik apie šimtinė tautiečių, todėl veiklos sąlygos menkos. Gaunama daug prašymų iš Lietuvos padėti atvykti į Belgiją, bet jų neįmanoma patenkinti. Teikiama pagalba pravažiuojantiems lietuviams. Š.m. sausį suruošta manifestacija. Tenka daug aiškinti spaudoje, radijuje bei televizijoje apie padėtį Lietuvoje. Tarptautinė katalikų organizacija yra įsteigusi Pabaltiečių informacijos centrą Briusely. Jame dirba ir du lietuviai. Humanistinė pagalba siūsti į Lietuvą padeda Caritas ir kitos šalpos organizacijos.

Estijos lietuvių draugija įsteigta 1980 gruodžio 6. Jos pirmininkė Marija TRINSKYTĖ pabrėžė, kad dar prieš I pasaulinį karą Tartu universitete yra studijavę daug žymių lietuvių. ELD tikslas - puoselėti savąją kultūrą, palaikyti asmeninius ryšius. Ir ryšiai su Lietuva daugiausia asmeniniai, bet ir per Lietuvos atstovą Talinę S.Kudarauską. Norėta įsigyti lietuvių namus, bet be paramos iš Vilniaus neįstengta. Jos nesulaukta.

JAV-bių LB sekretorius Bronius JUODELIS detaliu pranešimu nušvietė savo krašto LB administracijos, organizacijos, religinius, švietimo, kultūros, socialinius, visuomeninius, jaunimo, informacijos bei sporto darbus ir finansinius reikalus. LB valdybai, susidedančiai iš 12 narių ir 5 tarybų, pirmininkavo labai veiklus dr.Antanas Razma. LB turi dar ir savo įstaigą Vašingtone bei krašto valdybos reikalų vedėją.

JAV-bių LB sudaro 10 apygardų su 75 apylinkėmis. Jos yra pagrindinės veiklos vykdytojos - ruošia renginius, kviečia ir priima gausius svečius iš Lietuvos. Su Kanados LB surengtas išeivijos istorijoje didžiausias muzikos festivalis Čikagoje. Pažymėtinas Lietuvos AT pirmininko V.Landsbergio ir jo palydovų sutikimas gegužės mėn. Čikagoje, Los Angeles ir Vašingtone.

JAV-bėse yra 93 lietuvių parapijos ir 7 misijos. Religiniais reikalais rūpinasi LB tų reikalų taryba, bendradarbiaudama su Lietuvių sielovados tarnyba. Švietimo tarybą sudaro 10 asmenų. Ji globoja 28 lituanistines mokyklas ir 12 lietuvių kalbos kursų. Mokomąją medžiagą aprūpina dar ir Kanados, Australijos bei Pietų Amerikos lituanistines mokyklas. Globoja Švietimo ministerijos svečius iš Lietuvos. 1991 sąmata - 66.500 dolerių.

Kultūros taryba susideda iš 12 narių. 1990 surengtas teatro festivalis. Iš Lietuvos atkvietas ir globotas Vilniaus akademinis teatras. 1991 sąmata - 17.000 dol. Socialinių reikalų taryboje dirba 7 čikagiškiai. Turi savo "Seklyčią", kurioje ruošiamas daug lietuvių renginių, leidžia žurnalą "Pensininkas", teikia visokeriopą pagalbą pensininkams bei naujai iš Lietuvos atvykstantiems. 1991 sąmata - 290.000 dolerių. Prie tarybos veikia "Lietuvos vaikų viltis", kuri rūpinasi sergančių vaikų iš Lietuvos atgabenimu į JAV-bes ir jų gydymu. Remia vaikų prieglaudą Lietuvoje.

Visuomeninių reikalų tarybą sudaro irgi 7 asmenys. Turi savo įstaigą Vašingtone ir komunikacijos centrą Filadelfijoje. Išleido albumą "Gift of Vilnius". 1990 išlaidos be komunikacijos centro siekė 77.760,82 dol.

Jaunimo sąjunga 1991 balandį surengė politinį seminarą Vašingtone. LB padeda jauniui telkti lėšas VII PLJ kongresui P.Amerikoje.

JAV-bių LB veikla aprašoma tame krašte leidžiamoje lietuviškoje spaudoje. Pati LB leidžia mėnesinį žurnalą "Bridges" anglų kalba.

JAV-bių LB valdyba turi vicepirmininką sporto reikalams. Jis rūpinasi šio krašto lietuvių sportu ir sportiniu bendravimu su Lietuva, atsikviečiant ir globojant sportininkus iš Lietuvos. JAV-bių lietuviai sportininkai paraginti kuo gausiau vykti į IV pas.liet. sporto žaidynes Lietuvoje.

Lėšomis rūpinasi ir jas telkia bei tvarko LB vicepirmininkas finansų reikalams.

1991 sąmata - 217.000 dolerių.

Atskirai veikia "Dovana Lietuvai" fondas. Jo 1991 sąmata - 132.000 dol.

LB stengiasi visus JAV-bių lietuvius įjungti į savo organizaciją. Numatytas įgyvendinti didelis projektas - Lietuvos našlaičių adoptavimas Amerikos lietuvių šeimose.

Apie Amerikos lietuvių politinę pagalbą Lietuvai pranešė JAV-bių LB visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas dr.Tomas RĖMĖIKIS. JAV-bėse yra apie 1 milijonas lietuvių kilmės gyventojų (tikrų lietuvių apie 100.000), kuriais galima remtis. Vašingtone įsteigtas Informacijos biuras su dviem etatiniais tarnautojais. Jie per keletą valandų gali mobilizuoti Amerikos lietuvius reikiamai akcijai. Panašus biuras veikia ir Lemonte. Metinės politinio darbo išlaidos siekia 300.000 dol. Bendra JAV-bių piniginė apyvarta - apie 1 milijonas dol., o su LB apylinkėmis - apie 3 milijonai \$. Per JAV-bių vyriausybę galima daryti įtaką į Lietuvos derybas su Sovietų Sąjunga. Amerikos politika Lietuvos atžvilgiu labai santūri, nes JAV-bės bijosi: a) Sov.Sąjungos destabilizacijos, b) pasunkėjimo derybų dėl nusiginklavimo ir c) branduolinių ginklų patekimo į neatsakingas rankas.

Pageidavimai Lietuvai: a) greita ir tiksli informacija (tiesiog JAV-bių LB); b) visi su oficialiais pavedimais į JAV-bes siunčiami asmenys turi turėti tiksliai aptartus Lietuvos valdžios įgaliojimus; c) visi paramos prašymai turėtų būti patvirtinti atitinkamų įstaigų bei institucijų. Lietuvos vyriausybė turi jį ieškoti priemonių pristabdyti lietuvių emigraciją, kuri ateityje gali siekti šimtą ir net du šimtus tūkstančių. Tai būtų didelis nuostolis kraštui.

Paskutinėmis savaitėmis JAV-bėse lankėsi daug aukštųjų pareigūnų iš Lietuvos.

Kanados LB veiklą aptarė Kanados LB valdybos vicepirmininkas advok.Algis PACEVIČIUS. Kanadoje gyvena apie 120.000 lietuvių. Apie pusė jų susispietę Toronte bei jo apylinkėse. LB turi pilną laiką dirbančią tarnautoją.

Toronte yra 3 liet.parapijos (visoje Kanadoje 5), 2 kooperatyvai, Lietuvių namai, senelių prieglauda. Statomi slaugos namai. Gausūs ir veiklūs skautai ir ateitininkai. LB sudaro 16 apylinkių. Veikia keletas tautinių šokių grupių-ansamblių, chorų. Leidžiami 1 savaitinis ir 1 dvisavaitinis laikraštis. Palaikomi ryšiai su kitomis tautybėmis: ukrainiečiais, lenkais, vokiečiais ir kt. Su jais sėkmingai pasipriešinta žydų pasikėsimui suteršti lietuvių vardą dėl genocido.

Pabaltiečiai turi įtakos į Kanados politiką. Unikalus reiškinys - pabaltiečių vakarai parlamente. Labai palankūs lietuviams užsienio reikalų bei prekybos ministrai. Naudingas Lietuvai buvo Kanados parlamentarų grupės apsilankymas, kurį padėjo suorganizuoti LB ir lydėjo jos atstovai.

Kanadoje lankėsi vadovaujantys Lietuvos politikai bei valstybininkai - Kaz.Prunskienė, Vyt.Landsbergis, G.Vagnorius, B.Kuzmickas ir kit. Visi buvo Kanados valdžios bei lietuvių pagarbiai sutikti. Finansiškai buvo paremti Sąjūdžio vykdyti rinkimai.

Kanados LB vicepirmininkas Vytautas BIRETA pasižvalgė po švietimo padanges. Kanadoje veikia Aukštieji lituanistikos kursai, lituanistinės mokyklos, tautinių šokių grupės, chorai, įvairūs kiti kursai. Remiama Vasario 16 gimnazija mokiniais ir lėšomis. Teikiama humanitarinė ir švietimo pagalba Lietuvai. Išsiųstos 4 siuntos knygų bei 150 kompiuterių Švietimo ministerijai ir kit., maždaug už 120.000 dolerių.

Užsimota surinkti Lietuvai milijonas dol. Jau surinkta 989.000 \$.

Po vicepirmininkų pranešimų buvo klausiama, ar Kanados vyriausybė nemano, jog lankosi per daug aukštųjų Lietuvos pareigūnų ir kiek LB kainavo jų priėmimas. Atsakyta - apie 25.000 \$, bet LB dėl to nuostolių neturėjo. Lietuvių politika Kanadoje vykdo tik LB. Kanados LB parama Lietuvai derinama su Pasaulio LB valdyba.

JAV-bių LB vicepirmininkas ta proga pastebėjo, jog iš Valstybės departamento girėti, kad pas juos lankosi per daug oficialių žmonių iš Lietuvos.

Moldovos lietuvių draugijos pirmininkė Danutė SKRAMTAI. Moldovoje gyvena apie 1.500 lietuvių. Draugija įkurta 1990 lapkritį. Trūksta patalpų. Po š.m. sausio 13 žudynių Vilniuje susidomėjimas Lietuva tapo labai didelis. Teko teikti daug žinių viešai informacijai. Vasario 16 minėjimas buvo iškilmingas politinis aktas. Dalyvavo 8 Aukšč.Tarybos nariai. Organizuoti labdaros Lietuvai koncertai. Veikia sekmadieninė mokykla.

Urugvajaus LB pranešimą atsiuntė raštu. Daug mišrių šeimų, sparčiai vyksta nutautimas. Jų kiek priklaiko Vasario 16 gimnaziją lankę mokiniai. Atvyksta daug svečių iš Lietuvos. VII PLJ kongresas vyks ir Urugvajuje. Urugvajaus vyriausybė niekados nėra pripažinusi Lietuvos aneksijos.

Petrapilio LB pirmininkė Regina ZUTKUVIENĖ. Lietuvių draugija leidžia biuletenį "Petrapilio lietuvių" lietuvių ir rusų kalbomis. Veikia lietuvių kalbos kursai, kuriuos lanko 15 asmenų. Bendradarbiaujama su miesto tarybos nariais. Vyko mingai už Lietuvą. Rusai nesupranta Lietuvos aspiracijų - tai reikia jiems nuolat aiškinti. Tikimasi įsteigti lietuvių namus. Gaunama parama iš Lietuvos.

Šveicarijos LB pirmininkas Narcizas PRIELAIDA. Daug išlaidų pareikalauja oficialių svečių iš Lietuvos priėmimas. Surengta 37-ji Europos lietuviškųjų studijų savaitė, kurioje dalyvavo Lietuvos Respublikos ir didžiųjų išeivijos organizacijų vadovai. Palaikomi ryšiai su Jungtinių Tautų institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, turinčiomis savo būstines Ženevoje ar Berne. Informuojama spauda, radijas ir televizija apie padėtį Lietuvoje. Sausio 17 Šveicarijos televizija surengė debatus apie sausio 13 žudynes Vilniuje. Tarpininkaujama Lietuvos institucijoms, besiprašančioms priėmimo į tarptautines organizacijas.

Vengrijos LB pirmininkas dr.Vytautas GRINIUS. Šalyje tik 30 lietuvių. 1988 liepos 23 įkurta Vengrijos lietuvių Stepono Batoro kultūros draugija. Surengtos lietuvių kultūros dienos Veszprane, į kurias buvo atvykusi ir SAJŪDŽIO delegacija. Įsteigtas lietuvių labdaros fondas, per kurį teikiama pagalba Lietuvai vaistais ir kit. Vengrijoje buvo operuoti trys sausio 13 Vilniuje sunkiai sužeisti lietuviai. Vengrų vyriausybė ruošiasi apvalyti savo įstaigas nuo komunistų.

Vokietijos LB pirmininkas Arminas LIPŠYS. Vokietijoje gyvena apie 10.000 lietuvių. Iš jų apie 1.000 LB narių. Vyriausias VLB organas - LB taryba, susidedanti iš 15 narių, renkamų kas treji metai. Vykdomasis organas - VLB valdyba, kurią sudaro 5 nariai (gali būti ir mažiau), renkami VLB tarybos vieneriems metams. Ji turi samdomą reikalų vedėją, kuris yra ir VLB valdybos leidžiamo INFORMACIJŲ biuletenio redaktorius. Iš Vokietijos vyriausybės gaunama finansinė parama kultūrinei veiklai.

Įregistruota 30 LB apylinkių, bet tik pusė jų veiklios. Dabar į Vokietiją atvykstantys tautiečiai nesijungia į LB. "Pagalbos Lietuvai fondas" yra sutelkęs per 40.000 DM. Iš jo lėšų išlaikomas lietuvių informacijos biuras Hüttenfelde, kuriam vadovauja Lietuvos Aukščiausios Tarybos narys Antanas Račas, apmokamos oficialių Lietuvos pareigūnų Vokietijoje lankymosi išlaidos ir pan. Lietuvos krizės laikais surinkta tūkstančiai parašų, kurie įteikti kancleriui Kohl'ui, prašant pripažinti Lietuvos vyriausybę. Demonstruota prieš sovietinių karinių dalinių terorą Lietuvoje. Suteikta daug informacijos vokiečių spaudai, radijui ir televizijai apie Lietuvą. Pastebimas didelis susidomėjimas Lietuva šio krašto gyventojuose, ypač iš Lietuvos kilusiuose vokiečiuose. Daugelis griebiasi mokytis lietuvių kalbos. Išpirktos turėtos V.Gailiaus vokiškai lietuviško žodyno atsargos. Baigiamas platinti užsigulėjęs dr.D.Augustaitytės lietuvių kalbos vadovas (Lehrbuch der Litauischen Sprache). Gimnazija baigia platinti jos 1970 išleistą K.Fulsto, A. Schozo ir kt. lietuviškai vokišką žodyną. Abu žodynai dabar perspausdinami Lietuvoje.

Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas BARTUSEVIČIUS, M.A. LKI institutas įkurtas prieš 10 metų. Vienas jo tikslų - fiksuoti lietuvių buvimą Vokietijoje. Tam tikslui steigiamas muziejus bei archyvas. Jau įsteigta lituanistinė biblioteka, kurios vedėjas - dipl.bibl.Artūras Hermanas. Kasmet ruošiamos mokslinės konferencijos. Paskaitos skaitomos lietuvių arba vokiečių kalbomis. Išleisti suvažiavimo darbų 5 sąsiuviniai skaitytų paskaitų kalbomis.

Šalia savo tiesioginio darbo LKI ėmėsi vykdyti "Vaistų Lietuvai" vajú. Jau pasiųsti penki transportai, nuvežę į Lietuvą medicininės paramos už apie du milijonus DM. Pastebėtas nepatenkinamas vaistų skirstymas Lietuvoje.

Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius ŠMITAS nurodė, jog informacija apie gimnaziją yra 1989-1990 metraštyje, kurį gavo visi suvažiavimo dalyviai. Daug jaunuolių iš Lietuvos norėtų čia mokytis, bet tik nedaugelis išgali susimokėti už išlaikymą. Šiemet buvo 8 abiturientai. Egzaminus išlaikė 7 labai gerais pažymiais. Veiklūs buvo skautai ir

ateitininkai. Apie gimnaziją ir Lietuvą teko nuolat informuoti vokiečius. Gimnazijos ir bendrabučių metinė samata - per 2 milijonai DM. Šioje sumoje turėtų būti 200.000 DM aukų, bet gaunama žymiai mažiau. Baigta berniukų bendrabučio statyba ir pilies remontas, pareikalavę per 10 milijonų DM. Dėkojo Švietimo ministrui D.Kuoliui už pagalbą mokinių kelionėms į Lietuvą.

Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos narys ir Lietuvos informacijos biuro Romuvoje vedėjas Antanas RACAS dėkojo Vokietijos LB valdybai už įsteigimą ir išlaikymą LIB, kuris tapo Lietuvos atstovybe. Pranešė, kad š.m. birželio 18 bundestagas nutarė steigti Baltijos informacijos biurą Bonnoje, kuris palengvins našta gimnazijos ir LB darbuotojams, o ypač Lietuvos informacijos biurui.

Vidurio Europos ir Sovietų Sąjungos LB SANRYŠOS pirmininkas Alfonsas AUGULIS paaikšino, kad anksčiau ji jungė lietuvių etninių žemių lietuvius. Dabar ji yra vadinama socialistiniuose kraštuose gyvenančių lietuvių jungtis. Tikslas - padėti tautiečiams, norintiems sugrįžti į Lietuvą. Sovietų Sąjungoje gyvena 250.000 lietuvių, nors oficiali statistika terodo 144.288: Rusijoje 140.000, Gudijoje 15.000, Latvijoje 38.000, Estijoje 2.500. Dar nemažai lietuvių gyvena Gruzijoje, Moldovoje ir kitur: Lenkijoje 35.000, kelios dešimtys Vengrijoje, apie šimtas Rumunijoje, apie tiek pat Bulgarijoje ir t.t. Lietuvių kalba kaip dalykas dėstoma trijose Gudijos mokyklose ir Karaliaučiuje. Visur pastebimas tautinis atgimimas.

A.Augulis siūlė priimti lietuvių palaiškymo ir Rytų lietuvių švietimo programas, tremtinių grįžimo projektą, įsteigti Lietuvos grįžimo fondą, tautinį informacijos centrą, sudaryti pasaulio lietuvių sąrašą, liepos 17-tą paskelbti lietuvių vienybės diena ir t.t. Skurdėjame, - kalbėjo Augulis. Mūsų etninės žemės sumažėjo 25.000 km². Pradedamas atlietuvinimas nuo Gervėčių ir Pelesos. Reikalinga parama to krašto Lietuvos kultūros centrui steigti.

Apie Austrijos lietuvius informavo Irena JOERG-Naudžiūnaitė. Jai žinomos tik 12 šeimų Vienoje. Iš vyriausybės gautas užtikrinimas raštu, kad Lietuvos nepriklausomybės siekimai bus remiami. Austrai domisi Lietuva - duoda daug žinių per radiją, televiziją ir spaudą. Siunčiama pagalba vaistais, drabužiais ir kt. Gaunama daug prašymų naujasių bei madingiausių ir brangiausių drabužių, kurių neįmanoma patenkinti.

Po ilgų diskusijų, kuriose dalyvavo dr.V.Bieliauskas, ministras Kuolys, dr.T.Remeikis, dr.J.Norkaitis, Br.Juodelis, G.Petrauskienė, A.Šmitas, A.Lipšys, J.Lukošius, K.Tamošiūnas, N.Prielaida, A.Kubilius, J.Tumelis ir kit., rasta, kad Rytų ir Vakarų lietuviai skirtingi. Lietuvių susigražinimu į tėvynę pirmiausiai turėtų rūpintis Lietuvos vyriausybė. Jos pastangas turėtų remti užsienio lietuviai. Svarstytinas dabartiniams pabėgėliams iš Lietuvos paramos klausimas, Vasario 16 gimnazijos ateitis ir parama, pasirošimas Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijai Maskvoje. Vėliau į svarstymus gyvai įsijungė K.Motieka, A.Pacevičius, dr.K.Girnius, dr.V.Grinius ir kt. Siūlyta daugiau naudoti neoficialią diplomatiją, nes svarbiausi sprendimai priimami ne salėse, bet kabinetuose ar koridoriuose.

Reiktų apsisvalyti nuo Lietuvos įstaigų bei įmonių (ministerijų, fabriku, kolchozų) vadovybėse tebekaraliaujančių stagnacininkų, trukdančių vyriausybės potvarkių vykdymą. Lietuvos laikraščiai per daug kritikuoja Aukščiausiąją Tarybą ir vyriausybę. Pilietybės įstatymas, išleistas dar sovietiniais laikais, nepalankus išeiviams. Galbūt bijomasi, kad užsienio lietuviai nepareikštų didelių turtingų reikalavimų.

Lietuvos SAJŪDŽIO seimo tarybos pirmininkas Juozas TUMELIS. Lietuviškoji išeivija, turtinga savo tradicijomis, yra organiška tautos dalis. Tuščios kalbos apie nudžiūvusias medžio šakas. Amerikos lietuviai jau 1918-1922 labai daug padėjo Lietuvai. Pokario metais apgynė Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimą, išlaikė lietuviškas tradicijas ir kultūrą. Per spaudą ir radiją palaikė krašte laisvės viltis. Tikrieji ryšiai pradeda megztis dabar. Tėvynėn grįžta užsienyje parašytos knygos, muzikos kūriniai, dailės darbai. Nevisados ir ne visais klausimais pasiseka sutarti. Nevisada užsienio lietuvių parama tikslingai panaudojama. Patarė nebendradarbiauti su žmonėmis, atvykstančiais iš Lietuvos be specialių įgaliojimų. Lietuvoje dar daug baimės ir nepasitikėjimo.

1991 vasario 9 plebiscite turėjo dalyvauti ir užsienio lietuviai. Sutrukdė senasis pilietybės įstatymas. Dėkojo Pasaulio LB už paramą SAJŪDŽIUI, G.Petrauskienei - už puikų Lietuvos reikalų atstovavimą Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje Paryžiuje, ir visiems tauriesiems išeiviams, dirbusiems ir dirbantiems Lietuvos labui.

SAJŪDŽIO vicepirmininkas Alfonsas VAIŠNORAS. Tėvynės ir išeivijos lietuvius riša tie patys tikslai - išlaikyti lietuviybę ir atstatyti nepriklausomybę. Tėvynė nepakankamai pasinaudoja protiniu ir profesiniu užsienio lietuvių potencialu. Nepakankamai reaguoja į jų siūlymus. Lietuva dar okupuota, jos visuomenė inerti. Tautos išrinkti SAJŪDŽIO žmonės perėmė valdžią iš sovietinės valdžios su senosios nomenklatūros žmonėmis. Net parlamente ir vyriausybėje yra grupė, trukdanti reformų įgyvendinimą. Jei netrukus įvyktų rinkimai, susiremtų dvi jėgos - SAJŪDIS ir prokomunistinis blokas. Per diskusijas pažymėta, jog neverta jaudintis dėl komunistų užmačių suskaldyti lietuvius - jos nepaisė ir nepaisės. Visuomeniniai konfliktai demokratinėje valstybėje - normalus reiškinys. Tačiau opozicija turėtų būti konstruktyvi. Kai parlamento nariai nuolat išeina iš salės, sutrukdydami įstatymų leidimą, ne vykdo iš rinkėjų gautą mandata, bet juo piktnaudžiauja. Ministras D. Kuolys pažadėjo paramą išeivijos švietimui, ypač lituanistinėms mokykloms knygomis bei pasiuntimu mokytojų į Pietų Ameriką. Dar kartą pastebėta, kad bendravimas tarp tėvynės ir išeivijos turėtų būti vykdomas per Pasaulio LB. Švietimo srityje - per PLB švietimo komisiją.

VII Pasaulio LJ kongreso ruošos komiteto pirmininkė Ariana RASTAUSKAITĖ pranešė apie P. Amerikoje 1991-1992 ruošiamą lietuviškojo jaunimo kongresą, prašė padėti jį suruošti ir kvietė visus jamė dalyvauti. Ruošos komitetą sudaro 40 asmenų. Šūkis - Mūsų vienybė, tautos stiprybė. Tikslas - jaunimo tautinis išsiamoninimas ir savo vaidmens supratimas nepriklausomos Lietuvos kūrime. Kongresas vyks Argentinoje, Urugvajuje ir Brazilijoje. Šalia išeivijos jaunimo dalyvaus ir keliolika Lietuvos jaunimo atstovų-svečių. Kongreso sąmata - per 500.000 US dolerių.

Per diskusijas išsiaiškinta, kaip buvo parinkti Lietuvos jaunimo atstovai, kokiomis teisėmis jie dalyvaus kongrese, kokia kalba bus kalbama, kiek kainuos atstovų, svečių ir dalyvių kelionės bei pragyvenimas.

Dr. V. Bieliauskas pranešė, kad VIII Pasaulio LB seimas buvo numatytas Kennebunkporte (JAV). Paaikšėjus, jog ten negalės įvykti, kyla klausimas - kur ir kada? Europos lietuvių atstovai siūlė jį rengti Europoje. Jų nuomone, tinkamiausia vieta būtų Vasario 16 gimnazija, kur vyksta šis suvažiavimas. A. Šmitui paaikškinus, jog čia nepakaks vietos, buvo siūlomas Punkskas. Bet ir ten trūksta vietos. Apsispręsta už JAV-bes, būtent - Lemontas, Čikagos pašonėje, 1992 nuo birželio 30 iki liepos 4 Čikagoje vyksiančios lietuvių tautinių šokių šventės išvakarėse.

Direktorius A. Šmitas pranešė, kad į Vasario 16 gimnaziją galima būtų priimti mokyti 6 ar 7 bėglius iš Lietuvos, tik reikia surasti mecenatų, kurie sumokėtų už jų išlaikymą. Didž. Britanijos ir Kanados atstovai pažadėjo surasti stipendijų. Pasikeista informacija ir nuomonėmis apie finansinę bei humanitarinę pagalbą Lietuvai.

Suvažiavimo išvadas suredaguoti pakviesti Vincas Bartusevičius (Vokietija), Vytautas Bireta (Kanada), Milda-M. Trinskytė (Estija) ir Arnaldo Verbickas (Argentina).

Tris dienas trukęs Pasaulio LB kraštų pirmininkų suvažiavimas pasibaigė liepos 28-tos vėlyvą popietę išvadų priėmimu bei paskelbimu. Pakiliai sugiedotas Lietuvos himnas.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTŲ PIRMININKŲ SUVAŽIAVIMO I Š V A D O S

PLB Valdybos nariai, LB Kraštų valdybų pirmininkai ar jų atstovai kartu su Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarbos vicepirmininku Kazimieru Motieka, Sajūdžio ir kitų organizacijų atsakingais darbuotojais, susirinkę į Pasaulio lietuvių kraštų pirmininkų suvažiavimą Vasario 16-sios gimnazijos patalpose Hiutenfelde, š.m. liepos 26 - 28 d.d. priėjo šių išvadų:

1. Pasaulyje gyvenantys lietuviai sudaro vieningą lietuvių tautą. Kiekvienas lietuvis, kokiam krašte jis begyventų, yra atsakingas už mūsų tautos ateitį ir kiekvienas turi teisę ir pareigą prisidėti prie Lietuvos nepriklausomybės įtvirtinimo.
2. Išeivijos lietuviai moraliai ir materialiai remia lietuvių tautos laisvai ir demokratiškai išrinktą Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą ir jos pastangas įtvirtinti paskelbtą Lietuvos nepriklausomybę.
3. Išeivijos lietuviai su viltimi ir susirūpinimu seka įvykius Lietuvoje. Mes lenkiame galvas ir didžiuojamės Lietuvos žmonėmis, kurie šių metų sausio 13 savo gyvybe apgynė šventą teisę būti laisviems.
4. Suvažiavimo dalyviai pritaria PLB valdybos pastangoms įjungti į PLB veiklą lietuvių bendruomenes, įsikūrusias Rytų Europoje ir Sovietų tebevaldomoje teritorijoje. Dalyviai

sveikina naujai priimtas į PLB šeimą Estijos ir Moldovos lietuvių bendruomenes.

5. Siūlome Lietuvos vyriausybei panaudoti išeivijos lietuvių sukauptą ilgametą patirtį ir įgytas žinias, kuriant Lietuvoje demokratinės visuomenės bei laisvos rinkos sąrangas.

6. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės lygiavertis tikslas, šalia pagalbos Lietuvai, yra išlaikyti tautinį sąmoningumą ir gyvastingumą savo tarpe. Nusilpusi lietuvių bendruomenė nebegalės teikti jokios paramos Lietuvai. Todėl kviečiame kraštų bendruomenes stiprinti lietuvišką veiklą. Įvertindami ypatingą vaidmenį, kurį šioje veikloje atlieka Vasario 16-sios gimnazija, raginame Vakarų Europos, Šiaurės ir Pietų Amerikos bei Australijos lietuvius siųsti savo vaikus į šią gimnaziją ir toliau remti ją aukomis.

7. Suvažiavimas mano, kad Lietuvos atstovavimas Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje Maskvoje yra pirmos svarbos uždavinys. Lietuvos vyriausybė ir Sąjūdis turi imtis pagrindinės iniciatyvos dalyvauti konferencijoje. PLB kviečia kraštų valdybas kreiptis į savo vyriausybes raginant, kad būtų svarstomas Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo klausimas bei būtų Sovietų Sąjunga spaudžiama pradėti tikras tarpvalstybines derybas dėl Lietuvos okupacijos panaikinimo. PLB valdyba siūlo organizuoti ESBK konferencijos dalyviams Maskvoje neoficialią diplomatinę pagalbą bei finansinę paramą.

8. Suvažiavimas ragina, kad opozicija Aukščiausiojoje Taryboje išreiškianti savo mintis bei argumentus, diskusijoms pasibaigus, neatsisakytų dalyvauti balsavime.

9. Kviečiame LR Aukščiausiąją Tarybą ir Lietuvos Vyriausybę savo oficialius santykius su užsienio lietuviais koordinuoti su PLB ar jos padaliniais.

10. Suvažiavimas ragina visus vieningai remti PLJS kongresą Argentinoje, Urugvajuje ir Brazilijoje ir kuo daugiau jame dalyvauti.

11. Sekančio PLB seimo vieta yra numatoma Čikagoje (Lemonte), JAV, 1992 liepos mėn.

12. Suvažiavimo dalyviai sveikina Pasaulio lietuvių IV Sporto žaidynių dalyvius Lietuvoje. Linkime, kad būsimoje Barcelonos olimpiadoje mūsų sportininkai dalyvautų kaip Nepriklausomos Lietuvos Respublikos pasiuntiniai.

13. Suvažiavimo dalyviai dėkoja PLB valdybai už suvažiavimo suruošimą ir pageidauja, kad tokie susitikimai būtų rengiami ir ateityje. Vasario 16 gimnazijos vadovybei ir Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybai dėkojame už nuoširdžią globą.

Pasirašė: Vyt.Bieliauskas, PLB pirmininkas ir

Suvažiavimo išvadų komisija - A.Verbickas, V.Bireta, M.Trinyskytė ir V.Bartusevičius

Hiutenfeldas, 1991.VII.28 d.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6

Vokietijos LB valdyba kasmet ruošia centrinę Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metinių minėjimą. Kadangi Romuvoje tokiam dideliame renginiui patalpų neužtenka, jis ruošiamas vietos savivaldybės namuose, vad. Bürgerhaus.

Šiomet šventė buvo surengta vasario 15 ir pasižymėjo iškilmingumu. Jei praėjusiais metais minėjimą gedulo šydu dengė kruviną (sausio 13) sekmadienio nelaimę (atsisakyta net bendrų šokių), tai šiomet jis vyko džiugaus pilno Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo ir jos priėmimo į tarptautinę suverenių valstybių šeimą ženkle. Rengėjai stengėsi išreikšti padėką tiems vokiečiams, kurie parėmė Lietuvą sunkiame kelyje į nepriklausomybę.

Popiet vietos katalikų ir evangelikų bažnytelėse laikytos padėkos pamaldos. Katalikų bažnytelėje šv.mišias aukojo svečias iš Čikagos tėvas Antanas Saulaitis, SJ su kun.Ričardu Repšiu, MIC ir kun.Jonu Dėdinu. Pradžioje kun.J.DĖDINAS priminė, jog švenčiamos ne tik nepriklausomybės atkūrimo 74-osios metinės, bet ir mūsų gimnazijos vardadienis. Tėvas A.SAULAITIS pamoksle aptarė lietuvių būdo savybes ir kiek jos atitinka Evangelijos skelbiamus palaiminimus. Kun.R.REPŠYS kvietė prašyti Dievą pagalbos Lietuvos nepriklausomybei įtvirtinti.

Evangelikams pamaldas laikė kun.Fr.SKĖRYS, kun. FETTINGAS iš Lietuvos ir Vokietijos lietuvių evangelikų Bažnyčios tarybos pirmininkė kun.Tamara SCHMIDT-Kelerytė. Pastaroji ir pamokslą pasakė.

Pilnutėlaitėje Bürgerhaus'o salėje per 600 svečių pasveikino Vokietijos LB pirmininkas Arminas LIPŠYS. Sugiedojus Lietuvos bei Vokietijos himnus, programą pravedė VLB vice-pirmininkas Vitas BARTUSEVIČIUS, MA. Jis pastebėjo, kad tūkstančiai lietuvių, baidantis II pas.karui atsidūrę Vakaruose, buvo sovietų engiamos tėvynės ambasadoriais. Šiandien turime tikrąją nepriklausomos Lietuvos valstybės ambasadorių, kurį nūnai matysime ir išgirsime. Europa stovi ant didelių pasikeitimų slenksčio. Dabar labai svar-

bus tautų solidarumas. Turtingi kraštai turėtų padėti vargingiesiems. Atsistojimu bei susikaupimu pagerbti kovoje ir tremtyje už Lietuvos laisvą žuvusieji. Pasveikinti garbingieji svečiai. Kalbėjo ir jie, daug gražių žodžių pasakydami gimnazijos, LB ir apskritai lietuvių adresu.

Labai nuoširdžią sveikinimo kalbą pasakė Saksonijos landtago pirmininkas Eugen ILTGEN. Jis Lietuvai tragiškomis dienomis - sausio 13 ir liepos mėn. 1991 - buvo Vilniuje ir pergyveno siaubą, kurį sukėlė OMONo žudynės Lietuvos sostinėje ir Medininkuose. Galvojo, kad tas pat galėjo atsitikti ir Saksonijoje. Tęsdamas kalbą priminė laikus, kai Saksoniją ir Lietuvą valdė tas pat valdovas. Sakė, jog ir Saksonija turi nemažai rūpesčių, bet nepalyginti su tais, kurie slegia Lietuvą. Jo kraštas stengsis padėti Lietuvai.

Hesseno landtago atstovas Christoff GREIFF nebe pirmą kartą Vasario 16 minėjime. Patebėjo, kad šiandien švenčiama pakilesne nuotaika. Prisiminė, kai 1983 buvo pakeistos kraštų ribos ir Vasario 16 gimnazija iš Baden-Württembergo atsidūrė Hessene. Nuo to laiko Hesseno krašto vyriausybė keitėsi, bet tada ir vėliau visos partijos dėl Vasario 16 gimnazijos rėmimo buvo vieningos. Valstybės vyrai neturėtų rūpintis tik savo kraštais, bet galvoti apie visą Europą. Užtikrino, kad Vasario 16 gimnazija ir Lietuva gali pasikliauti Vakarų valstybių parama.

Vyr. ministerijos tarėjas dr. O. LIEBSCHER pripažino, kad dar prieš metus vokiečiai abejojo, jog Lietuvai netolimoje ateityje pasisektų atgauti laisvą. Šiandien matome, kad abejonės buvo nepagrįstos. AT pirmininko V. Landsbergio ir Švietimo ministro D. Kuolio lankymaisi rodo, kokie tamprūs yra Hesseno krašto ir Lietuvos santykiai. Lietuvių gimnazija bus remiama tol, kol padėtis Lietuvoje sunormalės.

Bergstrasse's apskrities viršininko (landrato) pavaduotoja dr. Eva-Maria KRUEGER pasidžiaugė glaudžiais apskrities įstaigų ir lietuvių gimnazijos santykiais. Daugelis valstybių supranta tik jėgos kalbą. Lietuva parodė, jog galima laimėti ir be jos.

Lampertheimo miesto tarybos pirmininkas F. Götz perdavė ir burmistro G. Dieter sveikinimus. Džiaugėsi, kad Hüttenfeldą aplankė aukštieji Lietuvos pareigūnai - prof. V. Landsbergis ir ministras D. Kuolys. Tai buvo didelis įvykis ir Lampertheimui.

Vokietijos tautinio komiteto įgaliotinis Pasaulio liuteronų bendruomenėje Bažnyčios tarėjas kun. dr. Edmund RATZ pirmiausia paaiškino, kas yra Pasaulinė liuteronų bendruomenė (Lutherische Weltgemeinschaft), kurioje jis atstovauja Vokietijos liuteronų Bažnyčiai. Po karo ji paveikiai rėmė pabėgėlius ne tik materialiai, bet ir moraliai. Lietuvos liuteronų Bažnyčia taip pat priklauso tai Bendruomenei. Lietuvos ir Vokietijos lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčios glaudžiai bendradarbiauja.

Minėjime dar dalyvavo ir viešai buvo pasveikinti dideli mūsų bičiuliai bundestago nariai dr. F. H. Kappes bei dr. K. Kübler, Hesseno landtago narys Armin Claus, Lampertheimo miesto tarybos nariai, katalikų bei evangelikų dvasiškiai.

Hesseno ministras pirmininkas Hans Eichel bei Jaunimo, šeimų ir sveikatos ministrė Iris Blaul, Lietuvos kultūros bei švietimo ministras D. Kuolys, Hesseno landtago narys J. Dieter, lietuvių literatūros ir vokiečių kalbą vertėjas bei leidėjas Alfredas Franckaitis ir dr. Audrius Maruška atsiuntė sveikinimus raštu.

Prakalbą pasakė Lietuvos ambasadorius Vokietijoje prof. dr. Vaidotas ANTANAITIS.

XIV šimtmeityje Lietuva buvo galingiausia Europos valstybė, saugojusi Vakarus nuo mongolų invazijos. XVI amžiuje Lietuvos statutai buvo pažangiausi teisės kodeksai. Sunyko patekusi Rusijos okupacijon. Po 120 su viršum metų, 1918, buvo atkurta Lietuvos valstybė, kurios 74-sias metines šiandien minime. Pirmoji ją pripažino Vokietija.

Nepriklausomybės laikotarpyje 1918-1940 padaryta milžiniška pažanga: pravesta žemės reforma, sutvarkytas švietimas, ūkis bei finansai (litas buvo viena tvirčiausių pasaulio valiutų). Maskvinė okupacija viską sugriovė: naikino ne tik ūkį bei gamtą, bet ir žmones. Šimtus tūkstančių trėmė į Sibirą baisioms kančioms ir mirčiam. Bėgdami nuo raudonojo teroro, dešimtytys tūkstančių 1944 pasitraukė į Vakarus. Ir šioje salėje tikriausiai yra nemažai jų, arba jų vaikų bei anukų. 1944-1954 krašte siautė partizaninis karas, o vėliau - komunistų teroras. Prisimindami jų aukas, minutę susikaupiame. Prieš 4 metus gimė Sąjūdis, atvedęs tautą į nepriklausomybę, kuri paskelbta 1990 kovo 11. Vokietija buvo viena pirmųjų, ją pripažinusių valstybių. Už tai jai priklauso lietuvių tautos ir vyriausybės padėka.

Vykdoma privatizacija, gražinamos nuosavybės buvusiems savininkams, bet labai sunkiomis sąlygomis. Lietuvoje tebėra okupacinė kariuomenė, tebeina rublis. Įsikūrė per 100 lietuvių-vokiečių bendrovių, bet tai toli gražu nepakanka. Reiktų kelis kartus daugiau. Lietuva žvilgčioja į Vokietiją, tikėdamasi jos pagalbos. Ji yra pirmoji valstybė, į kurią atsiųstas Lietuvos ambasadorius. Bus įsteigti keli konsulatai su generaliniu

konsulu Berlyne. Kai pranešė, kad juo skiriamas Gailius ir jis pasirodė, salė plojo. Buvo labai malonu girdėti vokiečių vyriausybės ir visuomenės atstovų šiltus žodžius, skirtus Lietuvai ir Vasario 16 gimnazijai. Ačiū už juos. Po prakalbos ambasadorius buvo aprištas garbės juosta, o Rimantei Antanaitienei įteiktos gėlės.

Koncertinę programą atliko tautiniais drabužiais pasipuošę Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Gražiai skambėjo mišraus choro ir mergaičių ansamblio dainos, kanklių muzika. Tautinių šokių grupė, vadovaujama Rimos SENKUVIENĖS, žvaliai pašoko penketa liaudies šokių. Mokinių orkestras ir trio darniai grojo W.A.Mozarto kūrinis. Buvo recituojami B.Brazdžionio patriotiniai eilėraščiai. Chorą ir orkestrą lavino ir jam dirigavo muzikos mokyt.Arvydas PALTINAS. Už tai jis buvo apdovanotas tauraus gėrimėlio buteliu, o R.Senkuvienė - gėlėmis.

Po programos garbės svečiams sudaryta proga su ambasadoriumi bei jo personalu ir Vasario 16 gimnazijos bei LBvadovais netrukdomiems pasikalbėti ir pasivašinti. Veikė kavos su pyragais (įrengė Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungą), įvairių šiltų ir šaltų užkandžių (paruošė Vasario 16 gimnazijos virtuvė) bei gėrimų (aprūpino Ant. Šiugždinis) barai. Kasą tvarkė mokyt.Elena Tesnau ir kitos darbuotojos. Prie įėjimo į iškilmų salę buvo platinamos lietuviškos knygos ir paveikslai. Bendriems šokiams trunkiai grojo Petrikaičių kapela. Besilinksminant nė nepastebėta, kad gerokai peržengtas vidurnakčio slenkstis ir atėjo laikas pagalvoti apie namučius bei poilsį.

Minėjimą plačiai aprašė vokiečių dienraščiai, išspausdindami ambasadoriaus prof.dr.V. Antanaičio ir gimnazijos choro nuotraukas. Aprašymų pavadinimai rodo, kad reporteriai užčiuopė šventės esmę bei nuotaiką. "Džiaugsmas dėl naujai laimėtos nepriklausomybės" rašo Lambertheimer Zeitung pirmame puslapyje. "Minėjimas džiaugsmo ir vilties ženkle" skelbia Mannheimer Morgen. Ir t.t. Vasario 16 šventę Hüttenfelde aprašė ir "Europos lietuvis" (žr. Nr.8).

S t u t t g a r t

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 74-osios metinės paminėtos š.m. kovo 8 Kolpingo namuose. Ekumenines pamaldas laikė kun.Kaz.SENKUS ir kun.Fr.SKĖRYS. Pastarasis pasakė pamokslą apie laisvės sampratą įvairiais požiūriais. Vargonavo dr.R.Kabelis.

Po kavutės salėje sveikinimo kalbas pasakė Estijos pasiuntinys Vokietijoje T.Matsulevitš, latvių bendruomenės atstovas Burmeisters, ukrainiečių - Kosek. Raštu sveikino Klaipėdiečių sąjungos pirmininkė I.Partzsch ir Išeivijos latvių liuteronų Bažnyčios vedėjas propstas E.Rozitis.

Dr.Donatas LEVIŠAUSKAS supažindino su mūsų tautos keliu į nepriklausomybę. Jo pranešimą vaizdais pailiustravo plakaty paroda.

Muzikinėje programoje pianinu skambino Tomas BAKUČIONIS, smuku grojo Rolanda CECHNAUSKAITĖ. Dr.Ričardas KABELIS pademonstravo elektroninės muzikos kompoziciją "Cechana".

Minėjimas baigtas Lietuvos ir Vokietijos himnais.

Po programos tie, kurie neskubėjo namo, turėjo progos pabendrauti užkandžiaudami bei girksnodami.

R o m u v a

ATSISVEIKINTA SU KUN.EDŽIU PUTRIMU

1991 rugpjūčio 28 VLB Romuvos apylinkės valdyba suruošė atsisveikinimą su savo pirminku bei Vasario 16 gimnazijos kapelionu kun.E.Putrimu. 18 val. pilnoje Romuvos pilies koplyčioje šv.mišias aukojo kun.Putrimas, asistuojamas kun.J.Dėdino.

Po pamaldų visi susirinko pilies verandoje prie stalų, apkrautų valgiais ir gėrimais. Vasario 16 gimnazijos direktorius A.Šmitas pastebėjo, kad su mielu ir jaunu kapelionu skiriamės ne visam, o tik vieneriems metams. Jis sielovadinio darbo su lietuviais vyksta į P.Ameriką - pirmiausiai į Braziliją, vėliau į Urugvajų ir kitur. Ten jis padės rengti VII.PLJ kongresą. Į jo vietą kapelionauti atvažiuoja taip pat jaunas kun. Ričardas Repšys, prieš keletą metų atvykęs iš Lietuvos.

Tuo pat metu pasirodė ką tik iš Bonnos sugrįžęs Lietuvos AT narys ir Lietuvių informacijos biuro Hüttenfelde vedėjas A.Račas. Paaiškėjęs, kad jis švenčia gimtadienį, sugiedota Ilgiausių metų, pakeltos šampano taurės.

Kun.J.Dėdinas apgailestavo, jog gimnazija netenka ir geriausios mokinės, jaunimo pamaldų pentadieniais sumanytojos ir organizatorės, krikščioniškos dvasios mokiniuose

skleidėjos Vilijos Bijūnaitės iš Toronto (Kanada). Ji šiemet baigė mūsų gimnaziją pačiu geriausiu pažymiu ir važiuoja studijuoti teologijos į katalikiškąją Bavarijos universitetą Eichstättę, susidraugavusi su Vilniaus universitetu. Ji baigusi, žada vykti į Lietuvą dėstyti tikybos.

A.Račas papasakojo apie Lietuvai džiugias dienas Bonnoje, kurių liudininku buvo ir jis. Rugsėjo 27 Vokietijos užsienio reikalų ministras Genscheris, pasikvietęs Pabaltijo užsienio reikalų ministrą pranešė, jog Vokietija pasiruošusi pripažinti Pabaltijo valstybes ir pasirašyti diplomatiniais atstovais pasikeitimo sutartis. Iškilmingas sutarčių pasirašymas įvyko rugsėjo 28, dalyvaujant bundestago pirmininkei dr.Ritai Süßmuth ir kancleriui Kohliui. Pastarasis pažadėjo Pabaltijo valstybėms diplomatinę ir ūkinę paramą. Rugsėjo 8 Lietuvoje įvyks didžiulė Padėkos šventė. Tą dieną į Vilnių atvyks bundestago pirmininkė dr.R.Süßmuth su grupe žymiųjų parlamentarų bei politikų. Tuo tarpu Romuvos pilies balkone suplevėsavo Lietuvos trispalvė. Sugiedotas Lietuvos himnas. Virš parko medžių pakilęs mėnulis apšvietė verandą su joje pramogaujančiais, tarp kurių buvo keletas ir iš Lietuvos.

VIDOS ir JUOZO SABŲ IŠLEISTUVĖS

1991 lapkričio 29 vakarė pusšimtis bendradarbių bei draugų susirinko Romuvos pilies salėje atsisveikinti su Vida ir Juozu Sabais, po ilgo ir vaisingo darbo Vokietijoje grįžtančiais į JAV-bes.

Abu Sabai atvyko į šį kraštą 1966. Apsistojo Göppingene, kur dipl.inž. Juozas Sabas dirbo JAV-bių armijoje. Pasibaigus darbo sutarčiai, 1972 grįžo į JAV-bes, bet nesušilęs nė kojų, vėl atskubėjo į Vokietiją. Šikart apsigyveno Manneime, netoli Vokietijos LB valdybos būstinės ir Vasario 16 gimnazijos. Dirbo JAV-bių armijoje, eidamas atsakingas pareigas. Įstojo į LB ir įsijungė į jos vadovavimą: 1977 ėmėsi pirmininkauti perversminei Vokietijos LB valdybai ir tas pareigas ėjo iki 1979 kovo. Vieną kadenciją buvo VLB valdybos sekretorius (1980-1981). 1984 kovo mėn. vėl išrinktas VLB valdybos pirmininku. Pirmininkavo net 6 kadencijas be pertraukos iki 1990 kovo. Jam pirmininkaujant, 1984.VI.6 smarkiai apdegė Romuvos pilis, tad teko rūpintis jos atstatymu. Ėmė ruošti vad.Sodo šventes, kurios beje nevirto tradicija. 1989 surengė pirmąsias Europos lietuvių dienas. J.Sabas paliko gilius pėdsakus ir Vasario 16 gimnazijoje. Buvo jos kuratorijos narys. 1983 įsteigus fondą Vasario 16 gimnazijai remti, visą laiką jam pirmininkavo. Vida Sabienė uoliai dirbo ne tik LB, bet ypač Lietuvių moterų klube, eidama įvairias pareigas jo vadovybėje.

Kadangi Sabai linksmi ir draugiški, tai ir atsisveikinimo kalbos buvo labiau draugiškos negu oficialios. Vokietijos LB pirmininkas Arminas Lipšys pastebėjo, kad ne atsisveikinti susirinkome, bet išlydėti į kelionę. Suminėjęs Juozo ir Vidos nuopelnus sakė, kad kalba ir Sabų šeimos draugų vardu, kuriems dažnai teko naudotis šeimininkų svetingumu bei vaišingumu jaukioje jų pastogėje. Įteikė nudegusios pilies balkono detalę, skirtą priminti, kad buvo Romuvos pilies šeimininku. Pakeltos taurės, sugiedota Ilgiausių metų.

Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas pažymėjo, kad Sabai buvo ne tik šeima, bet ir institucija. Dažnai susitinkant jų namuose buvo ne tik pramogaujama, bet ir aptariami visuomeniniai klausimai. Rėmė ne tik LB ir gimnaziją, bet ir asmeniškai daug kam padėjo. Romuvos pilį su jaunimu remontavo dar prieš gaisrą, o po gaisro rūpinosi jos atstatymu. Buvo geras piršlys, bet blogas šeimos patarėjas (Šmitams ilgainiai teko laukti prieaugio). Linkėjo laimingos kelionės ir kvietė sugrįžti.

J.Sabas teigė, jog pradėdamas dirbti ėmė skaičiuoti, kiek gaus pensijos. Padarė išvadą, kad gyventi bus galima. Daugelis amerikiečių išėjimą į pensiją sunkiai perneša, bet jis dėl to nesijaudina. Mano, kad jo darbas Vokietijos LB buvo naudingas. Žėri atstatyta Romuvos pilis ir atnaujinti gimnazijos pastatai. Jis visgi norėtų pamatyti, kaip viskas atrodo po 10 metų... Važiuoja į Floridą. Kodėl ne į Lietuvą? JAV-bėse turi dvi subrendusias dukras ir sūnų, kuriuos reikia apvedinti. Paskaitė ne tai rimtus, ne tai juokingus patarimus A.Šmitui, Br.Lipšienei, O.Šiugždinienei, M.Šmitienei, senj.Šiugždiniam, J.Lukošiui, V.Svilui, Riteriams, R.Tesnau, R.Tendzegolskiui, kun.J.Dėdinui, dr.St.Šereikai, Eug.Lucienei, V.Bartusevičiui, Paltinams.

Kupletus dainavo Br.Lipšienė ir M.Šmitienė, deklamuojuant įvairiai persirengėjusiam pagal kupletų turinį A.Lipšiui. Puikiai sueiliuotą atsisveikinimą padainavo Br.Lipšienė, O.Šiugždinienė ir M.Šmitienė. Akordeonu jas palydėjo A.Paltinas. Dainavo, kad Amerikoje nebus geriau kaip Vokietijoje ir kvietė dar persigalvoti.

Solistė Nelė Paltinienė dėkojo už draugišką globą ir šilumą. Padainavo porą dainelių, kviečiančių nepamiršti draugų ir Lietuvos.

Įteiktas albumas su visų dalyvių fotografijomis ir linkėjimais.

M ū n c h e n

1991 rugsėjo 6 Menininkų namuose pabaltiečiai paminėjo savo valstybių ne p r i - k l a u s o m y b ė s atgavimą. Minėjimą atidarė Estų bendruomenės pirmininkas Mehilo Kivilo. Paskaitą apie Pabaltijį skaitė Latvijos vokiečių Frh.F.Clemens von Tauber. Latvis Gunars Meierowicz apie nepriklausomų Pabaltijo valstybių ateitį pateikė samprotavimų. Meninę programą atliko lietuviai solistai Violeta Hermanaitė -Sarrach ir Stasys Baltakis. Netruko ir vaišių.

Spalio 20 paminėta Richardo ir Vinclavos HERMANŲ 70 metų amžiaus s u k a k t i s . Per pamaldas visi meldėsi judviejų ir jų giminių intencija. Giedojo solistas Gintaras Vyšniauskas, palydimas Violetos Urmanavičiūtės.

Prie šventiškai papuošto stalo uždegtą parapijos dovanota gėlėmis išpuošta stovima lempa. Pakeltos šampano taurės, sugiedota Ilgiausių metų. Alina Grinienė pasveikino Mūnchero apylinkei daug nusipelnusį buv. ilgametį pirmininką dipl.inž. Richardą, savo nenuilstama energija, taktiškumu, gražiomis, šiltomis kalbomis 16 metų vadovavusį VLB Mūncheno apylinkei.

Vinclava yra parapinio komiteto narė. Savo gražiu balsu praturtina pamaldų liturgiją. Nepamainoma vaišių rengėja. Už tai visi dėkojo jubiliatams.

Abu sukaktuvininkai papasakojo apie savo 30 metų gyvenimą Mūnchene. Inž. Hermanas sakė, jog tai buvo laimingiausi metai.

S t u t t g a r t

Švabijos lietuviai (dalyvavo per 40 žmonių) atgauta Lietuvos laisve pasidžiaugė 1991 rugsėjo 8. Padėkos pamaldas atlaikė ir pamokslą apie pasiaukojimą tėvynei pasakė kun. Kazimieras Senkus.

Po pamaldų programai vadovavo VLB Stuttgarto apylinkės pirmininkė Nijole Burkhardt. Sugiedota Maironio/Naujalio "Lietuva brangi". Deklamavo I. Gaižutienė. Ji perskaitė ir dr. D. Levišausko referatėlį apie ilgai laukta Lietuvos laisvės patekėjimą. Dr. Diršė papasakojo savo pergyvenimus baisiąją sausio 13-osios naktį. Pasidalijo išpūdžiais ir kiti svečiai iš Lietuvos. Sugiedotas Lietuvos himnas. Visi pavaišinti kavute ir pyragais.

Švabijos sostinė, turbūt daugiau negu kitų Vokietijos kraštų sostinės, susilaukė lietuvių iš tėvynės. Jie čia atvyko ilgesniam laikui pagilinti žinių muzikos, ūkio, inžinerijos ir kitose srityse, pagyvindami vietos lietuvių gyvenimą.

Jų pagalba š. m. sausio 5 Tėviškės namuose gražiai pradėti Naujieji Metai su Trijais Karaliais, dalyvaujant per 60 tautiečių. Per kun. K. Senkaus aukotas šv. mišias smuiku grojo R. Cechanauskaitė, vargonais - pianistas dr. R. Kabelis. Jie koncertavo ir po pamaldų bei kavutės vykusiame pobūvy. Apysakaitę apie Kalėdas paskaitė Bernhardas. Didelį pasisekimą turėjo Repšienės suruošta loterija. Kalėdų senelio dovanėles išdaliavo S. Baublienė.

1992 sausio 25 Tėviškės namuose jau antrą kartą susitiko jaunieji tautiečiai. Renginį atidarė dr. Kęstutis Ivinskis. Paskaitą apie Lietuvos ūkio perspektyvas skaitė Stuttgarto universitete besistažuojanči ekonomistė dr. Danutė Budreikaitė. Koncertavo kanklininkės iš Lietuvos - Danguolė Šimkutė, Dileta Gervytė bei Aušra Masteikaitė. Po kun. K. Senkaus aukotų šv. mišių šauniomis vaišėmis paminėtas celebranto dvigubas jubiliejus - 75-asis gimtadienis ir 50 metų kunigystės sukaktis. Įteikta dovana - svečių iš Lietuvos atvežtos kanklės.

1992 vasario 2 Kolpingo namuose įvyko VLB Stuttgarto apylinkės visuotinis narių susirinkimas. Pirmininkavo dr. R. Kabelis, sekretoriavo dr. D. Budreikaitė. Po LB apylinkės pirmininkės Nijolės Burkhardt, išdininko Vlodo Orvido ir kontrolieriaus dr. Jono Norkaičio pranešimų išrinkta nauja valdyba. Ji vėliau taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas kun. Kazimieras Senkus, vicepirmininkas Eugenijus Paliulis, sekretorius dr. Kęstutis Ivinskis, išdininkas Vladas Orvidas ir narė Nijolė Burkhardt. Kontrolieriai - dr. Jonas Norkaitis ir Elgardas Šulcas.

L e i p z i g

Visuotinis LB apylinkės narių susirinkimas įvyko 1991 rugsėjo 28. Atvyko 26 asmenys, tarp jų 14 narių. Pirmininkavo LB apylinkės pirmininkas L. Labanauskas, kuris apžvelgė pr. metų veiklą. Jo pranešimą papildė nariai informacija apie vokiečių pastangas padėti Lietuvai ir kt. Išdininkas V. Čaplikas pranešė, kad kasoje yra 106,26 DM. Kiekvienas dirbantis narys (visi dirba) moka po 24,--DM solidarumo įnašo ir 6,--DM LB apylinkės reikalams, iš viso po 30,--DM kas mėnesį. Įstojo du nauji nariai.

Aptarta ateities veikla. Dabartinė valdyba perrinkta sekantiems metams: pirmininkas Liutauras Labanauskas, sekretorė Janina Frost ir išdėininkas Vygandas Čaplikas.

S c h w e t z i n g e n

Metinis LB apylinkės narių susirinkimas įvyko 1991 lapkričio 10. Dalyvavo 18 narių ir keletas svečių. Pirmininkavo Jonas Vitkus. Apžvelgus pr. metų veiklą ir pasiūtarus, dabartinė valdyba - pirmininkas Jonas Vitkus, vicepirmininkas Jonas Stuknys ir sekretorius Vilius Kurcas - paprašyta dar ir sekančią kadenciją eiti savo pareigas. Kontrolieriai irgi paliko tie patys - Helmutas Ruinys ir Kazys Bendoraitis. Sugiedotas tautos himnas.

L e b e n s t e d t (Salzgitter 1)

Visuotinis VLB Lebenstedto narių susirinkimas 1991 gruodžio 1 šiek tiek pakeitė valdybos sudėtį. Dabar ją sudaro: pirmininkas Romas Gasiūnas, vicepirmininkas Horst Kremsier ir sekretorius bei išdėininkas Julius Gucaitis. Aptarti einamieji reikalai.

DU ŽYMŪS 75-mečiai - KUN.KAZIMIERAS SENKUS ir INŽ.JONAS K.VALIŪNAS

Kun. Kazimieras S E N K U S 75-rių metų amžiaus ir 50 metų kunigystės jubiliejų šaučiai atšventė 1992 sausio 25 Tėviškės namuose Stuttgarte įvykusiame jaunų tautiečių susitikime.

Jubiliatas yra gimęs 1917 sausio 24 Teiberių kaime, Žaliosios parap., Vilkaviškio apskr. Mokslus ėjo Vilkaviškio gimnazijoje ir kunigų seminarijoje. 1940 atvyko į Münsterį/Westf. Čia baigė kunigų seminariją ir tapo išventintas kunigu.

1945-1946 studijavo muziką Regensburgo bažnytinės muzikos institute, o 1947-1950 - Popiežiškame bažnytinės muzikos institute Romoje. Baigė jį magistro laipsniu. Gražiabalsis dainininkas. Išleido keletą lietuvių giesmynų bei lietuviškų giesmių plokštelių. Nuo 1955 gyvena ir dirba Vokietijoje - Rottenburgo vyskupijos lietuvių sielovadoje ir LB. Ir sulaukęs brandaus amžiaus nemažina darbo krūvio. Leidžia mėnesinį biuletinį "Lietuvis Baden-Württemberge" lietuvių ir vokiečių kalbomis.

Kun.K.Senkus ilgus metus kantriai stūmė vietos lietuvių veiklos vežimą, o nuo š.m.vasario 2 ėmėsi jį tempti - išrinktas VLB Stuttgarto apylinkės pirmininku. Be jo paramos neišsiverčia ir Pforzheimo lietuviai. Dvigubas jubilias yra ir vienas Lietuvių kultūros draugijos pradininkų.

Tai tik dalis jo darbo sričių. Nemažiau jis nuopelnų turi ir kaip vertėjas, leidėjas bei platintojas lietuvių religinės literatūros vokiečių kalba. Yra išvertęs tėvo dr.J.Vaišnoros knygutę apie palaimintąjį arkiv.Jurgį Matulaitį, išleidęs Alfredo Franckaičio į vokiečių kalbą išverstą S.Sužiedelio 100 psl. knygutę apie šv.Kazimierą ir kit. Taip pat pasirūpino išleidimu 68 psl. veikaluko-monografijos apie savo brolių lituanistą, visą laiką gyvenusį, dirbusį ir mirusį Lietuvoje, Juozą Senkų.

Lietuvių kultūrą ir labdarą kun.Senkus remia ne tik darbu, bet ir lėšomis. Jis pirmąja stambiuoju Vasario 16 gimnazijos ir jos mokinių rėmėjų sąrašuose. Nepamiršta ir Lietuvių šalpos draugijos LABDAROS. Bendradarbiaudamas su Lietuvos ir Vokietijos CARITAS bei bažnyčiomis, didelius kiekius įvairių gėrybių siunčia į Lietuvą.

Inž. Jonui K. V A L I Ū N U I 75-ri metai sukako š.m. kovo 24. Nors ir būdamas pažengusio amžiaus, jubilias yra geros sveikatos, daug keliauja po platųjį pasaulį, sportuoja ir dirba Vokietijos LB bei Vasario 16 gimnazijos labui. Jis buvo pasveikintas kovo 28 Vasario 16 gimnazijos kuratorijos metinio suvažiavimo proga. Įteikta didelė spalvota Romuvos sodybos nuotrauka, sugiedota Ilgiausių metų.

J.K.Valiūnas yra gimęs 1917 kovo 24 Samilų kaime, Panemunės valsč., Kauno apskr. Kauno aukštesniąją technikos mokyklą baigė 1939. Sovietų okupacija 1940 užklupo jį Karo mokykloje. 1944 atvyko į Austriją, 1945 persikėlė į Memmingeną (Vokietija). Dirbo ten leidžiamos MINTIES redakcijoje. Nuo 1947 tarnavo Amerikiečių armijos darbo daliniuose, pasiekdamas kuopos vado pareigų majoro laipsniu.

1982, esant 8591 LS inžinerijos lietuvių kuopos vadu Schwetzingene, sukako 65 metai. Pagal amerikiečių nuostatus turėjo eiti į poilsį. Surooštas labai iškilmingas atsisveikinimas. Kovo 21 jo komanduojuama kuopa rekordiniu laiku per 20 minučių pastatė pontoninį tiltą per Reina. Ant tilto, vidury didžiausios Vokietijos upės, su J.K.Valiūnu atsisveikino aukštieji amerikiečių armijos vadai, įteikdami dovanas ir garbės ženklas.

Kovo 31 perdavė kuopos vadovavimą savo įpėdiniui maj.Arno Endrikaičiui. Ta proga suuroštos iškilmės su kariniu paradu dalyvavo visa kuopa, amerikiečių karininkai, vokiečių bundeswehro atstovai ir Vokietijos lietuvių organizacijų bei institucijų vadovai ir dar-

buotojai. Visi kalbėtojai pabrėžė jo 27 metus vadovautos 8591 LS inžinerijos kuopos lietuviškumą. Ji rėmė Vasario 16 gimnazijos klasių pastato bei mergaičių bendrabučio statybą technika, darbu ir lėšomis, rūpinosi kasmet Vokietijos LB valdybos Romuvoje ruošiamomis lietuvių vaikų vasaros stovyklomis. Atsidėkodama už tą paramą, gimnazija vieną klasę pavadino maj.J.K.Valiūno ir 8591 LSCo vardu. Vasario 16 gimnaziją yra baigę trys jo vaikai - Algis, Rainis ir Laima.

Jubiliatas tris kadencijas po trejus metus (1973-1978 ir 1989-1992) buvo (ir tebėra) Vokietijos LB tarybos prezidiumo pirmininkas, 13 kadencijų (1960, 1962-1972 ir 1968) buvo VLB valdyboje. 1968 įsteigus Vasario 16 gimnazijos kuratoriją, visą laiką atstovavo joje Vokietijos LB tarybai, kur yra vis renkamas į kontrolės komisiją arba į valdybą. Dabar yra kuratorijos valdybos išdininkas.

Didelis šaudymo sporto mėgėjas. Daug kartų yra laimėjęs pirmąsias vietas savo klube, Baden-Württembergo krašte ir net Vakarų Vokietijos varžybose. Turi nemažą šaunamų ginklų rinkinį.

--- oOo ---

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS,

vykęs 1991 lapkričio 22-24 Romuvos pilyje, buvo gausesnis ir turiningesnis negu pr. metais. Tai pabrėžė atidaromajame ir pakartotojo uždaražame žody Vokietijos LB valdybos pirmininkas Armėnas LIPŠYS, kuris suvažiavimui ir pirmininkavo.

Jau į vakaronę lapkr.22 susirinko per 20 tautiečių. Dar didesnę dalyvių skaičių pirmininkaujantis galėjo pasveikinti lapkr.23 rytą, pradėdamas suvažiavimą. Jis sakė, kad visą laiką daugiausia rūpinomės Lietuvos nepriklausomybės atgavimu. Džiaugiamės laimėjimu. Daugelis veikliųjų bendruomenininkų to džiugaus momento nebesulaukė. Atsistojimu ir susikaupimu pagerbti pr.metais mirę LB nariai.

Po nepriklausomybės atgavimo jaučiamės tvirtesni bei vertingesni, jausdami po savo kojomis tvirtesnę pagrindą - nepriklausomą Lietuvos valstybę. Ji jau tapo pilnateise Jungtinių Tautų ir daugelio kitų tarptautinių organizacijų nare.

Apžvelgdamas Vokietijos LB v a l d y b o s metinę veiklą, A.LIPŠYS informavo, kad po sausio 13 barbariškų žudynių Vilniuje, Vokietijos lietuviai dar tą pačią dieną ir vėliau ruošė demonstracijas, kuriose dalyvavo, nors ir negausūs, ir kiti pabaltiečiai bei vokiečiai. Labai pakilo susidomėjimas mumis ir Lietuva. Vasario 16 gimnazija, LB valdybą bei apylinkių darbuotojus apspito TV, radijo ir spaudos atstovai, prašydami žinių apie Lietuvą. Sukaupusi keliasdešimt tūkstančių DM "Pagalba Lietuvai" sąskaitoje, LB valdyba 1991 kovo mėn. įsteigė Lietuvos informacijos biurą. Jam vadovauti pakvietė Lietuvos AT ir jos užsienio reikalų komisijos narį Antaną Račą. Apgailestavo, kad 1991 liepos mėn. neįvyko lietuvių vaikų vasaros stovykla dėl stovyklautojų trūkumo.

1991 liepos 26-28 Romuvoje įvyko pirmasis Pasaulio kraštų LB pirmininkų suvažiavimas (žr.5-12 psl.).

Pritrūkome vokiškai lietuviško žodyno. Gimnazija dar turi lietuviškai vokiško žodyno nedidelį kiekį ir jį galima išsigyti už 15 DM. (Dabar abu žodynai perspausdinami Lietuvoje).

Vokietijos LB valdyba per pr.metus posėdžiavo tik 5 kartus, bet tai nereiškia, kad mažai dirbo. Hüttenfelde gyvenantys valdybos nariai dažnai susitikinėjo ir aptarinėjo LB reikalus. Jie taip pat rengė arba aktyviai dalyvavo centrinių ir vietos lietuvių renginių ruošime, kaip Vasario 16 minėjimo, Joninių, Lietuvių kultūros instituto suvažiavimo ir kitų.

H a m b u r g o LB apylinkės pirmininkė Teresė LIPŠIENĖ. 50 narių. Daugelis nenoriai moka solidarumo įnašus. Atsikalbinėja, kad daug išlaidų turi, paremdami gimines Lietuvoje ir aukodami Lietuvos reikalams. Surengta Kalėdų eglutė su svečiais iš Lietuvos. Sausio 12 dalyvauta demonstracijoje Lübecke, o sausio 13 suruošta demonstracija Hamburge. Sausio 28 buvo ekumeninės pamaldos ir budėjimas. Vasario 23 paminėtas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas, o gegužės 25 - Motinos diena. Birželio 13 paminėta masinių lietuvių trėmimų į Sibirą pradžios sukaktis. Rugsjūčio 11-19 globota Kauno dramos teatro 30 aktorių, dalyvavusių Hamburgo vasaros teatro festivalyje. Palaikomi ryšiai su politinės prieglaudos pasiprašiusiais jaunuoliais iš Lietuvos. Bendradarbiaujama su maltiečių ordinu, teikiant medicinos pagalbą Lietuvai.

Tautinių šokių grupė GINTARAS lavinasi antradieniais, Jaunimas renkasi kiekvieno mėnesio pirmą šeštadienį, o paskutiniaisiais mėnesio trečiadieniais susirenka visi tautiečiai pabendrauti.

R o m u v o s LB apylinkės pirmininkė Liucija RITERIENĖ, išvykus buv. pirmininkui kun. E. Putrimui, perėmė jo pareigas. 87 nariai (įstojo 9 buvę mokiniai). Mirė 3, o 2 - senelių namuose. Daugumas narių solidarumo įnašus įmoka į sąskaitą banke, bet atsiranda ir vengiančių mokėti, ypač naujųjų narių.

Visuotinis narių susirinkimas 1991 sausio 27 (dalyvavo apie 50 lietuvių) praėjo tragiškų sausio 13 žudynių ženkle. Tautiečiai iš Lietuvos papasakojo tos dienos pergyvenimus ir parodė filmą. 1991 vasario 2 didžiojoje pilies salėje koncertavo Lietuvos operos ir baletu teatro solistai - Vytautas Bakula, Danguolė Juodikaitytė, Irena Milkevičiūtė ir Gehamas Grigorianas.

Didieji renginiai Hüttenfelde, kaip Vasario 16 bei Motinos dienos minėjimai, Joninės ir kiti ruošiami VLB Romuvos apylinkės narių. Tos apylinkės nariai taip pat kaupia ir siunčia paramą senelių bei invalidų namams, vaikų prieglaudoms ir kit. Romuvos moterų klubo, LABDAROS, LKI ir kit. vardu. Numatyta išsiųsti kalėdines dovanėles invalidų bei našlaičių namams, prisidėti prie lietuvių kapų sutvarkymo ir aplankyti tautiečius senelių prieglaudose.

M e m m i n g e n o LB apylinkės pirmininkė Herta SCHAELE-Preikšaitytė. Vasario 13 žudynės Vilniuje metė šešėlį ant 73-jų Lietuvos nepriklausomybės metinių minėjimo 1991 vasario 23. Svečiavosi ir programą apie vasario 13 aukų didvyriškumą atliko Panevėžio teatro 10 aktorių. Atsisakyta šokti. Dalyvių skaičius galėjo būti didesnis.

Gegužės gale 10 memmingeniškių lankėsi Panevėžy. Susipažino ir su Vilniumi, Kaunu, Klaipėda bei Palanga. Tarp Memmingeno ir Panevėžio lietuvių užsimezgę ryšiai palaikomi toliau. Memmingeniškiai nuolat remia Panevėžio našlaičių namus.

Motinos dieną aplankytos motinos, įteikiant gėlių. Birželio vidury apsilankė apie 50 Bukovinos instituto narių iš Augsburgu. Piniginė apyvarta menka, nes tautiečiai lėšas panaudoja artimiesiems Lietuvoje remti. Mirė du nariai ir dar dvi lietuvės.

M ū l h e i m - E s s e n o LB apylinkės pranešimą perskaitė P. Ivinskienė. Įsikūrusi prieš dvejus metus. 19 narių. Suroštos lietuvių dienos, sutraukusios apie 150 dalyvių. Kalėdų eglutėje programą atliko 14 vaikų. Kiekvieno mėnesio trečią sekmadienį po pamaldų susirekama pabendrauti bei pasitarti. Sausio 13 atlaikytos gedulo pamaldos už aukas prie televizijos bokšto Vilniuje. Telkiami vaistai, drabužiai ir kita parama Lietuvai. Nepagydomai susirgus Vokietijos LB valdybos įgaliotiniui Nordrhei-Westfalijoje Jeronimui Gulbinui, į jo vietą paskirtas šios LB apylinkės pirmininkas Jonas Vaicekuskas.

VLB H a n n o v e r i o pirmininko Vytauto Ramanausko pranešimą perskaitė ir papildė Algirdas PRAHLIS. Nusiskundė, kad naujų LB apylinkės rinkimų, įvykusių 1990 gruodžio 1, nepripažįsta senoji valdyba ir trukdo apylinkės veiklą. Dėl to nebus galima surinkti solidarumo įnašų ir ruošti kasmetinių renginių. Nesantaika gresia ir LB apylinkės egzistencijai.

VLB M ū n c h e n o apylinkės pirmininkas Robertas ŠNEIDERIS. 63 nariai. Tik 9 nesusimoka solidarumo. Numatomas narių skaičiaus padidėjimas. Surošta Kalėdų eglutė su vaikų programa, Vasario 16 minėjimas su paskaita ir koncertu, Motinos diena taip pat su vaikų programėle. Pabaltijo valstybių pripažinimo proga 1991 rugsėjo 6 suruoštas pabaltiečių renginys su paskaita ir koncertu.

Metinis narių susirinkimas 1991 gegužės 12 šiek tiek pakeitė LB valdybos sudėtį.

VLB S a k s o n i j o s apylinkės sekretorė Janina FROST. Įkurta 1990 lapkričio 17. 16 narių, bet numatomas padidėjimas. Paremti Dabininkės, Ventos bei Plungės vaikų ir Padvarių senelių namai drabužiais, avalyne, vaistais bei maistu. Giminėms iš Lietuvos padedama jieškoti dingusių lietuvių vaikų, tarnavusių sovietų kariniuose daliniuose Rytų Vokietijoje. Gruodžio 26 atšvestos bendros Kalėdos.

1991 sausio 12 LB apylinkės narys kun. H. F. Fischer laikė pamaldas lietuvių kalba Bornoje. Pamaldose ir po jų vykusioje vakaronėje dalyvavo ir sovietų kariuomenėje tarnaujantys lietuviai. Po sausio 13 žudynių Vilniuje, sausio 13 ir 14 prie Leipzigo bažnyčios ir mieste rinkti protesto parašai bei aukos, surengta demonstracija prieš sovietų konsulatą. Sausio 17 demonstruota su Leipzigo studentais evangelikais. Sausio 21 Leipzigo bažnyčiose laikytos pamaldos už Lietuvą ir rinktos aukos. Už surinktas 3.327 DM ir už Paneuropa-Union pirmininko Otto von Habsburg paaukotas 12.000 DM nupirktas dirbtinio kvėpavimo aparatas Vilniaus vaikų ligoninei. Daug apie Lietuvą rašė Saksonijos krašto laikraščiai. Pranešėja padalijo jų fotokopijas.

Palaikomi glaudūs ryšiai su Saksonijos landtagu. Jo delegacija, kurios sudėtyje buvo ir kun. Fischer, vasarį lankėsi Pabaltijo valstybėse ir stebėjo referendumą dėl nepriklausomybės. Liepos 25-31 Lietuvoje lankėsi Saksonijos landtago delegacija, vadovaujama jo pirmininko E. Iltgen. Ją lydėjo LB apylinkės pirmininkas L. Labanauskas.

Renkami vaistai Lietuvai. Tikimasi gauti ir pora sunkvežimių iš Rytų Vokietijos kariuomenės atsargų.

Surengtos Joninės pagal lietuviškus papročius. Pastoviai švenčiami LB apylinkės narių vaikų gimtadieniai. Rugsėjo 26 surengta pirmųjų šventė. Rugsėjo 28 įvyko metinis LB narių susirinkimas (žr. 16 psl.).

VLB S c h w e t z i n g e n o apylinkės pirmininkas Jonas VITKUS. 53 nariai (nuo 25 iki 84 metų amžiaus): 9 moterys ir 44 vyrai. Per pr. metus mirė 3 nariai, įstojo 3 nauji. Finansinė padėtis gera, nariai solidarumą susimoka. Apylinkės lietuviai susitinka du kartus per mėnesį Gamtos draugų svetainėje Ketsche; kas pirmąjį mėnesio sekmadienį rytą ir kas antrąjį sekmadienį po kun.J.Dėdino pamaldų popiet. 1991 lapkričio 10 įvyko visuotinis LB narių susirinkimas (žr.17 psl.). Glaudūs ryšiai su Vokietijos LB valdyba. Renginiai neruošiami - vykstama į lietuvių renginius kaimyniniame Hüttenfelde. Renkami drabužiai, kurie per LABDARĄ siunčiami senelių bei našlaičių namams Lietuvoje.

Pranešimus paštu atsiuntė VLB Bad Zwischenahno ir Lebenstedto apylinkės.

VLB B a d Z w i s c h e a h n o apylinkės pirmininkas Vaitiekus FEDERAVIČIUS. Per praėjusius metus šioje LB apylinkėje niekas negimė ir nemirė. Visi džiaugiasi atgauta Lietuvos nepriklausomybe. Prašo paskirti kun.P.Girčių sutvarkyti išsklidusią LB apylinkę.

VLB L e b e n s t e d t o (Salzgitter 1) apylinkės pirmininkas Romas GASIŪNAS. 3 nariai mirė, 4 pasitraukė. LB apylinkėje liko 19. Nedaug narių ir nepilnus solidarumo įnašus moka. Per metus suruošti du renginiai: Motinos dienos minėjimas su puikiu VIENKIEMIO iš Lietuvos koncertu ir Tautos šventė su geru kompoz. Juozapaičio ansamblio taip pat iš Lietuvos koncertu. Dėl gedulo Vasario 16 minėjimas neruoštas. Gruodžio 26 numatyta Kalėdų eglutė vaikams ir seneliams.

Apie lietuvių tautinių šokių grupes Memmingene ir Hamburge painformavo VLB Memmingeno apylinkės pirmininkė H.Schäle ir VLB Hamburgo apylinkės pirmininkė T.Lipšienė.

Vasario 16 g i m n a z i j o s direktorius Andrius ŠMITAS. Pr.metais buvo 75 mokiniai, šiemet 86. Priimami iš viso pasaulio. Jau įsibėgėjo saviveikla: ir šiais mokslo metais jau veikia skautai bei ateitininkai. Yra nemažai muzikalių mokinių. Muzikos mokyt.A.Paltinas telkia juos į chorą ir orkestrą. Teko daug informuoti vokiečių spaudą, radiją ir televiziją apie Lietuvą. Vokiečių televizijos suruoštame pokalbyje dalyvavo ir mokiniai. Pasirodė gerai. Aukos gimnazijai plaukia lėtai: būdavo gaunama 150.000 DM, o dabar tik 60-70.000 DM. Sunku bus metų pabaigoje galus suvesti. Jau įstojo 12 mokinių iš Lietuvos. Jie čia nori išmokti vokiečių kalbą ir gauti vokiečių brandos atestatą. Ir susipažinti su Vakarų pasauliu. Gimnazija stengiasi kiek galėdama patarnauti svečiams iš Lietuvos. Tai jai didelių išlaidų nesudaro.

Vokietijos lietuvių e v a n g e l i k ų l i u t e r o n ų Bažnyčios tarybos pirmininkės kun.Tamaros SCHMIDT pranešimą perskaitė ir papildė vicepirmininkas kun. Fr. SKĖRYS. 1991 liepos 5-7 Toronte įvyko Lietuvių evangelikų liuteronų VII sinodas, kuris išrinko Vyr.Tarybą iš 25 asmenų, tarp jų 7 iš Vokietijos. Prezidentu išrinktas vysk. H.Dumpys iš Čikagos, o antrąją viceprezidentė - Tamara Schmidt'ienė. Vokietijos liet.evang.liut.tarybą sudaro 10 asmenų. Parapijas Vokietijoje aptarnauja 3 kunigai: Fr.Skėrys, M.Klumbys ir T.Schmidt. Pastarąją Lietuvos evang.liuteronų vysk.Kalvanas yra įgaliojęs rūpintis ir Lietuvos evang.liuteronų reikalais Vokietijoje. Lietuvoje atsikūrė 39 parapijos, kurias aplanko 9 kunigai. 3 jaunuoliai studijuoja teologiją užsienyje: 1 JAV-bėse ir 2 Vokietijoje. Pranešėja nusiskundė, kad Lietuvos evang. liuteronai įvairiopa skriaudžiami. Juos remia evangelikai iš Vokietijos per bažnytines "Sandoras" ir kitaip.

L i e t u v i ų k u l t ū r o s i n s t i t u t o darbus aptarė Andrius ŠMITAS. Vienas instituto tikslų - įsteigti gerą lituanistinę biblioteką, sukaupti archyvinę medžiagą. Dabar minėdamas pirmąjį dešimtmetį, institutas gali pasidžiaugti, kad užsibrūžti uždaviniai patenkinamai įgyvendinami. Įsteigta lituanistinė biblioteka, vadovaujama prityrusio dipl.bibliotekininko Artūro Hermano. Į jos fondus įjungtos dr.J. Griniaus, prel.dr.J.Avižos, tėv.Alf.Bernatonio ir nemažos dalys dr.A.Geručio bei prof. A.Maceinos bibliotekų. Kai kurie Vokietijos lietuviai kultūrininkai turi nemažus lituanistikos rinkinius, kurie po jų mirties tikriausiai pateks į LKI biblioteką.

Dideli kiekiai archyvinės medžiagos laukia sutvarkymo.

LKI kasmet suruošia po mokslinę konferenciją, kuriose dalyvauja ir svetimtaučiai, skaita paskaitas vokiečių kalba. Jos išleidžiamos atskirais sąsiuviniais, vadinamais LKI

suvažiavimų darbais. Nuo LKI įsteigimo jam²¹ pasižventusiai vadovauja Vincas Bartusevičius, M.A. Prieš porą metų jis su žmona Ona pradėjo vykdyti vaistų vają Lietuvai. Pasiųstų į Lietuvą vaistų bei kitų medicinos reikmenų vertė siekia milijonus DM.

Lietuvių š a l p o s d r a u g i j o s LABDARA veiklą pranešė jos išdininkas Jonas VITKUS. Įsteigė J.Glemža 1968 Stuttgarte ir iki mirties pasėkmingai vadovavo. Jam mirus, pirmininku tapo Arminas Lipšys. Draugijos būstinė perkelta į Hüttenfeldą. LABDAROS tikslas - šelpti į vargą patekusius lietuvius, daugiausiai mokslus einantį jaunimą. Jos paramą gauna Vasario 16 gimnazijos mokiniai iš P.Amerikos, keletas Hamburge vokiečių kalbos besimokančių jaunuolių iš Lietuvos ir kit. Pastaraisiais metais pradėtos rinkti aukos drabužiais bei pinigais senelių bei vaikų namams Lietuvoje.

Vokietijos lietuvių m o t e r ų k l u b ų federacijos pirmininkė Eugenija LUCIENĖ. Lietuvių moterų klubų (LMK) veikla Vokietijoje susilpnėjo iki minimumo. Dar gerai veikia Romuvos LMK. Jis 1991 gegužės 4 Romuvoje suruošė Motinos dienos minėjimą su LAT nario Antano Račo paskaita bei Lentvario liet. liaudies muzikinio ansamblio VIENKIEMIS koncertu ir Meilės Veršelienės iš Hüttenfeldo paveikslų bei Damijonaitienės iš Vilniaus tautinių juostų (200 rodinių) parodomis. Atsilankė per 200 svečių.

Gegužės mėn. aštuonias dienas globota rinktinė Lietuvos merginų krepšinio komanda, žaidžiusi su amerikietėmis bei vokiečių studentėmis Heidelberge ir su vokiečių mokinėmis Viernheime ir visas rungtynes laimėjusi didele persvara. 100 DM paremta dainininkė Violeta Urmanavičiūtė, dalyvavusi Mozarto kūrybinių atlikimo konkurse Schwetzingene.

Renkami drabužiai bei vaistai ir siunčiami į Lietuvą. Sausio 13 nužudytų šeimoms nusiųsta 14 didelių siuntinių su maistu ir vaistais. 26 dėžės drabužių pasiųstos I Valakumpių invalidų vaikų namams ir 2 m³ vaistų Sveikatos ministerijai. Numatyta Kalėdų proga pasiųsti 230 siuntinėlių Paeglesų pensionato vaikams, prieskonių virtuvei ir 15 siuntinėlių darbuotojams.

Išplatinta Maironio eilėraščių 100 knygučių vokiečių kalba (vertėjas A.Pranckaitis).

Po kavutės vyko s i m p o z i u m a s tema "Lietuvių Bendruomenės ateities uždaviniai nepriklausomybę atgavus". Prelegentai - Lietuvos AT užsienio komisijos narys Antanas Račas (Vilnius), dr.Saulius Girnius (München) ir Teresė Lipšienė (Hamburg).

A.RAČAS perdavė AT pirmininko V.Landsbergio padėką Vokietijos lietuviams už paramą. Lietuvoje vyksta visuotinis įtarinėjimas bendradarbiavimu su slaptąja sovietų milicija. Pasėtas nepasitikėjimas, kurio pasekmė - susiskaldymas. Pridygo daug partijų ir grupių. Kurias jų turėtų remti užsienio lietuviai? Patikimiausias.

Teresė LIPŠIENĖ. Vokietijos LB tikslas - savitarpinė socialinė, kultūrinė globa bei parama ir tautiškumo palaikymas (žr. statuto 2 str.). Socialine gyventojų parama Vokietijoje neblogai rūpinasi valstybė. Lietuvių kultūra buvo perpinta politika - siekė nepriklausomybės Lietuvai. Nepriklausomybę atgavus, liko tik kultūra. Ji reiškiasi individualia kūryba, laikraščiu (anksčiau) bei biuletenių leidimu, Studijų savičių ruošimu ir pan. Tuo turėtų pirmiausiai rūpintis Lietuvos kultūros draugija, Lietuvos kultūros institutas. Lietuvių išlaikymas - šeimų bei Vasario 16 gimnazijos uždavinys ir pareiga. LB tektų eiti į poilsį. Lietuvai nebereikia spykerių - ji kalba pati už save. Prelegentė iškėlė ir Pasaulio LB likimo klausimą, bet jokie sprendimo nepasiūlė.

Laisvosios Europos Radijo (LER) darbuotojas dr.Saulius GIRNIUS. Šios institucijos uždaviniai politiniai. Ar ilgai išsilaikys lietuviškos programos? Pirmiau turėtų būti uždaryti Lenkijos, Vengrijos bei Čekijos ir Slovakijos skyriai. Ryšiai tarp LER ir Lietuvos tamprūs. Neaiškus užsienio lietuvių pilietybės klausimas. Keistinas dabartinis Lietuvos pilietybės įstatymas. Patirtimi ir patarimais išeiviai galėtų būti labai naudingi tėvynei.Savo lėšas išeiviai neskuba investuoti Lietuvoje dėl nepakankamos investicijų garantijos.

Paliėtė ir žydų kaltinimus dėl karo nusikaltėlių reabilitavimo Lietuvoje, lenkų mažumos klausimą. Juos turės spręsti Lietuvos valdžia. Išeivija galėtų prisidėti tik patarimais.

Po pranešimų vyko gyvas pasikeitimas nuomonėmis. Be pranešėjų dalyvavo inž.J.K.Valiūnas, dr.K.Ivinskis, A.ir M.Šmitai, J.Lukošius, V.Bernotas, A.Lipšys, L.Labanauskas, Janna Frost. Prieta išvada, kad Vokietijos LB veikla daugiausiai turėtų būti kreipiama į lietuvių išlaikymą ir pagalbą Lietuvai. Neapleistini ir organizaciniai reikalai.

Vakare mokiniai, vadovaujami muzikos mokyto Arvydo PALTINO, suruošė koncertą. Pasirodė nauji ir "seni" talentai: instrumentalistai du Liudai - Landsbergis ir Motekaitis - Bronius Motekaitis, Gabrielė Žaidytė, Vėjūnė Baltrušaitytė, Baltija Udrytė. Susilaukė daug katūčių už Weberio, Websterio, Bacho ir Paganinjo kūrybinių atlikimą. Lietuviškas dainas gražiai dainavo Žibutė, Gabrielė, Rūta, Baltija, Aistė, Ramunė ir Ieva.

Suvažiavimo dalyviai susirinko dar ir sekmadienio (lapkr.24) rytą apžvelgti vakarykščių pranešimų bei diskusijų. Nuo išvadų skelbimo atsisakyta, paliekant galutinį žodį statutiniam organui - Vokietijos LB tarybai, kuri numato metinį narių suvažiavimą sušaukti 1992 pradžioje. Suvažiavimas baigtas, kartu su Vasario 16 gimnazija dalyvaujant Lietuvos trispalvės pakėlime ir pamaldose.

----- xXx ----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

NAUJIEJI MOKSLO METAI

pradėti 1991 rugsėjo 2 pakilia nuotaika ne tik dėl gražaus oro, bet ir dėl padidėjusio mokinių skaičiaus; o gal svarbiausiai - dėl tarptautinio Lietuvos valstybės pripažinimo. Po pusryčių visi mokytojai, mokiniai ir svečiai (daugiausiai mokinių tėvai, iš tolimų kraštų atvežę vaikus į mokyklą) susirinko vėliavų aikštėje. Giedant tautos himną, uniformuoti skautai pakėlė Lietuvos trispalvę.

Bendros pamaldos vyko vietos vokiečių katal.bažnytelėje. Jas laikė katal.kun.Jonas DĖDINAS ir evang. kun.kapelionas Fr.SKĖRYS. Buvo giedamos evangelikų ir katalikų giesmės, vargonuojant muzikos mokyt.Arvydui Paltinui. Pamokslą pasakė kun.Fr.Skėrys. Pasidžiaugęs Lietuvos priėmimu į laisvų pasaulio tautų šeimą, kalbėjo apie tarnavimą tėvynei - žemiškajai Lietuvai ir dangiškajai, kuri visų laukia po mirties.

Šv.mišias aukojo kun.Dėdinas. Jas baigdamas kreipėsi į mokinjus, siūlydamas įrengti Europos kambarį. Jame turėtų būti keturi lotynų kalboje raide S prasidedantys žodžiai:

1. Sanitas-sveikata. Ją reikia stiprinti vartojant daug vaisių, daržovių, pieno ir atsisakant alkoholio bei rūkymo. 2. Sanctitas-šventumas. Religija ir psichoterapiškai teigiamai veikia žmogų. Stengtis sekmadieniais būti nekasdieniškais tiek apranga, tiek ir nuotaika. 3. Sensibilitas-jautrumas arba atžvalga kitam. Tai ypač svarbu mūsų mokykloje, kur susirinkęs jaunimas iš daugelio kraštų. 4. Sympatia. Ja

parodoma dvasinė kultūra kalbant bei elgiantis. Kvietė būti simpatiškais ne tik su draugais, bet ir su mokytojais, ir kitais žmonėmis. Pridėjo dar ir 5-tą sandą - Scientia-mokslas. Reikia stengtis kuo labiau išsimokslinti. Tikras mokslas ne toлина, bet artina prie Dievo.

Po pamaldų visi grįžo į Romuvą. Susirinko berniukų bendrabučio salėje. Čia į susirinkusius prabilo direktorius Andrius ŠMITAS, pranešdamas, kad bus dirbama kaip iki šiol. Vaikų mokslas tėvams daug kainuoja, tad reikia dirbti išsijuosus. Mokyklos tikslas palieka tas pats - tautinis ir krikščioniškas auklėjimas. Mūsų pastangos buvo iki šiol kreipiamos padėti Lietuvai atgauti laisvę. Dabar, atgavus laisvę, reikės padėti atstatyti valstybę. Jau dabar keletas, o gal ir keliolika buvusių mokinių dirba Lietuvoje. Dar daugiau jų Lietuvos labai darbuojasi JAV-bėse, P.Amerikoje, Kanadoje, Australijoje, nekaltant apie Vokietiją. Šiemet yra mokinių ir iš Lietuvos. Jie čia praturtės vakarietiškais įgūdžiais, kurie bus naudingi sugrįžus namo. Praėjusius mokslo metus teko pradėti su 77 mokiniais, o šiemet jau yra išregistravusių 90. V-tą klasę lankys 7 mokiniai. Jie buvo pasveikinti ir apdovanoti gėlėmis.

Kuratorijos pirmininkas dr.Jonas NORKAITIS pastebėjo, kad naujuosius mokslo metus pradėdame giedra nuotaika: tėvynė atgavo laisvę, o Romuva švyti, baigusi visas statybas ir remontus. Labai gerai pavyko abiturų egzaminai. Jie parodė, kad mūsų gimnazija yra elitinė mokykla. Dėkojo prie jos iškilimo prisidėjusiems mokytojams, ypač direktoriui Šmitui, kuris įėjo į Lietuvos švietimo bei kultūros istoriją. Geras mūsų gimnazijos vardas vokiečiuose kelia ir Lietuvos vardą.

Iždininkas inž.Jonas K.VALIŪNAS teigė, kad jam rūpi pinigai, be kurių gimnazija negalėtų nei dienos išsilaikyti. Pradžioje abu bendrabučiai buvo senoje pilyje, o pamokos vyko senuose barakuose. Dabar ir bendrabučiai, ir klasės naudojami naujais bei erdviais pastatais. Vieno mokytojo algą tekdavo dalytis keliems, o dabar vien tik mokytojų algoms per metus išmokama per milijonas DM. Jas moka vokiečių vyriausybė. Be vokiečių paramos už vieno mokinio maistą ir pastogę tektų imti po tūkstantį DM per mėnesį, o imama tik 350 DM. Federalinė valdžia išlaiko gimnaziją, o Hesseno krašto vyriausybė ir kitos vokiečių institucijos remia bendrabutį. Ačiū jiems, o taip pat ir rėmėjams lietuviams.

Baigdamas mokslo metų atidarymą, direktorius pranešė mokiniams gimnazijos ir bendrabučių tvarką. Svarbu punktualumas ir uolus pamokų lankymas. Tik tvarkingai elgiantis bus galima jaukiai gyventi ir gerai mokytis.

Pristatė naują jauną mokytoją Nidą Mišilytę iš Čikagos. Ji dėstys anglų kalbą, Amerikos istoriją ir mokys tautinių šokių. Laukiamas naujas kapelionas kun.R.Repšys. Iššaukė ir kitus mokytojus ir su jais supažindino.

23
TAUTOS ŠVENTĖ ir PADĖKOS DIENA

Rugsėjo 8-ji, iki šiol buvusi Tautos šventė, šiomet tapo ir Padėkos diena. Padėkos Aukščiausiam ir tiems žmonėms, kurie padėjo Lietuvai kelyje į laisvę. Ryta, dalyvaujant visiems mokiniams ir svečiams bei apylinkės lietuviams, uniformuoti skautai vėliavų aikštėje pakėlė Lietuvos, Vokietijos ir Europos vėliavas, grojant ir giedant abiejų tautų himnus. Romuvos pilies bokšte jau anksčiau plevėsavo mūsų trispalvė. Iškilmes pradėjo gimnazijos direktorius Andrius ŠMITAS. Jis tarė, kad įsirikiuojame į nepriklausomų pasaulio valstybių šeimą. Visuotinis Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas džiaugsmu pripildo lietuvių bei jų draugų tėvynėje ir svetur širdis. Nepriklausomos valstybės kūrimas stato sunkius uždavinius. Ir užsienio lietuviams teks prisidėti prie jų sprendimo. Iki šiandien mūsų gimnazijoje mokėsi tik išeivių vaikai. Dabar joje bus mokomi ir auklėjami ne tik jaunuoliai iš užsienio, bet ir iš Lietuvos. Čia jie mokysis dirbti savo tėvynei suvienytoje Europoje.

Bundestago narys dr.KAPPES užtikrino, kad Lietuvos atgauta laisvė džiaugiasi ir vokiečiai. Didysis rašytojas Fr.Schiller buvo teisus sakydamas, jog žmogus yra sukurtas laisvai. Jis yra laisvas, nors ir grandinėse gimtų. Kai lietuviai kalbėjo apie laisvę ir nepriklausomybę, daug kas laikė juos svajotojais. Bet jie ne tik svajojo. Jie buvo labai konkretūs, kai Stalino-Hitlerio pakta su jo slaptais protokolais paskelbė nuo pradžios iki galo niekingais ir negaliojančiais. Jie drąsiai proklamavo nepriklausomos valstybės atkūrimą ir gynė jį, nepaisydami aukų. Kalbėtojas priminė, kad jis prieš metus Vasario 16 Hüttenfelde yra pasakęs - Esate sunkiame, bet pasisekima žadančiame kelyje. Niekur pasaulyje spauda ilginiui dar nėra nugalėjusi laisvės. Dabar ta pergalės diena džiaugiasi lietuviai ir vokiečiai. Pažadėjo savo ir valdančios Krikščionių demokratų partijos paramą Vasario 16 gimnazijai. Kalbą dr.Kappes baigė šūkiu - Tegyvuoja laisva Lietuva. Tegyvuoja suvienyta Vokietija. Tegyvuoja vokiečių ir lietuvių draugystė. Bundestago ir SPD narys dr.Klaus KUEBLER, pasveikinęs su nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimu, apžvelgė jos nueitą kelią nuo tų laikų, kai didieji Lietuvos kunigaikščiai valdė milžiniškus plotus nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų. Išreiškė įsitikinimą, kad ir šiandieninė Lietuva, nors ir ne tokia didelė kaip kadaise, įstengs laiduoti savo piliečiams laisvą ir demokratišką gyvenimą.

Kitą dalį kalbos dr.Kübler skyrė Vasario 16 gimnazijos ateičiai. Ši mokykla, anot jo, yra lietuvių laisvės idėjos įvaizdis. Tais laikais, kai laisvės sąjūdis galėjo tik svetur veikti, Lietuvių gimnazija Hüttenfelde buvo jo šalininkų priebėga. Ji buvo ir kultūrinio susitikimo tarp lietuvių ir užsieniečių centras. Čia ji turėjo sąlygas puoselėti savo kultūrą bei tradicijas. Po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo ši mokykla savo reikšmės nepraras. Priešingai - ji bus dar svarbesnis tiltas tarp Vokietijos ir Lietuvos. Kultūrinio tarpininkavimo uždavinį ji galės geriau vykdyti, turėdama ryšius su atitinkamomis Lietuvos įstaigomis.

Dr.Kübler perskaitė ir savo partijos kolegos - Hesseno krašto ministro pirmininko Hans Eichel sveikinimą, kuriame, tarp kitko, pripažįstama ir Vokietijos istorinė skola Lietuvai.

Bergstrasse's apskr. viršininko pavaduotoja bei Žaliųjų partijos atstovė dr.Eva M.KRUEGER teigė, jog laisvė visados tvirtesnė už spaudą. Tą tiesą patvirtina ir paskutiniai įvykiai Lietuvoje ir Sov.Sąjungoje. Vasario 16 gimnazija sėkmingai vykdė kultūrinio Lietuvos atstovo vaidmenį. Dabar ant jos pečių laikinai gula ir diplomatinio atstovavimo našta. Tų užduočių vykdymui ji bus dar ilgai reikalinga.

Po vėliavų pakėlimo iškilmių vokiečių katal.bažnytelėje vyko bendros pamaldos. Kartu meldėsi dr.Kappes, dr.Krüger ir daugelis kitų vokiečių. Prie altoriaus stovėjo skautų ir ateitininkų vėliavos su garbės sargybomis. Buvo giedamos lietuvių evangelikų ir katalikų giesmės. Pamoksle evang.kun.Fr.SKĖRYŠ gvildeno laisvės prasmę, skirdamas politinę ir dvasinę laisvę. Valstybė gali būti nepriklausoma, bet žmonės laisvės neturėti. Tokia buvo Sov.Sąjunga. Laisvės reikia ne tik žmonėms, bet ir gamtai.

Šv.mišias aukojo kun.Jonas DĖDINAS. Gilių minčių gija audė šiemetinę abiturientė Vilija BIJŪNAITĖ. Ji priminė, jog švenčiame savo valstybės nepriklausomybės ir Marijos gimimo dieną. Marija apsireiškė Šiluvoje prieš 400 metų. Šiluva tapo pasipriešinimo komunizmui ir ateizmui vieta. Priminė Marijos pažadą, jog pasaulyje įsiviešpataus taika, kai Rusija bus paaukota Marijai. Kvietė melstis, kad Vasario 16 gimnazija išauklėtų marijaniškos dvasios jaunimo.

Labai nuoširdžiai ir darniai skambėjo užbaigiamoji giesmė - Težydi vėlei Lietuva, kaip Tavo slėnių lelija, tebūna vėl namuos ramu.

Ši sekmadienį visi pietavo Romuvos pilies verandoje. Skanesnės negu valgykloje buvo lauke kepama mėsa bei dešrelės. Kadangi oras buvo puikiausias, ir popiet niekas neskubėjo namo. Iki pavakarių tęsėsi pašnekesiai prie girksnojamos kavutės ir pyragaičių.

T a l e n t ų v a k a r a s

Vysk.M.Valančiaus ateitininkų kuopa kiekvienų metų rudenį surengia talentų vakarą, suteikdama progą parodyti naujai atvykusiems ir "seniems" mokiniamis meninius gabumus ir linksmai bei kultūringai praleisti vakarą. 1991 talentų vakaras buvo suruoštas lapkričio 9 berniukų bendrabutyje. Salė buvo išpuošta rudens spalvų medžių lapais, žalumynais ir Gabr.Žemaitytės piešta nuo grindų iki lubų romėniška statula, prie kurios vyko įtarpai tarp atskirų pasirodymų. Prisirinko pilna salė žiūrovų. Pasirodymuose dalyvavo apie pusšimtis mokinių.

Kuopos globėja M.Šmitienė pranešė, kad bus paskirtos 5 premijos. Tam reikalui kuratorijos pirmininkas dr.J.Norkaitis paaukojo 100 DM ir dar bus pridėta iš kuopos kasos. Vertinimo komisiją sudarė mokytojai - M.Žiobrienė, Staufenberger ir A.Paltinas - abiturientas J.Roitas ir Laima Veršeliene. Iš 23 pasirodymų jiems teko išrinkti 5 geriausius. Visi "aktoriai" (dalyvavo ir grupė mokytojų su direktoriaumi) buvo persirengę iki neatpažinimo. Kai kurie, dalyvavę keliuose pasirodymuose, turėjo persirenginėti net keletą kartų. Jie skambino kanklėmis bei fortepionu, grojo smuiku ir violončele, deklamavo, dainavo, šoko ir vaidino pačių sukurtus dalykėlius, liaudies dainas ir kt. Vakaras truko per dvi valandas. Premijų laimėtojai paskelbti kitą dieną per pietus. Laimėjo I premiją Liudas Landsbergis, skambinęs fortepijonu solo ir dviese, ir Gabrielė Žaidytė, grojusi violončele; II premiją - Liudas ir Bronius Motekaičiai, groję violončele ir smuiku; III - pianistė Evelina Taunytė; IV - jauniausių šokėjų grupė ir V - dainininkų būrelis. Paskatinimo premijas gavo Vytautas Lemkė, skambinęs pianinu ir deklamatorė Ieva Juškaitė.

Ateitininkų kuopoje yra 12 mokinių - 6 iš JAV-bių, 5 iš Vokietijos ir viena iš Lietuvos. 5 kandidatai ruošiasi duoti įžodį pavasari. Valdybą sudaro - pirmininkas Liudas Landsbergis, sekretorė Baltija Udrytė ir Nerius Landys - laikraščelio redaktorius, Stengiasi susirinkti kiekvieno sekmadienio vakarą. Kviečiasi paskaitininkus. Pirmas paskaitininkas buvo dr.Kazys Almėnas iš JAV-bių, kalbėjęs apie mokslą ir laisvą valią.

A b i t u r i e n t ų š i m t a d i e n i s

Šiemet 4 abiturientai: Astrida Krauzaitė, Jurijus Roitas, Dejus Verneris ir Gabrielė Žaidytė. Abiturientų šimtadienį jie suruošė lapkričio 30 berniukų bendrabučio salėje. Prie degančiomis žvakutėmis papuoštų stalų susėdo vyresniųjų klasių mokiniai, mokytojai su šeimomis, keletas buvusių abiturientų ir svečiai. Visi buvo vaišinami pasirenkamais gėrimėliais.

Renginys pradėtas pasveikinimu lietuvių ir vokiečių kalbomis. Sekantis programos numeris pavadintas dangiškais balsais. Visi 4 abiturientai bandė dainuoti, bet daugiau juokėsi negu dainavo. Sekė Ila ir I1b (užsieniečių) klasių pasirodymai. Geresnis buvo Fausto I vaidinimas prieš televizoriaus ekrane rodomą direktoriaus A.Šmito paveikslą. Pasirodė ir Pietų amerikiečiai.

Kulminacinis renginio taškas - tradicinis testamentas. Pirmiausiai paaiškinta kada abiturientų šimtadieniai imti ruošti Lietuvoje, tapo tradicija, kuri atkeliavo ir į Vasario 16 gimnaziją. Abiturientai mokyklos gyvenime vadinina vadovaujantį vaidmenį. 100 dienų prieš egzaminus jie savo vaidmenį rakto pavidalu perleidžia būsimiems abiturientams, dabar dar dvyliktokams, o patys pasitraukia į "klauzūrą" ruošti egzaminams. Pasakodami, kam raktą perduoda, žeminančiai apibūdino abu dvyliktokus - Dianą Miulerytę ir Liudą Motekaitį. O tie, priimdami raktą, atsimokėjo dvigubai. Ekrane jie rodė šviesos paveikslus. Jų ir muzikos pagalba išryškino abiturientų menkystę. Tai buvo geriausiai nusisekęs programos numeris. Visų sugiedotas Gaudeamus igitur padvelkė akademiška atmosfera.

Programai užsitęsęs ilgiau valandos, priartėjo vėlyvos vakarienės laikas. Visų laukė skaniais valgiais apkrautas stalas. Raginti nereikėjo. Pasisotinę, vyresnieji su šeimomis patraukė namučiu, o jaunieji pasiliko linksmintis ir išdykaukti.

M o k i n i ų k o n c e r t a s

Mokyt.Arvydo Paltino vadovaujami muzikos mokiniai 1991 gruodžio 7 didžiojoje Romuvos pilies salėje šauniau koncertu paminėjo Wolfgang Amadeus Mozarto 200-ąsias mirties metines. Pradžioje A.Paltinas supažindino su Mozarto gyvenimu bei kūryba. Keturis jo kūrinius pagrojo 16-kos muzikantų orkestras. Pianinu solo skambino Viktorija Lorenčaitė, Rūta Salgytė, Vėjūnė Baltrušaitytė, Daina Batūraitė, Inga Senkutė, Gabrielė Žaidytė. Pastaroji su Liudu Landsbergiu keturiomis rankomis atliko allegro iš sonatos c-dur. Pirmos dalies allegro iš trio dviem smuikam ir violončelei pagrojo Nerius Landys, Bronius ir Liudas Motekaičiai. Allegro iš trio smuikui, violončelei ir fortepionui atliko Nerius Landys, Liudas Motekaitis ir Vytautas Lemkė.

Koncerto klausėsi pilna salė. Muzikantai ir dirigentas buvo patenkinti susilaukė gausių klausytojų ir jų katučių. Koncertas parodė, jog šiais mokslo metais gimnazijoje mokosi gabių muzikantų, pasiekusių aukštą mėgėjiškumo ribą. Kai kuriems jų ir kelias į profesionalus nebūtų neįmanomas.

A p t v a r k y t a b i b l i o t e k a

1991 vasarą gimnazija susitarė su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka Vilniuje, kad ji atsiųs prityrusią darbuotoją padėti sutvarkyti mokyklos biblioteką. Atvyko RASA BŪDVYTYTĖ. Apie savo darbą ji rašo:

- Keturis mėnesius man teko viešėti ir dirbti Vasario 16 gimnazijoje... Atvykus pamatčiau, kad darbo bus žymiai daugiau nei tikėjaisi.

Restauravus pilį, bibliotekai atiteko puikios, erdvios patalpos, kur ir buvo perkeltos knygos iš laikinai klasėje įsikūrusios bibliotekos. Taip pat prisidėjo vis dar einančios knygų siuntos iš tautiečių, atsiliepusių į prašymą, paaukoti gimnazijai knygų iš savo asmeninių bibliotekų, gimnazijos bibliotekai nemenkai nukentėjus nuo 1984 įvykusio gaisro.

Taigi, mane pasitiko stirtos knygų, sukrautų ant stalų bei grindų. Dalį knygų lietuvių k. mokytoja, bibliotekos vedėja Br.Lipšienė jau buvo surūšiuavusi ir sustačiusi į lentynas. Prisipažinsiu, išpūdis buvo gasdinantis, praktiškai reikėjo įkurti naują biblioteką, nes knygos buvo visai neindeksuotos tad, statant jas į lentynas, reikėjo kartu ir sisteminti. Iškart iškilo problema, koku principu jas sisteminti. Pasitarus su dipl. bibliotekininku Art.Hermanu ir susipažinus su jo tvarkoma Lietuvių kultūros instituto biblioteka, nusprendžiau knygas tvarkyti Vokietijos viešųjų bibliotekų pavyzdžiu. Jų sistema šiek tiek skiriasi nuo Lietuvoje įprastos dešimtainės klasifikacijos. Čia naudojama alfabetinė sistema.

Taip prasidėjo ilgas ir kruopštus darbas, knygų sisteminis rūšiavimas ir jų sustatymas į lentynas, kuris truko kone tris mėnesius.

Mano netiksliais apskaičiavimais šiuo metu bibliotekos fondą sudaro apie 30 tūkst. vietų. Ji ne tik gausi, bet ir turtinga turinjo atžvilgiu. Pilna retrospektyva išsivijos grožinės literatūros, istorijos, kalbotyros, filosofijos darbų. Trys pilni egzemplioriai Lietuviškos enciklopedijos, išleistos Bostone, Katalikų Bažnyčios Kronika lietuvių, anglų, vokiečių kalbomis, gausi išsivijos leistų plokštelių kolekcija. Nemaža informatyvių-enciklopedinių leidinių Europos bei Amerikos istorijos, kultūros, meno, technikos klausimais. Gal šiek tiek jaučiamas trūkumas Lietuvoje leistų knygų, ypač informatyvių (vok., angl. k.) apie Lietuvos istoriją, kultūrą bei šiądieninę politinę-ekonominę būklę, nes žmonių, besidominčių Lietuva, vis gausėja ir vokiečiuose. Čia jau mūsų skola, kurią artimiausiu metu pasistengsime atlyginti.

Taigi, per tris mėnesius man pavyko sistemiskai sustatyti knygas į lentynas. Biblioteka įgavo jai prideramą vaizdą. Tačiau liko dar didelis ir nelengvas darbas - knygų katalogo sudarymas bei pačių knygų sušifravimas, be ko ši nelengvai pasiekta tvarka ilgai neišsilaikys. Šį darbą tik pradėjau - sutvarkiau 800 knygų. Tai, žinoma, labai mažai, bet gal gimnazijoje atsiras žmogus, kuris šį darbą tęs.

Dar vienas darbas, kuris man teko atlikti, tai įvairių žmonių knygų palikimų gimnazijai, susikaupusių per keletą paskutinių metų, sutvarkymas. Dubletai knygų bei žurnalų, kurių gimnazija ir Lietuvių kultūros institutas turi pakankamai, dovanoti Lietuvai. Tai daugiausia išsivijos literatūra, kurios stigių taip jaučia bibliotekos Lietuvoje. Ši jau antra Vokietijos lietuvių bendruomenės knygų dovana Lietuvos nacionalinei M.Mažvydo bibliotekai, už kurią nuoširdžiai dėkojame.

Darbas Hüttenfelde buvo nesunkus, nes supo gerų, rūpestingų žmonių dėmesys bei šiluma. Visiems jiems aš labai dėkinga už malonų priėmimą, galimybę susipažinti su Vokietijos lietuvių bendruomenės veikla bei pačia Vokietija.

Lietuvos nac. M.Mažvydo b-kos darbuotoja Rasa Būdvytytė -

K ū č i o s

atšvestos 1991 gruodžio 13 valgyklos salėje. Pagrindinis rengėjas - kun. Fr. SKĖRYS. Tai 37-osios jo suruoštos Kūčios gimnazijoje.

Visiems sugiedojus Tyli naktis, šv.Luko evangeliją apie Kristaus gimimą perskaitė mokinė I.Kurmanavičiūtė. Maldas sukalbėjo abu kapelionai - katal.kun.R.Repšys ir evang.kun. Fr.Skėrys. Jie su Kuratorijos pirmininku dr.Jonu Norkaičiu bei direktoriumi Andriū Šmitu ir Kalėdų eglutės žvakutes uždegė. Kalbą apie tradicinę Kūčių nuotaiką, apjungiančią visus šeimos narius, pasakė direktorius Andrius ŠMITAS. Dr.Jonas NORKAITIS pabrėžė dangaus angelų skelbtą naujieną - taiką tarp žmonių ir tautų.

Šventiška nuotaiką sustiprino mįšraus choro, jaunių grupės ir mergaičių chorelio giedamos Kalėdų giesmės, grojamos melodijos bei deklamuojami eilėraščiai lietuvių, vokiečių bei anglų kalbomis. Clemente Clarie Moore eilėraščių "The Visit of St. Nicholas" inscenisavo mokytojas Nidos MISIULYTĖS vadovaujami 10b ir 11b klasių (užsieniečių) mokiniai. Choristus ir muzikantus paruošė mokytojas Arvydas PALTINAS.

Pagrindinis Kūčių ceremonias yra paplotėlių laužymas. Prie eglutės sustojusių gimnazijos vadovų dr. Norikailio ir A. Šmito ėjo visų klasių auklėtojai su seniūnais pasikeisti gabaliuku paplotėlio ir šventiniais linkėjimais. Bematant nuo stalų sukilo 170 mokinių, jų tėvų bei svečių. Visi dalijosi paplotėliais, išsakydami nuoširdžius linkėjimus.

Tradicinis lietuviškų kūčių stalas susideda iš 12 patiekalų, pagamintų be gyvulinių riebalų. Tiek jų stengėsi pagaminti ir darbščiosios gimnazijos virėjos. O mokiniams ir svečiams nesunku buvo juos sukirsti, nes po užsitiesusios programos buvo atėjęs vakarinės vakarienės laikas.

Nemažiau svarbi Kūčių programos dalis - Kalėdų senelio pasirodymas su dovanomis. Šiemet jis (J. Sabas) nebuvo piktas ar reiklus. Po trumpų pastabų spalvotais maišais su vaisiais, sausainiais ir saldumynais apdovanojo visus mokinius ir svečius.

Kun. Fr. Skėrys, padėkojęs programos atlikėjams už dvasišką, o virėjoms bei aukotojams už kūnišką maistą, visiems palinkėjo laimingos kelionės ir linksmų Kalėdų švenčių. Mokinius įspėjo, kad į bendrabutį grįžtų 1992 sausio 5, nes sausio 6 prasideda pamokos.

SAUSIO 13-osios ŽUDYNIŲ METINĖS

paminėtos kukliai, bet prasmingai. Rytą vėliavų aikštelėje iki pusės stiebo pakelta lietuviška trispalvė. Gimnazijos koridoriuje prie įeinamųjų durų pastatytas tautinių raštų audeklu uždenktas staliukas. Ant jo padėtas rūpintojėlis su degančia žvake bei gėlyte ir 1991 sausio 13 prie televizijos bokšto Vilniuje nužudytų jaunuolių sąrašas. Toks pat sąrašas padėtas ir vakare ant altoriaus per kapel. kun. Ričardo REPŠIO Lietuvos šventųjų koplyčioje aukotas gedulingas šv. mišias. Degė 13 žvakučių. Jos uždegtos, skelbiant kiekvieno nužudyto jaunuolio vardą.

Pamokslininkas sakė, kad nužudytieji nenuėjo pas Aukščiausiąją tuščiomis rankomis. Jie nusinešė už artimuosius ir tėvynę sudėtą gyvybės auką. Nedaug kas iš mūsų galės prisistatyti mirusiųjų Valdovui ir Teisėjui su tokios vertės nuopelnais. Buvo giedamos religinės bei patriotinės giesmės.

Po pamaldų Romuvos pilies konferencijų kambary buvusį Vasario 16 gimnazijos mokinė iš Australijos Danutė BALTUTYTĖ, grįžtanti į Vilnių iš VII PLJ kongreso Pietų Amerikoje, papasakojo apie savo darbą Lietuvoje, apie kongresą ir apie save. Jos lietuviybės šaknys šeimoje, bet lietuviška asmenybė susiformavo toje gimnazijoje. Čia nuostabi vieta. Čia mezgasi viso pasaulio lietuvių jaunimo ryšiai. Ir VII PLJ kongrese per 1/3 jaunimo atstovų - buvę šios gimnazijos mokiniai.

Grįžusi iš Vokietijos į Australiją, bandžiusi studijuoti teisą, bet netrukus metė. Pajutusi trauką pedagogikai, ėmė studijuoti psichologiją bei vaikų auklėjimą, pasirinkdama ir baigdama logopediją. Kiek padirbėjusi Australijoje, 1990 nuvyko į Lietuvą ir ten iki šiol darbuojasi nenormalių vaikų globoje, vad. defektologija. Per paskutiniuosius metus padaryta nemaža pažanga - įsteigtas universitetinis nenormalių vaikų reabilitacijos centras, gerinamos jų prieglaudos.

Vasario 16 gimnazijos mokinė Diana MILERYTĖ per Kalėdų atostogas Kaune 10 dienų dirbo nenormalių vaikų namuose. Papasakojo savo liūdnius patyrimus.

Mokytojas Ronaldas TESNAU irgi per Kalėdų atostogas lankė ir įteikė dovanas Akmenės atsilikusių vaikų namų auklėtiniais. Neseniai ši apleista prieglauda virto vienu geriausių tos rūšies namų Lietuvoje.

Atsakinėdama į klausimus bei papildydama savo pranešimą, Danutė pabrėžė, jog atsilikusių vaikų globoje Lietuvoje labai jaučiama stoka meilės ir pasišventimo. Ten sėkmingai dirba prel. V. Kazlauskas vadovaujami SOS vaikų namai, turintieji tarptautinius ryšius ir paramą. Ne visa iš užsienio gaunama parama vaistais, maistu ir drabužiais patenka tiems, kuriems aukojama. Nemaža dalis išgrobstoma. Bet gaunama ir tokių drabužėlių, kuriuos gėda būtų ir elgetai pasiūlyti. Juos tenka išmesti.

Lietuvoje daug pamestinukų. Atsiranda šeimų, netgi iš užsienio, norinčių juos globoti bei įvaikinti. Netgi nenormalius vaikus. Didelė jų dalis atsiranda dėl gimdymo traumos, t. y. dėl gydytojų nerūpestingumo gimdant. 2/3 nenormalių vaikų - alkoholio aukos. Socialinėje ir net švietimo srityje daugiur tebedirbama stagnacijos metu įprastu būdu. Antra Danutės Baltutytės pranešimo dalis buvo skirta VII-jam PLJ kongresui P. Amerikoje, vykusiam 1991 pabaigoje ir 1992 pradžioje. Vėlavosi Lietuvos jaunimo atstovai, 10 die-

nų turėjusieji laukti lėktuvo Maskvoje. Didelis atradimas buvo, kad jie mažai kuo arba ir visiškai nesiskiria nuo kitų kraštų atstovų. Jų įnašas į kongreso darbus buvo teigiamas.

Buvo jaučiama, kad pranešėja, būdama australietė, bet ilgiau pagyvenusi Lietuvoje, save daugiau tapatina su Lietuvos, negu su užsienio lietuvių jaunimu.

VIII PLJ kongresas numatytas Europoje. Turėtų prasidėti Lietuvoje, ten stovyklauti, kultūros dienas surengti Punske, o Studijų dienas - Anglijoje. Mat Didž. Britanijos atstovai labai pageidavo, kad dalis būsimo kongreso vyktų Anglijoje. Dauguma siūlė jį rengti tik Lietuvoje ir kaimyniniame Punske.

PLJ kongrese P. Amerikoje išrinkta nauja PLJ sąjungos valdyba. Jos pirmininku tapo žymus skautų veikėjas Paulius Mickus. Atrūdo, jog ir Vokietijos lietuvių jaunimo vadovybėje bus pasikeitimų.

Šiandien jau žinoma, kad Vokietijos LJS valdybos pirmininkui stud. Tomui Bartusevičiui nesutikus toliau kandidatuoti, naujoji valdyba sudaryta iš buvusių Vasario 16 gimnazijos mokinių, dabar jau studentų: pirmininkė Dalia Baliulytė, vicepirmininkė ir išdinininkė Anė Lepaitė, sekretoriai Klaus Žulys bei Vilija Bijūnaitė ir narės Rita Bartusevičiūtė bei Tanja Griunvaldaitė.

LIETUVOS AT PIRMININKAS VYTAUTAS LANDSBERGIS

1992 vasario 12 lankėsi gimnazijoje bei Romuvoje nebe pirmą kartą. Bet pirmą kartą būdamas Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininku. Tai pastebėjo ir direktorius A. Šmitas sveikinimo kalboje.

Atskrido vakare malūnsparniu iš Stuttgarto po gausių pokalbių su Vokietijos bundestago, Baden-Württemberg landtago ir vyriausybės vadovais, po vaišių pas didįjį Lietuvos draugą bei bundestago narį dr. W. von Stetteną jo pilyje. Lankėsi su žmona ir palydovais.

Romuvoje aukštąjį svečią pasitiko gimnazijos mokiniai ir vadovybė, Vokietijos LB vadovai, daug vokiečių vyriausybės, savivaldybės ir Bažnyčios pareigūnų. Perlinde per lietuviškų juostų "tunelį" į perpildytą berniukų bendrabučio salę, buvo pasveikinti mokinių orkestro maršu ir choro dainomis.

Sveikinimo žodį tarė direktorius A. Šmitas. Jis supažindino svečius su gimnazijos istorija, jos vaidmeniu Lietuvos okupacijos metu ir nepriklausomybę atstačius. Dėkojo V. Landsbergiui už ryžtą, parodytą Lietuvai kritiškiausiomis dienomis. Atsakydamas į sveikinimą, AT pirmininkas užtikrino, kad labai patenkintas apsilankymu. Vienas dalykas yra žinoti, kad tokia nuostabi mokykla egzistuoja, o kitas - ją iš arti pažinti, paliesti bei pajusti jos lietuvišką šilumą. Dėkojo Vokietijos LB už gimnazijos įsteigimą ir rūpinimąsi ja, o Vokietijos vyriausybei - už nuolatinę paramą. Jo lankymasis Vokietijos lietuvių švietimo ir kultūros centre tebūna supras tas kaip atsilyginimas to krašto lietuviams už jų paramą Lietuvai ir už sudarymą draugiškos atmosferos tarp lietuvių ir vokiečių. Hesseno krašto jaunimo, šeimų ir sveikatos reikalų ministrė Iris Blaul išryškė pasitenkinimą, kad plačiai žinomas lietuvių kultūros ir švietimo centras yra šiame krašte ir pažadėjo jam savo vyriausybės paramą. Stengsis padėti ir atsikuriančiai Lietuvai. Vokietijos LB pirmininkas A. Lipšys sakė, jog per 40 metų čia rinkosi tautiečiai, kurie nesutiko su Lietuvos okupacija ir prieš ją protestavo. Ne visi turėjo laimės sulaukti nepriklausomybės atkūrimo. Jos sulaukę, džiaugiasi gali pasveikinti laisvos Lietuvos parlamento pirmininką. Įteikė dovanėlę - dail. Jūratės Lemkienės-Batūraitės pieštą paveikslą, o žmonai - gėles.

Lampertheimo burmistras G. Dieter gyrė Romuvos savininkus, kad jie taip gerai šeiminkauja, jog pavertė ją ne tik Hüttenfeldo, bet ir Lampertheimo puošmena. Padovanojo vază su Lampertheimo miesto herbu.

Bergstrasse's apskrities viršininko vardu kalbėjusi jo pavaduotoja dr. E. M. Krueger teigė, kad vokiečiams kėlė nuostabą drąsus Lietuvos žingsniai į nepriklausomybę.

V. Landsbergis pranešė, kad ir jis atvežė dovanų gimnazijai bei Lietuvių kultūros institutui pilną XVI šimt. Lietuvos įstatymų rinkinį - Lietuvos statutą, gi mokiniams ir mokytojams - Lietuvos mokinių piešinius, vaizduojančius sausio 13 įvykius. Jie buvo iškabinti prie Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą saugojančios sienos. Direktoriui Šmitui įteikė asmeninę dovaną - rankšluostyje įaustą Lietuvos himną. Iškilmingas susitikimas baigtas gimnazijos choro sudainuota Maironio/Naujalio - Užtrauksim naują giesmę, broliai.

Visi nuėjo į vėliavų aikštėlę. Uniformuotiems skautams saliuotuoju, giedant Lietuvos ir Vokietijos himnus, nuleistos Lietuvos, Europos ir Vokietijos vėliavos.

Garbės svečiai pakviesti į Romuvos pilies salę vakarienės. Apie 50 asmenų aptarnavo tautiniiais drabužiais apsirėdę mokiniai. Po vakarienės visi svečiai išvažinėjo savais keliais. V. Landsbergis su palydovais išlydėtas į netoli Mannheimo esantį oro uostą, iš kurio malūnsparniu išskrido į Bonną.

LIETUVOS KULTŪROS ir ŠVIETIMO MINISTRAS DARIUS KUOLYS

Vasario 16 gimnazijos kvietimu lankėsi Vokietijoje vasario 9-13. Pirmiausiai susipažino su pietų Vokietija. Munchene skaitė paskaitą LB apylinkės surengtame Vasario 16 minėjime. Bavarijos sostinėje ir katalikų universitete Eichstätte informavo vokiečius apie Lietuvos švietimo reformą. Gavo pažadų priimti į tą universitetą studentų iš Lietuvos ir pasiūsti keliolika vokiečių kalbos mokytojų į Lietuvos mokyklas.

Vasario 11 ministras aplankė Vasario 16 gimnaziją. Čia susitiko su mokytojais ir informavo apie švietimo būklę Lietuvoje.

Svečias buvo pasveikintas ir pagerbtas per vakarienę gimnazijos valgykloje. Choras padainavo keletą dainų, o kanklininkų būrelis pakankliavo lietuviškų melodijų pyne. Įteikta dail. J. Lemkienės pieštas Romuvos pilis.

Vakare Romuvos pilies konferencijų kambary ministras kalbėjosi su mokiniais ir kitais tautiečiais. Po išsamaus pranešimo atsakinėjo į klausimus, daugiausia liečiančius studijavimo sąlygas Lietuvoje. Gi mokiniai iš Lietuvos sakė, jog čia bendravimas su mokytojais daug glaudesnis negu Lietuvoje. Ministras tokį reiškinį aiškino tuo, kad tėvynėje mokiniai yra netekę pasitikėjimo mokytojais. Anksčiau jie kalbėjo vienaip (partijos verčiami), o dabar kalba kitaip. Mokyklos pertvarkomos - įvedama vad. diferencijuota švietimo sistema. Po 8 klasių mokiniai galės rinktis tolesnio mokymosi kryptį, o po 10-tos klasės - ir vėl rinktis. Aukštosios mokyklos gauna autonomiją. Jau yra ir bus dar daugiau privačių mokyklų. Daugumai klausytojų buvo naujiena, kad Lietuvos universitetuose egzaminus galima laikyti lietuvių, rusų arba lenkų kalba. Ateityje gal bus galima laikyti anglų ar vokiečių kalbomis. Tikyba mažamečiams dėstoma tėvų pageidavimu, o vyresniesiems - jų pačių apsisprendimu. Tikybos pamokas lanko gal kiek mažiau negu pusė mokinių. Kas nelanko tikybos pamokų, tiems yra etikos pamokos. Trūksta tikybos mokytojų. Daugelis dėstytojų neturi tam darbui reikalingų kvalifikacijų.

K a z i u k o m u g e

Skautai Kaziuko mugę ruošia kasmet. 1992 kovo 7 surengtoji buvo išskirtinė - iš Anglijos buvo atvykę vyriausieji Europos skautijos vadovai: Lietuvių skautų sąjungos Europos rajono vadas vyr. skaut. Jaras Alkis, LSS Europos rajono brolijos atstovas vyr. skaut. Juozas Maslauskas, LSS ER seserijos atstovė skaut. Vida Gasperienė ir ryšininikas su anglų skautais Vincentas O'Brien.

Pradėta Aušros tunto skautų iškilminga sveiga, kurią pravedė tuntininkas Petras Veršelis. Apie Lietuvos jaunimo globėją šv. Kazimierą keletą minčių pateikė Patricija Jušinskaitė. Glaustai apžvelgusi jo trumpą gyvenimo kelią, ragino mokinius, ypač skautus, puoselėti šv. Kazimiero dorybes. Perskaityti apdovanojimų įsakymai Vasario 16 gimnazijos darbuotojų ir mokinių-skautų - A. Šmito, J. K. Valiūno, R. Tesnau, E. Lucienės, V. Bijūnaitės, P. Jušinskaitės, S. Makutėnaitės, A. Dobrovolskytės, Vyt. Lemkės.

Sveikinimo kalbas pasakė Jaras Alkis, Vida Gasperienė ir J. Maslauskas. Inž. Jonas K. Valiūnas, 20 metų išlaikęs jam 1971 Schwäzingene per jubiliejinę skautų stovyklą įteiktą menišką lazda, perdavė AUŠROS tuntui saugoti ir, progai pasitaikius, perduoti Lietuvos skautams. Direktorius A. Šmitas pasidžiaugė skautų gausumu bei veiklumu gimnazijoje. Perskaitytas Lietuvos skautų brolijos vyr. skautininko Gedimino Deveikio laiškas iš Lietuvos. Už pagalbą skautams įteiktos gėlės M. Šmitienei, Melei Veršelienei, Eleonai Tesnau ir Aušros tunto buv. vadei dail. Jūratei Lemkienei, o tuntininkui P. Veršeliui - lietuviškų ornamentų diržas ir kt. Apdovanotiesiems įteikti žymenys. Trūko E. Lucienės ir R. Tesnau. Pastarajam ordinas už nuopelnus įteiktas kovo 8 (sekmadienį) per pietus.

Popiet Hüttenfeldo kapinaitėse kunigai Rič. Repšys ir Jonas Dėdinas pašventino gimnazijos buv. darbuotojo ir skautų vadovo, Vilniaus krašto sūnaus Antano Veršelio antkapį. Dalyvavo velionio šeimos nariai, gimnazijos vadovai ir svečiai iš Anglijos. Trumpomis kalbomis a. a. A. Veršeli prisiminė kun. R. Repšys, kun. J. Dėdinas ir R. Tesnau. Solistei Vidai Kasperienei vedant, sugiedota Marija, Marija. Visi pakviesti kavutės pas Veršelius.

NAUJAS KURATORIJOS VALDYBOS PIRMININKAS

Visuotinis Vasario 16 gimnazijos kuratorijos narių susirinkimas 1992 kovo 28, išklausęs Kuratorijos valdybos pirmininko, direktoriaus, išdininko ir kontrolės komisijos pranešimus, patvirtinęs 1991 apyskaitą, 1991 gruodžio 31 balansą ir 1992 bei 1993 sąmatas, Kuratorijos valdybos pirmininkui dr. Jonui Norkaičiui atsisakius savo pareigų, naujuoju Kuratorijos valdybos pirmininku išrinko vyr. mokyt. Vingaudą Joną DAMIJONAITĮ.

A b i t u r i e n t ų e g z a m i n a i

raštu vyko 1992 kovo 23-27. Papildomi egzaminai - gegužės 11.
Baigiamieji egzaminai žodžiu įvyks birželio 10 ir 11. Ir tuoj pat išleistuvės...

A t o s t o g o s

V e l y k ų - 1992 balandžio 13-26. V a s a r o s - liepos 3 - rugpjūčio 31.

----- xXx -----

K I T A K R O N I K A

ŠAUNIOS VESTUVĖS ROMUVOS PILYJE

vyko 1991 liepos 20 pagal lietuviškas tradicijas. Dipl.inž. statybininkas ir architektas Alfredas LUCAS (Lutz) vedė Utą SCHAEFER. Romuvos pilies Lietuvių šventųjų koplyčioje sutuokė Baden-Württembergo liet.katal.kapelionas kun.Kazimieras Senkus.

Kava su šampanu ir sveikinimo kalbomis vyko gėlėmis ir žvakėmis gausiai išpuoštoje didžiojoje pilies salėje. Piršlys buvo doc.inž.dr.Nerijus Žukas iš Vilniaus. Graži buvo jo eiliuota kalba lietuvių ir vokiečių kalbomis. Kalbėjo ir jaunojo mama puotos šeimininkė, buv. Vasario 16 gimnazijos ūkvedė, dabar gyvenanti pilyje Eugenija Lucienė, o taip pat jaunosios tėvas dipl.elektroinž.Ruprecht Schäfer.

Labai gražus ir šiltas buvo vasaros vakaras. Puotauta girliandomis iliuminuotoje verandoje, apstatytoje išpuoštais stalais bei kėdėmis. Išskilmigus pietus, kartu ir vakarienę, paruošė prestižinio KAUKO restorano Kaune vyr.vyrėjas. Turėjo groti Klaipėdos muzikinį ansamblis ŽVELSA, bet jam nepavyko laiku pravažiuoti siena. Grojo trijų muzikantų su dvigubai daugiau elektroninių instrumentų orkestras QUESTION iš Stuttgarto.

Kitos dienos rytą Romuvos parke buvo perskaitytas ir įvykdytas mirties nuosprendis piršliui. Visi matė ir fotografavo jį kabantį ant šakos, o vėliau ragavo jo "kraują".

Vestuvėse dalyvavusiems jaunosios tėvams bei jų giminėms lietuviški papročiai taip patiko, jog žadėjo pritaikyti juos ir savo vaikų vestuvėse.

Vestuvių dovanos pinigais paskirtos šalpos reikalams Lietuvoje.

38-oji EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

1991 liepos 28 vėlyvą popietę pasibaigė tris dienas trukęs Pasaulio kraštų LB vadovų suvažiavimas. Daugumas dalyvių tuoj pat nuskubėjo į Stūdių Savaitės kapeliono kun.dr.Jono JŪRAIČIO pilies koplyčioje aukojamas šv.mišias.

Po vakarienės įvyko Stūdių Savaitės dalyvių v a k a r o n ė. Pagrindinė Savaitės rengėja Alina GRINIENĖ iš Mūncheno pranešė, kad jau suvažiavo šimtinė dalyvių iš 19 valstybių: 47 iš Vokietijos, 29 iš Lietuvos, 15 iš JAV-bių, 4 iš Kanados ir po vieną iš Anglijos, Austrijos, Australijos, Gudijos, Estijos, Italijos, Petrapilio, Bulgarijos, Argentinos, Švedijos ir t.t. Kiekvienas dalyvis buvo iššauktas ir pats prisistatė.

Savaitę liepos 29 rytą oficialiai atidarė ir moderatorių vardu visus pasveikino dr.Kęstutis GIRNIUS iš Mūncheno. Lietuvos ministro pirmininko G.Vagnoriaus vardu sveikino jo patarėjas Aleksandras Bočerovas. Sveikino ir Pasaulio LB pirmininkas dr.Vytautas BIELIAUSKAS, o taip pat VLIKO narys dipl.inž.Pilypas NARUTIS. Buvo sveikinimų ir raštu.

Pirmasis paskaitininkas buvo dipl.bibl.Artūras HERMANAS, Heidelbergo universiteto ir Lietuvių kultūros instituto bibliotekininkas. Pradžioje pastebėjo, kad jo tema - Rytprūsiečiai Lietuvoje 1945-1948 - nėra nepolitinė. Mums svarbu taip pristatyti savo santykius su vokiečiais, kad jie nesijaustų darą Lietuvai malonę ją užtardami ar paremdami, o tik garbingai moką skolą. Po karo Karaliaučiuje liko tik apie 20.000 žmonių. 1945 rudenį, bado genami, rytprūsiečiai pradėjo traukti į Lietuvą. Skaičiuojama, jog pokary lankėsi Lietuvoje apie 40-50.000 rytprūsiečių. Kadangi grįžę namo gautu maistu dalijosi su kitais šeimos nariais, reikia manyti, jog lietuviška duona nuo bado gelbėjosi apie 100.000 rytprūsiečių. Tai buvo tyriausias tautų draugytės pavyzdys. Šiandien lietuviai, būdami didesnėje bėdoje už vokiečius, nesigėdydami gali laukti turtingųjų vokiečių paramos.

Antrasis tos dienos paskaitininkas buvo dr.Kęstutis GIRNIUS, skaitęs filosofiškiausią Savaitės paskaitą apie politinį išsipareigojimą. Valstybės valdžia negali būti grindžiama vien jėga. Ji reikalinga gyventojų pritarimo, kuris išreiškiamas išsipareigojimu ar pareiga. Leisdama įstatymus, valstybė įpareigoja savo piliečius jų laikytis, o piliečiai, rinkdami valdžią, išsipareigoja ją remti. Bet ar kiekviena valdžia remtina? Į tą klausimą daug kas atsako skirtingai, kaip skirtingas teisėtas ir neteisėtas valdžios vartojimas.

Liepos 30 pradėta prof.dr.Pauliaus RABIKAUSKO, SJ, paskaita apie Vilniaus šv.Jono ir šv.Kazimiero bažnyčias, neatskiriama susijusias su jėzuitų kūrimumi ir veikla Lietuvoje. Šv.Jono bažnyčia yra viena seniausių Lietuvos bažnyčių, keletą kartų gaisrų sunaikinta ir vėl atstatyta. Šv.Kazimiero bažnyčia pradėta jėzuitų statyti 1604, duodama pradžių barokiniam stiliui Vilniuje. Ir šv.Jono, ir šv.Kazimiero bažnyčių rūsiuose buvo laidojami jėzuitai ir jų geradarai.

Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas BARTUSEVIČIUS, M.A., savo paskaitą apie Vokietijos politiką Lietuvos atžvilgiu suskirstė į 4 dalis: 1) Įvadinės pastabos, 2) Vokietijos vyriausybės politikos Pabaltijo kraštų atžvilgiu istorinė apybraiža, 3) Vokietijos vyriausybės dabartinis nusistatymas Pabaltijo kraštų atžvilgiu ir 4) Vokietijos vyriausybės politikos Pabaltijo kraštų atžvilgiu pagrindimas. Pirmiausia aptarė valstybės užsienio politikos tikslus apskritai ir dėstė Vokietijos užsienio politikos strategiją šaltojo karo metu ir vėliau Brandto (1969-1974), Schmidto (1974-1982) ir Kohlio (1982 -) kanclerjavimo metais. Didelio dėmesio Vokietija Pabaltijui neskyrė. Pabaltijo valstybių nepriklausomybės klausimą palaikė tarptautiniuose organuose, bet į betarpiškus ginčus su Sovietų Sąjunga nesileido, baimindamasi pakenkti labai nuo Maskvos priklausomai savo padėčiai, o vėliau - Gorbačioviui ir jo politikai, kuriam jautė dėkingumą už Vokietijos susijungimą.

Liepos 31 daug klausytojų pritraukė Sąjūdžio seimo tarybos pirmininko istoriko Juozo TUMELIO paskaita apie Lietuvos kultūros istoriją. Visuomenė, intelingentija ir kultūra susiję. Po 1940 sovietų okupacijos visi trys sandai buvo keičiami ir pažeidžiami. Keičiant kultūrą, pažeidžiamas žmogus. Visokiais būdais buvo vykdomas nureliginimas. Iš jaunimo atimta krikščioniška pasaulėžiūra. Šiandien dar nenustatyta, kiek kultūrinės žalos padaryta. Neištirta ginkluota ir neginkluota rezistencija. Suformuotas homo sovieticus, kuriam svarbūs tik materialiniai dalykai ir išsilaikymas prisitaikant. Vienintelis leidžiamas patriotizmas - lietuviškas folkloras: liaudies šokiai, dainos. Gimė neopagonizmas, kurio apraiškos ir šiandien ryškios - tendencija puoselėti pagoniškas tradicijas, papročius. Baigdamas prelegentas kėlė klausimą: kurių lietuvių indėlis į mūsų kultūrą svaresnis - išeivių ar Lietuvoje likusių.

Antrasis šios dienos paskaitininkas - Lietuvos užsienio reikalų ministro pirmasis pavaduotojas Valdemaras KATKUS. Jo tema - Baltijos sąjunga kaip nepriklausomybės ir saugumo garantas. Paskelbusi nepriklausomybę, Lietuva derybose su Sovietų Sąjunga turi spręsti tokius klausimus, kaip 1920 Lietuvos-Rusijos taikos sutarties galiojimo, pilietybės, sienų, ginkluotųjų pajėgų atitraukimo ir pan. Tas pačias problemas turi ir Latvija bei Estija. Lietuvai dar prisideda santykiavimo su Karaliaučiaus sritimi sureguliuojimas. Išskyla reikalas visoms trims Pabaltijo šalims derinti savo politiką. Jau po I pas.karo buvo manoma, kad Pabaltijo valstybių sąjunga gali geriausiai laiduoti jų saugumą. 1924 sudaryta sąjunga nebuvo tvirta. 1940 sovietų okupacijai bendrai nepasipriešinta. 1941 gegužės 13 pasirašyta Pabaltijo valstybių sutartis. Daugelis tarptautinių organizacijų ir didžiosios valstybės Pabaltijo šalių problemų sprendimui taiko bendrą mastą. Ar Lietuva, Latvija bei Estija įstengs išvystyti bendrą ūkio ir užsienio politiką, parodys ateitis.

Rugpjūčio 1 dr.Jonas NORKAITIS iš užsienio perspektyvos žvelgė į Lietuvos ūkio problemas. Žvilgsnis pesimistinis. Sovietinis ūkis buvo komandinis. Einant iš jo į laisvosios rinkos ūkį privatizavimu, kainų paleidimu ir pan.priemonėmis, iššauktas pragyvenimo lygio smukimas ir sąmyšis. Atskirai aptartas pramonės ir žemės ūkio privatinimas. Labai svarbus ir sunkus socialinio klausimo sprendimas. Valstybė neištengia ir netolimoje ateityje kažin ar įstengs tinkamai aprūpinti ūkiškai silpniausius gyventojus.

Visus labai sujaudino žinia apie dar nenustatytų piktadarių liepos 31 įvykdytas žudynes Medininkų maitinėje. Deputatas A.Račas į Studijų Savaitę atlydėjo prof.dr. von STETTEN. Kalbėdamas Savaitės dalyviams jis sakė, jog šios dienos lietuviams atnešė daug džiaugsmo ir skausmo. Savaitė prasidėjo žinia apie Lietuvos-Rusijos sutarties pasirašymą liepos 29. O dabar ši baisi informacija. Žadėjo vykti į Vilnių dalyvauti Medininkų aukų laidotuvėse.

Vokiečių informacijos priemonės paskelbė tokį oficialų pranešimą: - Dr. von Stetten Lietuviškųjų studijų savaitėje Hüttenfelde, Vasario 16 gimnazijoje, iš viso pasaulio suvažiavusiems lietuviams, dalyvaujant Lietuvos švietimo ministrui Kuoliui bei Sąjūdžio pirmininkui Tumeliui ir daugeliui Lietuvos parlamento narių, dėl kruvinių žudynių pareiškė - Vokietijos-Pabaltijo parlamentarų ratelio vardu, kuriam priklauso per šimtas bundestago narių, pasmerkė bailius žudymus prie Lietuvos-Baltarusijos sienos. Tos žudynės yra pasekmė melagingos Sovietų politikos Pabaltijo valstybių atžvilgiu ir Gorbačio-

vo neteisingo padėties supratimo. Dr.von Stetten reikalavo, kad Gorbačiovas tartų savo galingą žodį ir tuoj pat atitrauktų specialius sovietų dalinius, tokius kaip OMONas, ir imtų rimtai derėtis dėl 1940 pradėtos okupacijos užbaigimo. Teigiamas Sovietų Sąjungos išsivystymas susijęs su suteikimu laisvės Pabaltijo valstybėms. Dr.von Stetten pareiškė Vokietijos bundestago užuojautą lietuvių tautai ir užtikrino, kad šios žudynės nebus negirdomis praleistos. Jis, jei tik sąlygos leis, dalyvaus gedulingose iškilmėse aukoms pagerbti. -

Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai ir Vyriausybei pasiūsta tokia telegrama: - Mes, Argentinos, Austrijos, Belgijos, Didž.Britanijos, Estijos, JAV, Kanados, Moldovos, Prancūzijos, Rusijos, Šveicarijos, Vengrijos ir Vokietijos lietuvių bendruomenių atstovai, atvykę į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkų suvažiavimą Vasario 16 gimnazijoje Hüttenfelde, Vokietijoje, išsakome Jums savo solidarumą, Medininkų muitinėje įvykus nusikalstamai ir šurpiai tragedijai. Tai dar vienas įrodymas, kad šiurkščiai pažeidžiama tūkstantmetė lietuvių tautos teisė būti laisvais ir savarankiškai tvarkytis. Šis ir kiti tautos teisių pažeidimai privalo būti nedelsiant iškelti ir sprendžiami tarptautiniuose forumuose. Lenkiame galvas prieš žuvusius, reiškiamo širdingiausia užuojautą jų šeimoms, artimiesiems ir tautai Lietuvoje. Tikime, kad ši didi auka įpramina ir įtvirtina Lietuvos nepriklausomybę. Liūdime kartu su Jumis šią sielvarto valandą. - Pasirašė pradžioje suminėtu valstybių bendruomenių vadovai ir Pasaulio LB LB pirmininkas dr.V.Bieliauskas bei vicepirmininkė G.Petrauskienė.

38-osios Europos lietuviškųjų studijų savaitės dalyviai vienbalsiai priėmė ir paskelbė tokį pareiškimą: - 38-osios Europos lietuviškųjų studijų savaitės dalyvius užklupo žinia apie tragiškus liepos 31 d. įvykius Medininkuose ir Vilniuje. Tolesnį mūsų darbą paženklino gilus susirūpinimas mūsų visų Tėvynės Lietuvos dabartimi ir ateitimi. Kartu su visa Lietuvos tauta reiškiamo gilia užuojautą žuvusiųjų šeimoms ir artimiesiems. Jų šviesų atminimą išsaugosime kaip ir visų kitų, žuvusių už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę.

Žinią apie žudynes Medininkuose Pasaulio LB valdyba išsiuntinėjo didžiosioms pasaulio telegramų agentūroms anglų kalba.

Tą pačią (rugpj.1) dieną ekonominių mokslų profesorius deputatas Kestutis GLAVECKAS skaitė paskaitą apie Lietuvos kelią į laisvą rinką. Į Lietuvą atvyksta daug žymių ekonomistų ir duoda daug patarimų, bet sunku juos įgyvendinti. Lietuvos ūkis pergyvena krizę: sugriauta infrastruktūra. Vyriausybės potvarkiai nevisuotinai vykdomi. Mažėjanti pramonės ir žemės ūkio gamyba. Gresia didelis nedarbas. Daugiau žmonių metasi į prekybą, negu į gamybą. Bet vis tik Lietuvoje padėtis geresnė negu Vengrijoje, Bulgarijoje ar kitose buv.socialistinėse šalyse. Lietuva turi neprastus kelius, darbo jėgą. Nemažas ekonominis laimėjimas yra prekių biržos įsteigimas. Trūksta savos valiutos. Gali būti sunkumų su didelių įmonių administravimu, tokių kaip atominė jėgainė ir pan.

Vakare apie Lietuvos radijo bei televizijos bėdas, OMONui užėmus radijo bei televizijos bokštą Vilniuje, papasakojo Nepriklausomos Lietuvos radijo ir televizijos politinis apžvalgininkas Česlovas IŠKAUSKAS. Jis susuko filmą apie Pasaulio kraštų LB pirmininkų suvažiavimą 1991 liepos 26-28 ir šios Studijų Savaitės.

Įdomus buvo simpoziumas arba debatai prie apskrito stalo. Prie jo susėdo Lietuvos švietimo ir kultūros ministras D.Kuolys, Užsienio reikalų ministro pirmasis pavaduotojas V.Katkus, Lietuvių informacijos biuro Hüttenfelde vedėjas deputatas A.Račas, Lietuvos demokratinės darbo partijos veikėjas deputatas J.Paleckis ir Sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas J.Tumelis. Vadovavo moderatorius dr.K.Girnius. Atsakinėjo į savo pačių vienas kitam ir auditorijos statomas klausimus. Iš pradžių daug kalbėta apie koalicinės vyriausybės sudarymo galimybę. Didelis nuomonų skirtumas išryškėjo, aptariant Lietuvos partijų, ypač LDDP, sudėtį ir vaidmenį.

Rugpjūčio 2 lietuvių išeivijos jaunimo švietimo problemas aptarė Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius SMITAS. Mūsų išeivijos vėžys - nutaūtimas. Lietuviškojo švietimo pagrindinis uždavinys - jam pasipriešinti. Pateikė duomenų apie lietuviybės būklę šeimose ir apie išeivijos mokyklas, jų programas. Plačiau informavo apie Vasario 16 gimnaziją ir jos vaidmenį prieš Lietuvos nepriklausomybės atgavimą ir po jo.

Lietuvos švietimo ir kultūros ministras Darius KUOLYS informavo apie švietimą Lietuvoje. Lietuvos visuomenės kultūrinį vaizdą jau yra pateikęs J.Tumelis. Ant tokio prasto pamato statomas Lietuvos švietimo namas. 50 metų švietimo uždavinys buvo totalinės sistemos įtvirtinimas. Dabar sukamos galvos, kaip Lietuvos švietimą įjungti į Vakarų Europos sistemą. Reikia spręsti ir pasaulėžiūros klausimus, kaip tikybės dėstymas ir pan. Buvo

32
Buvo siūlymų įvesti pagonybės pamokas. Numatoma, jog auklėjimas bus grindžiamas krikščioniškąja kultūra. Savo vietą turės tautiniai šokiai, dainos, tautosaka. Teko atleisti daug mokytojų, nepajėgiančių prisitaikyti prie naujų reikalavimų. Stinga svetimų kalbų mokytojų. Rusų ir lenkų mokyklose tebėra stipri sovietinė dvasia.

Pateikė statistinių duomenų apie Lietuvos mokyklas ir moksleivius. Lietuvos švietimo ministerijai rūpi ir lietuvių išlaikymas svetur.

T ė v y n ė s v a l a n d ė l ė - tradicinis Lietuviškųjų studijų savaitės renginys. Ir šįkart jis įvyko penktadienį (rugpj.2). Šiame Tėvynės valandėlė buvo liūdna. Nuo liepos 31 Romuvos pilies bokšte plevėsuojanči lietuviška trispalvė nuleista iki pusės stiebo. Ji visiems skelbė, jog lietuviai liūdi Medininkuose nužudytų tėvynainių. Anksti ryta prof.dr.kun.J.Jūraitis aukojo šv.mišias už nužudytuosius.

Vakare meninę programą atliko 5-ių asmenų muzikinis ansamblis ŽVELSA iš Klaipėdos. Pranešėja paskelbė, kad ansamblis negalės dainuoti linksmų dainų ir groti linksmos muzikos, kai visa Lietuva liūdi. Deklamavo ir dainavo, prisitardami liaudies muzikos instrumentais, apie į karą išjojusį bernelį ir sugrįžusį tik jo žirgelį, apie sunkią baudžiavą nešantį valstietį, apie trėmimus į šaltąjį Sibirą.

Juozas TUMELIS apžvelgė lietuvių laisvės kovas nuo seniausių laikų iki šių dienų. Karas už laisvę Lietuvoje vyksta ir šiandien. Jei mums nepasisektų, jį tęs mūsų vaikai ir vaikaičiai. Tepadeda mums Dievas. Sugiedotas Lietuvos himnas.

Rugpjūčio 3 rytą iškilmingas šv.mišias Hüttenfeldo bažnytelėje aukojo vysk.ANT.L.DEKSNYS su prel.Jatuliu, kun.prof.dr.J.Jūraičiu, kun.J.Dėdinu, kun.P.Girčium ir kun.E.Putrimu. Savo pamokslė ganytojas pastebėjo, kad labai didelį įspūdį vakariečiams padarė blokados metu jų lietuviams pasiūlyta parama maistu, kurio lietuviai atsisakė. Jie suprato, kad lietuviams už duoną svarbiau laisvė. Gi vyskupui didžiausią įspūdį paliko Lietuvoje jo aplankytas Kryžių kalnas. Ir jis paliko ten savo kryželį, nes kryžius yra kančios, prisikėlimo ir laisvės simbolis.

1941 sukilimo dalyvis dipl.inž.Pilypas NARUTIS savo paskaitą pavadinu sukilimu be šūvio. Moderatorius dr.K.Girnius, pristatydamas prelegentą klausytojams, apibūdino jį, kaip vieną svarbiausių 1941 birželio mėn. sukilimo prieš sovietus organizatorių ir vadų. Jis kovojo ne tik prieš Stalino, bet ir prieš Hitlerio okupaciją. Dėl to 1943 atsidūrė Stutthof'o kacetė su kitais lietuviiais inteligentais.

Narutis teigė, jog tai nebuvo karinis sukilimas, bet vienbalsis tautos pasisakymas už laisvę. Jis turėjo tikslą: 1. Paskelbti nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą, 2. Paskelbti laikinąją Lietuvos vyriausybę ir 3. Perimti krašto administravimą. Tikslas buvo pilnai pasiektas. Sukilimą paruošė ir įvykdė Lietuvių Aktyvistų Frontas. Sukilimu buvo parodyta, kad komunistų vykdyti 1940 vad.liaudies seimo rinkimai buvo tik parodija. Kadangi sukilimo pastatyta laikina Lietuvos vyriausybė vokiečių naciai pašalino, jie aiškiai parodė, kad atėjo į Lietuvą ne kaip išlaisvintojai, bet kaip okupantai.

Vakare didžiojoje pilies salėje įvyko k o n c e r t a s . Dainavo Munchene dainavimą tobulinąs vilnietis Gintas VYSNIAUSKAS ir tikra mūnchenietė Violeta HERMANAITĖ-SARRACH. Pirmoje dalyje jie solo ir duetu dainavo liet.muzikų - Bražinsko, Bajoro, Juozapaičio, Jurgučio, Dvariono, Laurušo, Šimkaus ir Tallat-Kelpšos komponuotas dainas. Antra koncerto dalis buvo skirta svetimtaučių muzikų dainoms ir arijoms - Strauss, Tosti, Weber, Bernstein, Gershwin ir Berlin. Akomponavo japonė Yumiko Yamamoto. Smarkiais klausytojų plojimais solistai buvo priprašyti priedu padainuoti porą liet.dainų.

Po koncerto taip pat pilyje (paskaitos buvo skaitomos berniukų bendrabučio salėje) ir jo verandoje vyko p a b e n d r a v i m a s - v a k a r o n ė prie labai gausaus su skaniais valgiais bei gėrimais paruošto bufeto.

Studijų Savaitę rugpjūčio 4 po rytinių pamaldų u ž d a r ė moderatorius dr.Kestutis GIRNIUS. Jis pranešė, kad dalyvavo 180 tautiečių iš 20 valstybių: 81 iš Vokietijos, 35 iš Lietuvos, 21 iš JAV-bių, 6 iš Šveicarijos, po 4 iš Prancūzijos, Kanados ir Belgijos, 3 iš Švedijos, po 2 iš Olandijos ir Monte Carlo ir po 1 iš Anglijos, Austrijos, Australijos, Argentinos, Japonijos, Kinijos, Karaliaučiaus, Italijos, Estijos, Moldovos, Vengrijos ir Gudijos. Dėkonoje kapelionui prof.dr.Jonui Jūraičiui už kasdien laikytas pamaldas ir brandžius pamokslus. Ruošos komiteto nariams - už kruopštų darbą ir dalyvių registracijos bei atskaitomybės pravedimą. Direktoriui A.Šmitui - už patalpas ir visą sudybą. Skaityta 11 paskaitų. 5 paskaitininkai buvo iš Vokietijos, 4 iš Lietuvos ir po 1 iš Italijos bei JAV-bių. Aptarta švietimas, ūkis, užsienio problemos. Kiekvienai temai parinkti paskaitininkai iš Lietuvos ir iš užsienio.

39-oji Europos lietuviškųjų studijų savaitė nutarta rengti 1992 rugpjūčio 2-9 Alpių papėdėje Austrijoje, netoli Vokietijos. Jos ruoša sutiko pasirūpinti Tiroly gyvenanti

rašytoja Irena Joerg-Naudžiūnaitė. Moderatoriais pakviesti 4 daktarai - Kęstutis Girnius, Kęstutis Ivinskis, Jonas Norkaitis ir Alfonsas Kušlys.

Romuvos pilies bokšte nuleista visą savaitę plevėsavusį lietuviška trispalvė. Popiet visi liūdni, kad reikia skirtis su senais ir naujais draugais, ypač iš Lietuvos, ir kad reikia palikti ramų ir jaukų lietuvišką kampelį Romuva, išskubėjo namo.

D e m o n s t r a c i j a B o n n o j e

Kai Sov.Sajungoje nuo valdžios buvo nušalintas Gorbačiovas ir į jo vietą įsibrovė stalinistai su Janajevu priešakyje, Tarptautinė žmogaus teisių draugija (IGFM) rugpjūčio 20 suruošė demonstraciją prieš sovietų ambasadą Bonnoje. Iš Frankfurto/M į sostinę dviem autobusais išvyko pusšimtis žmonių, tarp jų per 10 lietuvių. Apie pusę lietuvių grupės sudarė jaunuoliai iš Lietuvos. Jie vežėsi 5 tautines vėliavas ir 3 plakatus su šūkiiais, reikalaujančiais laisvės Pabaltijo tautoms ir nušalinimo Janajevo bei jo šalininkų. Demonstravo vokiečių jaunimas, lietuviai, latviai, estai, rusai, čekai. Kalbą pasakė Vokietijos darbo ir socialinių reikalų ministras dr.Robert Blüm. Tarptautinė žmogaus teisių draugija dalijo proklamacijas. Lietuviai ta proga išplatino keletą šimtų brošiūrų su fotografijomis apie 1991 sausio 13 skerdynes prie radijo bei televizijos bokšto Vilniuje keturiomis kalbomis. Demonstraciją aprašė vokiečių laikraščiai.

IŠEIVIŲ LIUTERONŲ EVANGELIKŲ BAŽNYČIOS SUVAŽIAVIMAS

1991 vyko Ahlhorno evangelikų jaunimo centre rugsėjo 2-6 šūkiu: "Bet tie, kurie Viešpačiu pasitiki, įgauna naujų jėgų" (Jesaja 40, 31). Suvažiavimą iškilmingomis pamaldomis pradėjo ir jam vadovavo Bažnyčios tarėjas kun.dr.Edmund Ratz. Dalyvavo 55 asmenys, tarp jų 11 lietuvių (3 iš Vilniaus). Lietuvių grupėje buvo 3 kunigai ir 8 Bažnyčios darbuotojai. Kiekviena diena buvo pradedama pamaldomis. Po pusryčių skaitomos paskaitos. Popiet vyko pasitarimai, o vakarais - pranešimai. Vienas popietis buvo skirtas iškylai į Oldenburgo ir kitas Žem.Saksonijos apylinkes.

V o k i e č i ų - l i e t u i v i ų s a n t y k i a i

buvo aptariami 1991 spalio 4-6 Annaberge vykusiame suvažiavime. Mažonoje Lietuvoje klesėjo dauguma lietuviškos kultūros pagrindų, ypač raštas. Ši sritis ilgą laiką buvo tautų sugyvenimo modelis, kol kylantys nacionalizmai privedė prie konfliktų.

Lietuvių-vokiečių santykiuose randame įvairių patyrimų. Jų vertinimas priklauso nuo to, ką norime matyti. Jei pradėsime gvildinti ginčus ir konfliktus, tai rasime jų tiek daug, kad nebūs galo. Jei stengsimės iškelti pozityvias patirtis, galėsime artėti vienas prie kito. Nuo 1940 normalūs santykiai tarp lietuvių ir vokiečių buvo neįmanomi. Padėtis tik dabar normalėja. Šiandien visų pareiga siekti gerų naujų santykių tarp Lietuvos ir Vokietijos. Tokio naujo dialogo jieškodamos, trys organizacijos - Lietuvių literatūros būrelis, Vokietijos LB ir Anikės iš Taravos draugija suruošė suvažiavimą Annaberge. LB parūpino lėšų, o iš Anikės draugijos atvyko daugiausia dalyvių. Paskaitas skaitė specialistai. Iš viso buvo 50 klausytojų.

Suvažiavimas pradėtas prof.Dietmar WILLOWEIT paskaita apie Medininkų vyskupiją ir apie pagonybės išsilaikymą Prūsijos ir Lietuvos pasieny. Paskaita išryškino šios vyskupijos ypatumus ir baltų pagonybės išsilaikymo priežastis iki XVIII amžiaus.

Prof.Alfred KELLETAT skaitė dviejų valandų paskaitą apie Donelaitį ir jo kūrybą. Paskaitininkas yra Rytų Prūsijos literatūros specialistas ir todėl vertino Donelaitį šios literatūros fone.

Šeštadienio popietis priklausė svečiams iš Vilniaus - dr.V.Bagdonavičiui ir prof.Gras. Blažienei. Dr.Vaclovas BAGDONAVIČIUS aptarė Vydūno filosofijos bruožus. Vydūnas labai gerbė vokiečių kultūrą, bet pasisakė prieš kai kurias šios tautos savybes.

Prof.Grasilda BLAŽIENĖ apžvelgė lietuvių vokiečių literatūroje.

Dipl.bibl.Artūras HERMANAS pasakojo apie rytprūsiečių bėgimą į Lietuvą 1945-1951. Bėgo jie, jieškodami maisto ir pagalbos. Čia elgetavo, dirbo ūkiuose ir prekiaavo. 1948-1949 vokiečiai iš Rytų Prūsijos išvežti, tik Lietuvoje buvo užsilikusių per 4.000. Iš jų 3.600 buvo 1951 išvežti į Vokietiją.

Vakare Ingrida ir Regimantas ŽITKAUSKAI pristatė lietuviškas dainas. Jie apibūdino dainų rūšis, perdavė jų vertimą, dainavo, grojo ir net šoko.

Išvada - dėtos pastangos suartinti lietuvius su vokiečiais, pasikeičiant mintimis.

Sekantis suvažiavimas vokiečių kalba numatytas surengti apie lietuvių ir vokiečių santykius Rytų Prūsijoje kartu su Rytprūsiečių bendrija. Mums reikia atviro žvilgsnio, abipusių santykių pozityvaus įvertinimo. Dar turime daug skirtingų pažiūrų, kurias pats laikas išsiaiškinti.

SUGRIŽO TĖVYNĖN DIDIEJI LIETUVIAI - VYDŪNAS ir SIMONAITIS

V i l h e l m a s S t o r o s t a - V y d ū n a s mirė ir palaidotas 1953 Detmoldo kapinėse Vokietijoje. Jo kapą žymėjo akmuo su užrašu "Vydūnas 1868-1953". Iki 1991 kapu rūpinosi Vydūno jaunimo fondo valdyba, vadovaujama Vytauto Mikūno iš Čikagos, ir evang.kun.Fr.Skėrys iš Mannheimo. Detmolde kapą ilgą laiką prižiūrėjo Detmoldo gyventojai Werneriai.

Vydūno palaikai ir antkapis išvežti į Lietuvą 1991 spalio 14. Išlydėti buvo susirinkęs būrelis lietuvių. Iš Vasario 16 gimnazijos buvo nuvykę kun.Fr.Skėrys, Br.Lipšienė ir du tautiniai drabužiai apsirėdę mokiniai. Dalyvavo ir Valteris Banaitis bei Detmoldo savivaldybės atstovai.

Spalio 19 V.palaikai labai išskilmingai perlaidoti Bitėnų kapinėse netoli Rambynos kalno. Laidotuvėse dalyvavo ir kalbas pasakė Lietuvos AT pirmininkas V.Lansbergis, iš Vokietijos atvykęs Vydūno brolio vaikaitis filosofas Jurgėnas Storosta, Vydūno draugijos pirmininkas V.Bagdonavičius, vysk.J.Kalvanas ir kt. Palaikų pergabenimu ir perlaidojimu daugiausiai rūpinosi Vydūno draugijos pirmininkas Vacys Bagdonavičius.

E r d m o n a s S i m o n a i t i s (1888-1969), vienas Klaipėdos 1923 sukilimo vadų, trejus metus kankintas vokiečių nacių kacetuose, Mažosios Lietuvos tarybos pirmininkas, VLIKo narys, žymus Vokietijos LB darbuotojas mirė 1969 vasario 24 Weinheime. Urna su jo pelenais palaidota Hüttenfeldo kapinaitėse. Antkapio įrengimu ir jo priežiūra bei urnos perkėlimu į Lietuvą rūpinosi kun.Fr.Skėrys.

Lietuvoje urna perlaidota 1991 spalį Lebartų kapinėse šalia žmonos ir dukros. Laidotuvėmis rūpinosi duktė B.Simonaitytė.

Kun.Fr.Skėrys dabar rūpinasi ir prof.kun.Viliaus Gaigalaičio bei jo žmonos palaikų iš Bretten'o kapinių perkėlimu į Lietuvą.

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO MOKSLINĖ KONFERENCIJA

LKI kasmet spalio mėn. surengia mokslinę konferenciją lietuvių ir vokiečių kalbomis. Jos paskaitos vėliau išleidžiamos "suvažiavimo darbų" brošiūromis.

1991 konferencija pradėta spalio 18 vakarone Romuvos pilyje. Oficialiai ją spalio 19 didžiojoje pilies salėje atidarė LKI pirmininkas Vincas BARTUSEVIČIUS, M.A., priminimu, kad šiemet sukanka 10 metų nuo LKI įsteigimo. Pirmą paskaitą vokiečių kalba skaitė dipl.bibl.Artūras HERMANAS tema - Istoriniai tyrinėjimai apie Lietuvą Feder. Vokietijos Respublikoje. Suminėjo istorikus, rasičius, bei institucijas, tyrusias Lietuvos istoriją, ir leidžiusias veikalus apie Lietuvą. Lietuvos praeitį vokiečiai tiria daugiausia Pabaltijo istorijos rėmuose.

Prof.Grasildos BLAŽIENĖS paskaita - Kaip lietuvių literatūra vaizduoja vokiečių - skaitytą irgi vokiečių kalba. Pradėjo Donelaičiu, Sauerveinu, citavo Vydūną, Marcinkevičių, Katiliškį, Aputį ir kit.

Lietuvos politinę bei ūkinę raidą aptarė Vincas BARTUSEVIČIUS, M.A. ir dr.Jonas NORKAITIS. Pastarasis pasigėdė Lietuvos ūky pastovumo ir planingumo. Trūksta statistikos. Klesti importuota infliacija. Privatinimu siekiama dviejų tikslų - perduoti valstybines įmones į sumanių asmenų arba kolektyvų rankas ir kompensuoti tose įmonėse dirbančiuosius. Supažindino su mokesčiais ir biudžetu, kuris gali būti realus tik turint savą valiutą. Panagrinėjo ir žemės ūkio privatinimą.

Paskutinę paskaitą apie Pabaltijo respubliką, kaip tarptautinės valstybių bendruomenės narių ateitį skaitė dr.Friedrich Frh.WAITZ von ESCHEN iš Kasselio.

Pabaltijo šalys pripažintos nepriklausomomis ne apsisprendimo teisės pagrindu, bet jau turėtos nepriklausomybės atstatymu. Per 50 metų okupacijos Pabaltijo kraštuose susidarė stambios tautinės mažumos. Jos turės įtakos į santykius su kaimynais. Pabaltijo respublikos bus priimtos į tarptautines valstybių bendruomenes, kaip Europos Bendruomenę, UNO, NATO ir kit. Kai nėra tvirtos Pabaltijo valstybių sąjungos, Lietuvai, Latvijai ir Estijai teks stoti kiekvienai atskirai. Po kiekvienos paskaitos vyko labai gyvos diskusijos.

Suruoštos dvi parodėlės: LKI 10 metų veikla nuotraukose ir Lietuva Vokietijos spaudos karikatūrose 1990-1991. Mare Balticum knygyno savininkas Helker Pflug buvo išstated savo platinamus leidinius apie Pabaltiją.

Vakare suvažiavimo dalyviai ir jų svečiai klausėsi aukšto lygio k o n c e r t o LKI dešimtmečiui paminėti. Grojo Vilniaus kvartetą - Audronė Vainiūnaitė, Petras Kunca, Donatas Katkus ir Augustinas Vasiliauskas. Prie jų prisijungė fleitininkas Petras Sakalas-Odinis. Pirmoje dalyje atliko W.A.Mozarto kūrinis, antroje - J.Naujalio ir Fr. Kuhlau.

V i l i u s VILJUNAS mirė 1991 balandžio 17 Oftersheime. Palaidotas balandžio 22 to miesto kapinėse, dalyvaujant velionio šeimai bei našlės giminėms, buv. bendradarbiams ir apylinkės lietuviams. Buvo gimęs 1924.V.18 Žem.Naumiesty. 1941 repatrijavo į Vokietiją. 1947 su šeima išvyko į Belgiją. Ketvertą metų padirbęs anglies kasyklose, grįžo. Įstojo į USA armijos 8591 liet.darbo kuopą. Po 36 metų tarnybos 1987 pasitraukė į poilsį. Liko našlė Martha, duktė Angelika, du sūnūs, sesuo ir trys broliai.

M i k a s MINIAUSKAS, VLB Schwetzingeno apylinkės narys, mirė 1991 liepos 1 Wiesloche širdies smūgio ištiktas. Palaidotas liepos 5 Wiesloche. Laidojimo apeigas atliko Naujosios apaštaly parap.pastorius B.Lautner ir kun.Fr.Skėrys. Dalyvavo apie 80 žmonių, tarp jų 18 lietuvių - buvę darbo draugai ir kaimynai. Grojo orkestrėlis, giedojo solistė ir Wieslocho naujosios apaštaly parap.choras. Buvo gimęs 1914.IX.5 Birštone. Augo 13 vaikų šeimoje. Į Vokietiją atvyko 1944. Lietuvoje liko žmona su mažais vaikais. Po karo tarnavo USA armijos 8591 liet.darbo kuopoje Schwetzingene. Ištarnavęs 28 metus, 1979.VII.29 išėjo į poilsį ir persikėlė į Wieslochą. Veiklus bendruomenininkas: 1968-1979 vadovavo VLB Schwetzingeno apylinkei. Liko žmona, du sūnūs - dr.Saulius bei Gintautas - su šeimomis, 4 vaikaičiai ir kiti giminės Lietuvoje bei gyvenimo draugė Ella Glörfeld Wiesloche.

J u r g i s GUNGA, kun.dekanas, mirė 1991 liepos 4. Palaidotas liepos 9 vietos kunigų. Buvo gimęs 1912.V.14 Smilgių k.,Klaipėdos apskr. 1934 baigė Luizės gimnaziją Klaipėdoje. Evang.teologijos studijas pradėjo Vytauto Didž. universitete Kaune, tęsė Baselyje ir baigė po karo Göttingene. 1947 išventintas kunigu, aptarnavo liet.evangelikus Göttingene. Tapęs Benninghausen parap.kunigu, dirbo vokiečių sielovadoje.

K a z i m i e r a VISMANTIENĖ-Sabaitė mirė 1991 spalio 17. Palaidota Ketscho kapinėse. Laidojimo apeigas atliko kun.Jonas Dėdinas. Buvo gimusi Sintautuose 1903.VIII.28. Vyras Ernestas mirė 1986. Liko duktė Irena Urbanienė, žentas Linas, sūnus Severinas su žmona Laima, 3 anūkai ir 3 proanūkai.

R o l a n d a s TENDZEGOLSKIS susisiekiimo nelaimėje žuvo 1991 spalio 23. Palaidotas lapkričio 4 Kšfertalio (Mannheim)kapinėse. Laidojimo apeigas atliko kun.J.Dėdinas.Priminė, kad mirtis yra tik perėjimas iš laikino į amžiną gyvenimą, todėl tikinčiuosius ji neturėtų labai liūdinti. Kapinių koplyčioje lietuviškų ir vokiškų giesmių melodijas vargonais grojo muz.A.Paltinas. Prie kapo Vasario 16 gimnazijos ir Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vardu atsisveikino buvęs velionio mokytojas kun.Fr.Skėrys. Sugiedota Viešpaties angelas... Dalyvavo apie pusšimtis žmonių. Visi pakviesti į restoraną pietų. Velionis buvo gimęs 1955.XI.18 Kaune. 1967 su tėvais atvyko į Vokietiją ir tais pačiais metais įstojo į Vasario 16 gimnaziją. Vėliau buvo taksistu Mannheime. Liko 7 metų sūnus Moris, jo motina, velionio tėvai Ženia bei Ričardas Tendzegolskiai ir plati giminė Vokietijoje bei Lietuvoje.

A n t a n a s BRAKAUSKAS, VLB Mūncheno apylinkės narys, mirė 1991 spalio 23. Laidojimo apeigas atliko kun.Aleksandras Hofmanas. Į laidotuves buvo atvykęs sūnus Vaidevutis su žmona Vida Kaminskaitė iš Čikagos. Abu buvę Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Velionis buvo gimęs 1907.VIII.16 Kupavicos vienk., Rokiškio apskr. Lietuvoje valdininkavo. Vokietijoje buvo uolus bendruomenininkas - keletą metų sėkmingai pirmininkavo VLB Mūncheno apylinkei.

Pažymėtina, kad A.Brakauską laidojęs kunigas Alexander Hoffmann yra Kazachstane gimęs vokiečių, užaugęs ir mokslus baigęs Lietuvoje, bet į Kunigų seminariją nepriimtas. Teologijos studijas baigė Mūnchene. VLB Mūncheno apylinkės narys. 1991 rugpjūčio 18 Mūncheno liet.katal.parapija suruošė jam primicijų šventą lietuvių patalpose. Paskirtas vikaru Freisinge. 1992 prieš Velykas jis pravedė rekolekcijas Vasario 16 gimnazijoje.

S o f i j a LAUKAITIENĖ-Simniškaitė mirė 1991 lapkričio 12 Augsburgėje, kur gydytojauja jos sūnus dr.Arūnas. Palaidota Augsburg-Gögglingeno kapinėse šalia vyro, kur perkeltas jo karstas iš Mūncheno. Laidojimo apeigas atliko prel.Ant.Bunga, dalyvaujant būreliui lietuvių ir sūnaus žmonos giminėms. Buvo gimusi 1903.V.28 Kalvarijoje, Marijampolės apskr. Lietuvoje buvo pradž.mokyklos mokytoja; Mūnchene - liet.vargė mokyklos mokytoja. Porą metų buvo Vasario 16 gimnazijos mergaičių bendrabučio vedėja.

M a r i j a NEUMEIERIENĖ-Brošatyte mirė 1991 gruodžio 22 Rastatto apskr.ligoninėje. Palaidota to miesto kapinėse gruodžio 27. Laidojimo apeigas atliko kun.Fr.Skėrys, dalyvaujant pusšimčiui žmonių. Buvo gimusi 1901.XII.17 Pašėnų kaime. 1941 repatrijavo į Vokietiją. Vyras, karui baigiantis paimtas į vokiečių kariuomenę, iš jos nebegrižo. Sovietai šeimą iš Pomeranijos 1945 gražino į Lietuvą. 1958 vėl repatrijavo į Vokietiją.

1986 velionė iš Pforzheimo persikėlė pas dukrą Eriką į Rastattą, kur, jos ir žento Augusto Sergėjaus globėjama, gyveno iki mirties. Liko 2 sūnūs, 5 dukterys, 17 anūkių, 9 proanūkdai ir daug kitų giminių.

A g o t a TENIKAITIENĖ-Mačiulaitytė mirė 1992 sausio 4 Hamburge. Laidojimo apeigas atliko kun.K.Felgendreheris. Buvo gimusi 1899.XII.25 Pamūtuvės k., Raudonės valsč., Raseinių apskr. 1941 su šeima repatrijavę į Vokietiją, bet 1945 sovietų buvo gražinta į Lietuvą. Antrą kartą į Vokietiją repatrijavę 1963. Atvyko į Hamburgą, kur gyveno iki mirties. Liko duktė Alma Mašidlauskienė ir sūnus Juozas Tenikaitis su šeimomis.

J e r o n i m a s GULBINAS mirė vėžiu 1992 sausio 21. Palaidotas Bocholte. Laidojimo apeigas atliko vietos vokiečių kunigas. Veiklus bendruomenininkas - VLB Bocholto apylinkės pirmininkas ir Vokietijos LB valdybos įgaliotinis Nrdrhein-Westfalijos kraštui. Buvo gimęs 1916.XII.10 Kėdainių apskr. Karininkas. Liko sesuo Lietuvoje.

J u o z a s - K e s t u t i s VALIŪNAS, dr., mirė 1992 sausio 25 JAV-bėse. Palaidotas sausio 29 Cypress Hill kapinėse Brooklyne, N.Y. Buvo gimęs 1923.VIII.6 Kaune liet.inteligentų šeimoje. Mokėsi Tėvų jėzuitų gimnazijoje Kaune, baigė Kauno VIII gimnaziją 1941. Studijavo Gražę (Austrija), Prahoje bei Würzburge, baigė Tūbingeno universitetą 1947 ekon.mokslų daktaro laipsniu. 1951 išvyko į JAV-bes. Su dr.Kazicku vertėsi prekyba. Praturtėjęs užmezgė ryšius su žymiais politikais (Kenedžių šeima ir kt.), kuriais pasinaudojo dirbdamas VLIKe. VLIko pirmininku išrinktas 1966. 1979 pirmininkavimą perdavė dr.K.Bobeliui, tapdamas garbės pirmininku. Būdamas VLIko pirmininku, padėjo garsiesiems pabėgėliams iš Lietuvos - S.Kudirkai, Brazinskams, V.Simokaičiui ir kit., nesigailėdamas nei laiko, nei asmeninių lėšų.

VLIKas 1955 buvo išgavęs radijo transliacijas iš Madrijo lietuvių kalba. Jos buvo nutrauktos 1965. Per asmeninius ryšius su Ispanijos didžiūnais dr.J.K.Valiūnui pasisekė 1969 jas vėl "atgaivinti". Pasitraukęs iš VLIko pirmininko pareigų ir sunegalavus sveikatai (plėšikų namuose užpultas ir žiauriai sumuštas), atsidėjo atsiminimų rašymui, kuriuos anglų kalba, pavadintus Tarnyba Lietuvai (Serving Lithuania), išleido 1988. Liko našlė Elena, sūnūs, broliai.

M y k o l a s ŽILINSKAS, VLB Berlyno apylinkės pirmininkas, mirė 1992 vasario 11 Lietuvoje. Palaidotas vasario 13 Petrašiūnų (Kauno) kapinėse. Į Vakarų pasitraukė 1940. Kaupė vertingus meno paveikslus, daugiausia originalus, kuriuos (per 1.700) atidavė Lietuvai. Kauno centre pastatyta jo vardo galerija, kurioje išstatyta dalis jo dovanotų paveikslų.

P e t r a s - R a i n e r ŠEREIKA (Schereika) staigiai mirė 1992 vasario 29 Saarbrücke-ne, kur dirbo automechaniku. Palaidotas kovo 6 gimtajame Pforzheime. Laidojimo apeigas atliko kun.Fr.Skėrys. Buvo gimęs 1959.XI.4. Liko 4 metelių dukrytė Stephany, velionio motina - liet.visuomenės veikėja Christel Šereikienė -, brolis su šeima, dvi seserys.

V e r o n i k a SUTKIENĖ mirė 1992 kovo 11 Bad Kreuznache, rūpestingai slaugoma gyd. Dalios Balevičiūtės iš Vilniaus. Iškilmingai palaidota kovo 16 šalia savo vyro pulk.leit.V.Sutkaus Hüttenfeldo kapinaitėse. Laidojimo apeigas atliko kun.Ričardas Repšys, MIC. Šv.mišias už velionę aukėjo su kun.Jonu Dėdinu ir kun.estu Einar Laigna, buvusių evang.pastoriumi, apie 5 metus su kun.Repšiu lankiusiu ir baigusiu pogrindžio kunigų seminariją Lietuvoje. Laidotuvėse dalyvavo visi Vasario 16 gimnazijos mokiniai bei liet.mokytojai ir gausus tautiečių būrelis iš apylinkės. Per pamokslą kun.Repšys sakė, kad velionė nuėjo pas Dievą ne tuščiomis rankomis. Savo nuodėmėms atsverti, jei tokių turėjo, atsinešė didelių nuopelnų. Ji nešvaistė lėšų malonumams tenkinti, bet rėmė jaunimą, liet.spaudą ir kitus gerus projektus. Po pamaldų katal.bažnyntelėje visi nuėjo į kapines. Koplyčioje prie karsto, apdėto vainikais bei gėlėmis, stovėjo 4 tautiniais drabužiais apsirėdę mokiniai. Kunigas Repšys kalbėjo maldas, šventino ir apsmilkino karstą. Kapinėse pašventino duobą, prie kurios jau pastatytas marmurinis antkapis Lietuvos savanoriui kūrėjui pulk.leit.Viktorui Sutkui. Jame bus iškaltas ir Veronikos vardas. Pašventino kapą ir evang.kun.Fr.Skėrys. Atsisveikinimo kalboje jis prisiminė savo pažintį su Sutkais dar iš Tauragės. Ta pažintis nenutrūko ir pokario metais Vokietijoje.

Nuleidus karstą į duobą, velionės krikšto duktė gyd.Vida Sabaliauskienė iš Kauno užmetė tautinę juostą ir gėles, o V.Sutkaus dukterėčia dipl.inž.Giedrė Pamparaitė, irgi kaunietė, užbėrė iš Lietuvos atvežtų žemių. Laidotuvėse dalyvavo ir antroji velionės krikšto duktė Audra Šaltytė-Brinkhus iš Bokumo.

Vasario 16 gimnazijos direktorius ir testamento vykdytojas Andrius Šmitas atsisveikinimo žodyje prisiminė, jog velionė sakydavo, kad pajamos leistų jai su vyru plačiau gyventi, pakeliauti po pasaulį. Bet prasmingiau esą lėšas skirti lietuviškiems

reikalams. Sutkai taip ir darė: paveikiai rėmė jaunimą per mūsų gimnaziją (po Romuvos pilies gaisro 1984 paaukėjo 10.000 DM sudėgusiems muzikos instrumentams atpirkti), per Vydūno jaunimo fondą, Vokietijos liet. jaunimo sąjungą, Nepašykštėjo stambių sumų ir kitiems: DIRVOS savaitraščiui, Tautos bei Lietuvių fondams ir kit. Paskutinės gyvenimo dienas buvo numatę praleisti šalia liet. jaunimo. Romuvos pilyje buvo išsinuomoję butuką. Deja, nebespėjo į jį persikelti. Galime įvykdyti bent paskutinę jų valią - palaidoti arti liet. jaunimo būstinės - Vasario 16 gimnazijos.

Jautriai atsisveikino gyd. V. Sabaliauskienė, dar anksčiau kurį laiką slaugiusi velionė. Ji dėkojo savo krikšto motinai už krikštą, už paramą šeimai, už iškvietimus. Sutkams pagerbti Lietuvoje pastačiusi ažuolinį koplytstulpį su jų biustais ir vardais. Sugiedota Dievo angelas... ir Marija, Marija... Visi buvo pakviesti į gimnazijos valgyklą šermeninių pietų ir kavutės. Velionė daug rūpinosi Ženia Tendzegolskienė.

Veronika Sutkienė-Jesinauskaitė buvo gimusi 1900 lapkr. 27 Rygoje lietuvių darbininkų šeimoje. Turėjo dvi seseris - Adelę ir Stasę (Taube). Abi jau mirusios. Per I pas. karą buvo evakuota į Rusiją. 1922 atvyko į Lietuvą pas dėdę. 1931 ištekėjo už karininko V. Sutkaus. Iki repatriacijos į Vokietiją 1941 dirbo mašininke Karo ligoninėje Kaune. 1943 grįžo į Lietuvą. Kai 1944 vokiečiai suėmė gener. Plechavičiaus štabą ir kartu su Sutkumi išvežė į Latviją, Veronika pabėgo į Vokietiją. Čia vyrą sutiko po vienerių metų.

V y t a u t a s SVILAS mirė 1992 balandžio 10 Darmstadto miesto klinikoje. Palaidotas balandžio 16 Hüttenfeldo kapinaitėse. Laidojimo apeigas atliko kun. Jonas Dėdinas ir kun. Ričardas Repšys, MIC. Hüttenfeldo katal. bažnytelėje šv. mišias už velionį aukėjo abu kunigai. Kun. Repšys pastebėjo, jog mirties akivaizdoje sunku surasti geresnę paguodą, kaip Kristaus žodžius, pažadėjusius amžiną gyvenimą. Kun. Dėdinas priminė tik ką skaitytos evangelijos žodžius, kad danguje daug mums skirtų buveinių. Reikia būti vertais į jas patekti. Visi bijomės mirties. Ir Kristus bijojo - Jį sustiprino angelas. Bažnytelėje vieta, kurioje sėdėdavo velionis, buvo papuošta gėle ir žvake, padėtomis ant audinio su įaustu Lietuvos himnu. Vargonavo muz. A. Paltinas. Nelė Paltinienė pagiedojo dvi giesmes.

Einant į kapines ir per laidotuves pylė ledinis lietus. Kapinių koplyčia turbūt nėra mačiusi tiek daug gėlių ir vainikų. Iš abiejų karsto šonų stovėjo po du tautiniais drabužiais apsirėdę mokiniai. Nors tuo metu buvo Velykų atostogos (Didysis ketvirtadienis), atvyko apie 60 žmonių. Kun. Repšys ir kun. Skėrys sukalbėjo maldas. Pastarasis tarė ir keletą atsisveikinimo žodžių gimnazijos personalo ir mokinių vardu. Gimnazijos direktoriaus A. Šmito ir Vokietijos LB valdybos vardu atsisveikino mokyt. Br. Lipšienė. Ji nušvietė velionio kovai už Lietuvos laisvę skirtą gyvenimą. Buvo gimęs 1925.VI.27 Panevėžyje. Būdamas mokiniu Kaune, 1940 įsijungė į pagrindinę veiklą. 1940 spalio 29 su 7-ių mokinių grupe suimtas ir kalinamas NKVD rūsyje bei Kauno kalėjime. Ypatingo susirinkimo nuteitas už akių 5-riems metams. Tėvas Kazys Svilas (Policijos departamento direktorius) suimtas 1940.VII.11 ir Butirkų kalėjime Maskvoje sušaudytas 1943.VIII.9. Vokiečių okupacijos metais velionis vėl įsijungė į pagrindinę veiklą, dabar prieš vokiečius. Nuo 1942 dirbo Lietuvių Fronte. Nuo 1943 rudens paskirtas LF pagrindinio laikraščio "Į laisvę" vyr. ekspeditoriumi. Ekspedicijos būstinėje Kaune buvo 1944.V.19 Gestapo suimtas, bet kratos metu pabėgo. Su suklastotu pasu pasiūstas į Jurbarko apylinkę Petro Paulaičio žinion. Artinantis frontui, LF vadovybės pasiūstas į Vokietiją apmokymui. 1944.XII.18 kartu su trimis kovotojais parašytu vokiečių nuleistas netoli Lekėčių padėti organizuoti partizaninę kovą Lietuvoje. Persikėles per Nemuną, grįžo pas savo vadą Petrą Paulaitį. Veikė Raseinių, Tauragės ir Jurbarko rajonuose. Suimtas 1945.VI.22 prie Eržvilko. Šiaulių apygardos karinis tribunolas Šilutėje nuteisė 15 metų katorgos ir 5 metams trėmimo. Bausmą atliko Vorkutos anglių kasyklose. Į Lietuvą atleistas 1956.XII.08. Dirbo Vandens ūkio projektavimo institute Kaune. 1966.XII.03 gavo leidimą išvykti į Vokietiją. Nuo 1968 iki 1991 mokytojavo Vasario 16 gimnazijoje. Veiklus bendruomenininkas: buvo renkamas į Vokietijos LB garbės teisimą ir į valdybą. Du kartus atstovavo Vokietijos LB-nei Pasaulio LB seime Toronte - V seime 1978 ir VII seime 1988.

1991.V.14 Lietuvos Respublikos Aukšč. Teismas velionį reabilitavo. Tikimės, kad ir pats Aukščiausiasis Teisėjas jį reabilituos. Savo šeimos vardu atsisveikino dr. O. B. Šreifeldienė. Giedant Dievo angelas, ant į kapą nuleisto karsto pabiro gėlės ir smiltys. Šaltu lietumi jas aplaistė dangus, o žmona Emma - gaudžiomis ašaromis, kuriai visi reiškė užuojautą. Kanadoje liko sesuo Aldona. Visi buvo pakviesti į gimnazijos valgyklą pietų ir kavutės. V. Svilas buvo kietas kovotojas prieš abu Lietuvos okupantus - raudonąjį ir rudąjį. Nepalaužė jo nei žvėriški enkavedistų tardymai, nei Vorkutos anglies kasyklos. Per anksti jo gyvybės giją nutraukė klatinga liga - vėžys.

V a i s t a i L i e t u v a i

vajaus rėmėjų pavardės buvo paskelbtos INFORMACIJŲ Nr.Nr.2 ir 3-1990 ir Nr.1/2-1991. Dabar skelbiame rėmėjus, kurių parama mus pasiekė po 1991 birželio mėnesio.

A u k o j o v a i s t ū : Ona Bartusevučienė (Wittlich), kun.Alfred Franzkeit (Wehrbleck), Loreta Heckmann (Otterbach), dr.C.Kohlmeyer (Mainz), dr.Arūnas Laukaitis (Augsburg), dr.Anton Lynn-Švažas (Trier), Martinas Margis (Bielefeld), Petras Vaitiekūnas (Molbergen).

A u k o j o p i n i g a i s : 250 DM - Loreta Heckmann (Otterbach - iš viso 300 DM); 211 DM - Senjorų sąjunga (Mannheim); 200 DM - dr.H.Dolles (Lauingen - iš viso 450 DM); po 100 DM - Vyt.Bernotas (Buxheim) ir Eglė Juodvalkė (München); 50 DM - Mergel Meyer (Lünen - iš viso 350 DM); 25 DM - Šalpos draugija LABDARA (Hüttenfeld - iš viso 75 DM); 20 DM - E.Preusienė (Salzgitter - iš viso 50 DM).

V a i s t ū g a m y k l o s a u k o j o : Merc (Darmstadt), Ratiopharm (Ulm), Dr.Rittersert (Eberbach), Spitzner (Ettlingen), Schülke & Mayr (Norderstaedt), Wick-Pharma (Gross Gerau).

Š e š t a s i s LKI transportas Lietuvą pasiekė 1991 lapkričio 4. Nuvežti LKI sutelkti vaistai ir smulki med. aparatūra.

Paminėti, kad šalia LKI sutelktų vaistų (dalinai ir lietuvių pastangomis) vokiečių buvo teikiama daug didesnė parama Lietuvai: Vokietijos Raudonasis kryžius teikė nuolatine paramą; priedu 1991 paskyrė 60.000 DM med.reikmenų nupirkimui, o atskiri Raudonojo kryžiaus, Technisches Hilfswerk, Malteser Hilfsdienst, evangelikų "Licht im Osten", katalikų Caritas padaliniai vežė vaistus ir kitus med.reikmenis į Lietuvą. Ypač pasižymėjo Maltos ordino pagalbos tarnyba, kuri steigia pavyzdingus slaugos namus Lietuvoje ir apsiėmė pervežti didelius kiekius Rytų Vokietijos kariuomenės ligoninių įrengimų. Lietuvą remia ir Tarpatutinė žmogaus teisėms ginti draugija, o Klaipėdos krašto žmonėms vaistais ir drabužiais padeda iš to krašto kilę vokiečiai ir Aenchen von Tharau draugija.

Saaro ir Rheinland-Pfalzo kraštų vyriausybės skyrė pinigų vaistų pirkimui. Daug paramos teikia ir su Lietuvos miestais susidraugavę Vokietijos miestai, kaip Bergisch-Gladbach, Duisburg, Emmerich ir kiti. Žinios apie paramos tiekimą ateina iš Bocholto, Frankenbergo, Elingeno, Manderscheido, Wittlich, Konstanzos. Paskutiniu metu didelė parama gaunama iš Vokietijos vyriausybės bei kariuomenės.

Atskiri lietuviai, kaip Stasys Čirpus, kun.Kazimieras Senkus, Kazimieras Noreika, Algirdas Palavinskas, dr.Liucija Pašaitienė, petras ir dr.Regina Odiniai, dr.Alina Veigel, stud.Daiva Petereit bei daug kitų teikia paramą ar ją išrūpina iš įvairiausių vokiečių įstaigų bei organizacijų. Paskutiniu metu prie paramos organizavimo prisijungė ir Rytų Vokietijoje gyvenantys lietuviai.

Nors Lietuva tapo nepriklausoma, jos ūkinė būklė vis dar blogėja. Kainos kyla, parduotuvės tuščios. Labai reikalingi drabužiai, avalynė ir ypač vaistai. Aprūpinimas jais atityje dar pablogės. Todėl vėjus VAISTAI LIETUVAI dar nesibaigia. Sekantis transportas į Lietuvą numatomas gegužės mėnesį. Aukas ir toliau prašome siųsti LKI banko sąskaiton Nr.8.0107.06 Volksbank Kreis Bergstrasse, 6840 Lampertheim (BLZ 509 914 00), pažymint "Vaistai Lietuvai".

Visiems ligšioliniams rėmėjams nuoširdžiai dėkojame. Perduodame ir Lietuvos žmonių bei Sveikatos apsaugos ministro dr.Juozo Oleko padėką.

Vincas Bartusevičius, LKI vedėjas

1992.03.15

----- xXx -----

P a g a l b a L i e t u v a i

INFORMACIJŲ Nr.Nr.2 ir 3-1990 bei Nr.1/2-1991 pranešė asmenis, jautriai atsiliepusius į Vokietijos LB valdybos kvietimą paremti į laisvą žengiančią Lietuvą. Vėliau gautos šios aukos:

- 3.000 DM - dr.Laurentia Stripinytė iš Müncheno.
- 600 " - Jonas Mažeiva iš Griesheimo, dr.Rainer Sturies iš Heidelbergo ir Paul Lokys iš Darmstadto.
- 532 " - LHS iš Saarbrückeno c/o Thomas Altpeter.
- 250 " - Bruno Velykis iš Münsterio/Westf.
- 200 " - Mečys Strumila iš Bonnos.
- 150 " - dr.Hans Ebensberger iš Bad Schwalbacho.
- 100 " - dr.Gerd u.Dida Zuncke iš Kasselio ir Adomas Midveris iš Geesthachto.
- 75 " - Volksmusik 15081991 Team TV u. Film.

Aukos nurašomos nuo mokesčių. Ir toliau prašome jas siųsti į "Hilfe für Litauen" sąskaitą Nr.8.9516.08 Volksbank Kreis Bergstrasse, BLZ 509 914 00 6840 Lampertheim

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o DM

Dr.Laurentia Stripinytė iš Mūncheno	-----	500,--
Dipl.inž.Mečys Strumila iš Bonnos	-----	150,--
Hildegard ir Denis Matzikai iš Frankfurto a.M	-----	128,--
Franz Alloschat iš Wiesbadeno	-----	120,--
Kun.Fr.Skėrys iš Mannheimo, Irena Joerg-Naudžiūnaitė iš Tirolio (Austrija), Dipl.teis.Paulius Lokys iš Darmstadto, dr.Edvardas Seika iš Augsburgo ir		
Kazys Bendoraitis iš Schwetzingeno po	-----	100,--
Dr.Kęstutis Ivinskis iš Stuttgarto	-----	97,--
Mme M.Budwitis iš Thuino (Belgija), Elena Kairienė iš Mūncheno, dr.H.Dolles iš Lauingeno, Jonas Mažeiva iš Griesheimo, Antanas Rimša iš Hohenfeldo, Herbert Kolberg iš Landshuto, Povilas Bajoriūnas iš Heidesheimo, dr.Antanas V. Stepanas iš Garrano (Australija), Simas Veiverys iš Kaiserslauterno ir		
Jeronimas Jarumbavičius iš Mannheimo po	-----	50,--
Petras Intas iš Cabolzburgo, Sonja Obolevičius iš Mūncheno ir Adolfas Pračkys iš Weideno po	-----	30,--
Vytautas Stončius bei Kazys Bernotavičius iš Kaiserslauterno ir Zigmās Vencius iš Heidesheimo po	-----	26,--
Jonas Ivanauskas iš Netpheno, Vaclovas Dubauskas iš Rheinhauseno, dr.Andreas König iš Göttingeno (iš viso 40,--DM), Martynas Sprogys iš Schwetzingeno ir		
Elma Preuss iš Leberstedto (Salzgitter 1) po	-----	20,--
Martin Müller iš Backnango 15,--DM, tėv.dr.Konstantinas Gulbinas iš Oberhauseno		12,--
Tadas Mickus iš Vašingtono (USA) ir Kazimiera Dapkuvienė iš Darmstadto po		10,--
Dipl.inž.Stasys Kungys iš Kalifornijos 30,--\$ ir dr.V.Gruzdis iš Euclido (USA)		10,--\$

Ačiū.

ASMENINIAI SVEIKINIMAI PER LIETUVOS TELEVIIZIJĄ

Norintiems pasiūsti giminėms ir draugams muzikinius pasveikinimus per Lietuvos televi-
zija, tarpininkauja Jonas IVANAUSKAS, Waldenburger Str.10, 5902 Netphen 1. Tel.02738/8173

R e n g i n i a i 1992

- G e g u ž ė s 8 - Dailininkų Jūratės Batūraitės-Lemkienės ir Bernd Kroeber paveikslų parodos atidarymas 19.00 val. Romuvos pilyje Hüttenfelde.
- G e g u ž ė s 9 - MOTINOS DIENA. Rengia Romuvos lietuvių moterų klubo valdyba. 16.00 val. ekun.pamaldos. 17,30 val. atidarymas. Prof.O.Meiglienės (Bonna) paskaita. Meninė programa: solistė Nelė Paltinienė, muz.Arvydas Paltinas, Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Šokiai, bufetas, loterija. Paveikslų paroda Romuvos pilyje Hüttenfelde.
- B i r ž e l i o 30 - l i e p o s 4 - Pasaulio LB seimas Lemonte, netoli Čikagos.
- R u g p j ū č i o 2 - 9 - XXXIX Europos lietuviškųjų studijų savaitė Bervange, Ti-
roly (Austrija).
- S p a l i o 2 - 4 - Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija ir suvažiavimas.
- L a p k r i č i o 20 - 22 - Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje (Hüttenfeld).

G a u t a p a m i n ė t i

Heimatgruß - Lietuvos vokiečių metraštis 1992. Išleido Lietuvos vokiečių drau-
gija. Paruošė Alfred Franzkeit, P.i.R. (In den Wiesen 3, 2839 Wehrbleck). Tai jo 27-tas
metraštis, švenčiant 70-ąjį gimtadienį. Vedamajame apžvelgiama jubilieato biografija:
gimė Karaliaučiuje, jaunystę brandinęs Kaune, besimokydamas vokiečių bei lietuvių gim-
nazijose, jau tuomet išimylėjęs lietuvių literatūrą. Lig šiol į vokiečių kalbą yra iš-
vertęs 121 lietuvių poeto bei rašytojo kūrinį, atlikdamas apie tūkstantį vertimų. Labai
jausmingai aprašomas jo apsilankymas Lietuvoje, ypač 9-me forte Kaune ir Pirčiupyje, Do-
nelaičio ir savo protėvių gyvenvietėje Tolminkiemy (Prūsijoje). 120 psl.

ANNABERGO LAPELIS Nr.22. 82 psl. Leidžia Pabaltiečių krikščionių sąjungos lietuvių
sekcija. Redaguoja Artūras Hermanas. Redakcijai dar priklauso Annemarie Lepa ir Elena
Liepa. 1991 leidinys pasipuošė nauju, Vasario 16 gimnazijos mokinės Dianos Miulerytės
pieštu viršeliu. Gaunamas pas A.Hermaną, C.M.v.Weberstr.14, 6901 Bammental.

Lietuvis dailininkas Kęstutis Kasparavičius įdomiai iliustravo dvi vokiečių k n y -
g a s v a i k a m s - Gottfried August Bürger "Mūnchhausen" ir Christian Morgenstein
"Die Enten laufen Schlittschuh". Išleido J.F.Schreiber GmbH (7300 Esslingen, Postfach).

Litauische Volksgemeinschaft, D-6840 Lampertheim 4. Tel.06256/322 Fax 1641
Bankverbindung: Deutsche Bank Weinheim, Konto Nr. 5817978 BLZ 670 700 10